

LEGE

pentru modificarea unor acte normative (privind instituirea sistemului progresiv de executare a pedepselor penale privative de libertate)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 71 alineatul (1), cuvintele „pentru tot restul vieții” se substituie cu cuvintele „pe durată nedeterminată”.

2. Articolul 72 va avea următorul cuprins:

„Articolul 72. Instituțiile penitenciare în care se execută pedeapsa cu închisoare și detențiunea pe viață

Pedeapsa cu închisoare și detențiunea pe viață se execută în instituțiile penitenciare cu respectarea criteriilor de separare prevăzute în art. 247 din Codul de executare.”.

3. Articolul 91:

la alineatele (1) și (5), cuvântul „programul” se substituie cu cuvântul „Planul” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (6), după cuvintele „de 21 de ani”, se completează cu cuvintele „, , inclusiv la momentul săvârșirii infracțiunii”.

Art. II. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 32

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Persoanele deținute participă la examinarea cauzelor penale prin intermediul videoconferinței, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală. Instanța de judecată poate dispune aducerea persoanei la sediul instanței atunci când aceasta este necesară pentru asigurarea dreptului la apărare, pentru administrarea

nemijlocită a probelor sau pentru realizarea altor acte procesuale care impun prezența fizică a persoanei. Participarea prin videoconferință se realizează la sediul instituției penitenciare, în prezența apărătorului ales sau desemnat din oficiu și, după caz, a interpretului.”

2. La articolul 385 alineatul (1), punctul 9) se abrogă.

3. La articolul 395 alineatul (1) punctul 3), textul „categoria penitenciarului în care trebuie să execute pedeapsa cel condamnat la închisoare,” se exclude.

4. La articolul 468:

alineatele (1) - (3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești se pune în sarcina instanței care a pronunțat hotărârea executorie. Dispoziția de executare, copia hotărârii sau, după caz, copiile hotărârilor executorii se transmit de către președintele completului, în termen de 10 zile de la data când acestea au devenit executorii, organului însărcinat cu punerea în executare a hotărârii conform prevederilor actelor normative.

(2) În cazul imposibilității executării hotărârilor, organele care pun în executare sentința comunică de îndată instanței de judecată despre acest fapt.

„(3) Organul însărcinat cu punerea în executare a hotărârii judecătorești comunică instanței care a dispus executarea, în termen de 10 zile, despre executarea integrală a hotărârii, precum și despre orice împrejurare care împiedică, suspendă sau face imposibilă executarea acesteia. Instanța exercită controlul judiciar asupra executării hotărârii și soluționează, în condițiile prezentului cod, chestiunile apărute în procesul executării.”;

se completează cu alineatele (6) - (7), cu următorul cuprins:

„(6) Hotărârea executorie privind condamnarea la închisoare sau detențiunea pe viață în privința persoanei care, până la rămânerea definitivă a hotărârii, nu s-a aflat în stare de arest preventiv sau hotărârea executorie privind înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii în condițiile art. 64 alin. (5) din Codul penal sau a pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității în pedeapsa închisorii în condițiile art. 67 alin. (3) din Codul penal și dispoziția de executare se trimit organului afacerilor interne în a cărui rază teritorială își are domiciliul condamnatul pentru escortarea lui la cel mai apropiat izolator de urmărire penală.

(7) Dacă la punerea în executare a hotărârii s-a constatat că condamnatul care nu s-a aflat în stare de arest preventiv, a părăsit domiciliul și locul aflării lui nu este cunoscut, se întreprind acțiuni de căutare a condamnatului de către organul afacerilor interne.”.

5. Articolul 473¹ :

la alineatul (2), textul „conform prevederilor art. 471” se substituie cu cuvintele „în procedură scrisă în lipsa părților și fără dezbateri orale”, iar la final se completează

cu textul „în termen de 15 zile de la comunicare. Recursul se examinează fără citarea participanților la proces.”;

se completează cu alineatele (3) - (7), cu următorul cuprins:

„(3) Decizia privind stabilirea sau schimbarea regimului de executare a pedepsei poate fi contestată în termen de 15 zile de la data comunicării. Plângerea depusă nu suspendă executarea deciziei.

(4) Verificarea condițiilor de admisibilitate se efectuează de judecătorul de instrucție din oficiu. Plângerea se declară inadmisibilă în următoarele cazuri:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la verificarea legalității actului contestat;

b) actul contestat a fost anulat de către organul administrativ împuternicit;

c) plângerea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de lege pentru astfel de categorie de acte;

d) plângerea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

e) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează plângerea condamnatului care are ca obiect același act. În acest caz, inadmisibilitatea se declară de instanța sesizată ultima.

(5) Încheierea privind declararea plângerii total inadmisibile poate fi atacată cu recurs de către părți în termen de 15 zile de la comunicare.

(6) Declararea plângerii inadmisibile în baza temeiurilor prevăzute în alin. (4) lit. a) – c), exclude posibilitatea depunerii repetate a plângerii cu același obiect.

(7) Pentru examinarea plângerii, organul care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat în plângere și, după caz, dosarul personal al acestuia. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către organul care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate.”.

6. La articolul 557 alineatul (1):

punctul 1), textul „tipul penitenciarului în care va fi executată pedeapsa;” se exclude;

punctul 2) litera c), cuvintele „tipul penitenciarului” se exclud.

Art. III. - Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 11 se completează cu litera w), cu următorul cuprins:

„w) ordinul de recuperare a prejudiciului emis de către conducerea instituției penitenciare în conformitate cu art. 235.”.

2. Se completează cu articolul 166¹, care va avea următorul cuprins:

„Articolul 166¹. Definiții

(1) În sensul prezentului cod, următoarele noțiuni semnifică:

administrația instituției penitenciare – totalitatea funcționarilor publici cu statut special care exercită atribuții de conducere, coordonare și administrare a activității instituției penitenciare, în condițiile legii;

celulă – spațiu de detenție destinat cazării uneia sau mai multor persoane private de libertate;

condamnat – persoana față de care a rămas definitivă hotărârea judecătorească de condamnare la o pedeapsă penală;

conducerea instituției penitenciare – directorul instituției penitenciare, directorul adjunct al acesteia sau persoana desemnată legal să exercite atribuțiile respective în perioada absenței acestora;

cont personal al condamnatului – evidență contabilă individuală gestionată de instituția penitenciară, prin care se reflectă și se administrează mijloacele bănești aparținând condamnatului pe durata executării pedepsei;

eschivare de la executarea pedepsei – sustragerea intenționată a persoanei condamnate de la executarea pedepsei prin:

a) neprezentarea la locul de executare a pedepsei în termenul stabilit;

b) neîntoarcerea la termenul stabilit după o ieșire, permisie, întrerupere, transfer, deplasare autorizată sau altă situație prevăzută de lege;

c) părăsirea neautorizată a locului unde persoana era obligată să se afle în vederea executării pedepsei;

d) orice alte acțiuni sau inacțiuni intenționate prin care se împiedică executarea hotărârii judecătorești de condamnare, fără a întruni elementele constitutive ale evadării.

izolator disciplinar – spațiu special amenajat destinat executării sancțiunii disciplinare a izolării;

prevenit – persoana deținută în baza unei măsuri preventive privative de libertate dispuse în cadrul procesului penal;

regim de executare a pedepsei – ansamblul condițiilor, regulilor, drepturilor, obligațiilor și măsurilor aplicabile condamnatului pe durata executării pedepsei, în vederea asigurării ordinii, siguranței și realizării scopului executării sancțiunii penale;

sector de deținere – parte distinctă și delimitată a instituției penitenciare, care cuprinde una sau mai multe celule destinate deținerii anumitor categorii de persoane private de libertate, repartizate potrivit criteriilor stabilite de prezentul cod.

(2) Termenii și expresiile utilizate în prezentul cod care nu sunt definiți la alin.

(1) se interpretează potrivit sensului lor juridic consacrat de legislația națională. În cazul în care prezentul cod atribuie unui termen sau unei expresii un înțeles specific, acesta rezultă din dispoziția care reglementează raportul juridic respectiv.”.

3. Articolul 167 va avea următorul cuprins:

„Articolul 167. Principiile legislației execuțional penale

(1) Executarea hotărârilor cu caracter penal se realizează în temeiul următoarelor principii:

a) legalității – executarea hotărârilor cu caracter penal se efectuează exclusiv în condițiile, limitele și potrivit procedurilor prevăzute de lege;

b) respectării demnității umane și a drepturilor omului – orice persoană aflată în executarea unei hotărâri cu caracter penal este tratată cu respectarea demnității inerente ființei umane și a drepturilor și libertăților fundamentale recunoscute de Constituție, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod;

c) egalității și nediscriminării – persoanele aflate în executarea hotărârilor cu caracter penal beneficiază de tratament egal, fără discriminare, iar orice diferență de tratament trebuie să fie justificată în mod obiectiv și rezonabil;

d) individualizării executării – măsurile și condițiile de executare se stabilesc și se aplică în funcție de particularitățile persoanei, comportamentul acesteia, necesitățile de intervenție, gradul de risc și perspectivele de reintegrare socială;

e) intervenției minime – restricțiile și limitările drepturilor persoanei condamnate nu pot depăși ceea ce este necesar pentru executarea hotărârii, menținerea ordinii și asigurarea siguranței;

f) proporționalității – orice măsură aplicată în procesul executării trebuie să fie adecvată, necesară și proporțională scopului legitim urmărit;

g) normalizării condițiilor de detenție – condițiile de detenție trebuie organizate, în măsura compatibilă cu cerințele de siguranță și ordinea de drept, astfel încât să se apropie cât mai mult de condițiile obișnuite de viață din societate;

h) progresivității executării – executarea pedepselor privative de libertate se organizează astfel încât să faciliteze, în mod gradual, pregătirea persoanei condamnate pentru reintegrarea în societate;

i) orientării spre reintegrare socială – executarea hotărârilor cu caracter penal urmărește dezvoltarea capacității persoanei condamnate de a duce o viață responsabilă și respectuoasă față de lege după liberare;

j) siguranței – executarea hotărârilor cu caracter penal trebuie să asigure protecția persoanelor private de libertate, a personalului, a vizitatorilor și a societății, prin aplicarea unor măsuri necesare și proporționale de menținere a ordinii și securității.

(2) Executarea măsurilor de siguranță se realizează cu respectarea principiilor legalității, necesității, proporționalității și individualizării, în scopul înlăturării stării de pericol și prevenirii săvârșirii unor noi fapte prevăzute de legea penală.

(3) Executarea măsurilor preventive privative de libertate se realizează în conformitate cu principiile și dispozițiile legislației procesual-penale, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.”.

4. Articolul 167² se abrogă.

5. Articolul 169 alineatul (1):

la litera a), după cuvintele „care o înțelege” se introduc cuvintele „sau printr-o altă modalitate care permite înțelegerea,”;

litera c) se completează cu cuvintele „în modul și condițiile prevăzute de prezentul cod.”.

6. La articolul 170:

alineatul (1):

la litera a), textul „după ce a luat cunoștință de ele, în modul prevăzut de prezentul cod” se exclude;

la litera c), cuvântul „administrației” se substituie cu cuvântul „personalului”;

la alineatul (2), cuvântul „administrației” se substituie cu cuvântul „personalului”.

7. La articolul 171, alineatul (1) se completează cu cuvintele „și altele”;

8. La articolul 172:

la alineatul (1), textul „judecat cauza în prima instanță.” se substituie cu cuvintele „pronunțat hotărârea executorie de condamnare.”;

la alineatul (2), după cuvântul „Hotărârea” se introduc cuvintele „executorie și dispoziția de executare”;

la alineatul (3), după cuvântul „judecătorească” se introduce cuvântul „executorie”;

la alineatul (5), după cuvântul „organului” se introduc cuvintele „indicat în hotărâre, care este”.

9. La articolul 173:

la alineatul (3), înainte de cuvântul „penitenciare” se introduce cuvântul „instituțiile”;

la alineatul (4), înainte de cuvântul „penitenciare” se introduce cuvântul „instituțiile”.

10. La articolul 174 alineatul (2), înainte de cuvântul „penitenciare” se introduce cuvântul „instituțiile”.

11. La articolul 175 alineatul (4), cuvântul „rutieră” se exclude;

12. La articolul 175¹ alineatul (2) textul „art. 232 alin. (3) din prezentul cod” se substituie cu textul „art. 257¹⁸ alin. (3)-(6)”.

13. Articolul 176, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În cazul imposibilității executării hotărârilor cu caracter penal, instituțiile și organele specificate în art. 173 și 174 din prezentul cod comunică instanței de judecată imediat despre acest fapt.”.

14. Articolul 178 va avea următorul titlu „Controlul organelor ierarhic superioare”.

la alineatul (1), cuvântul „departamental” se exclude;

la alineatul (2), cuvintele „Administrația Națională a Penitenciarelor” se substituie cu textul „organul ierarhic superior instituțiilor și organelor care asigură executarea hotărârilor cu caracter penal pot”, cuvântul „penitenciare” se substituie cu cuvântul „respective”.

15. La articolul 181:

la alineatul (1) litera f), textul „procurorul care exercită controlul asupra executării hotărârilor cu caracter penal în teritoriul respectiv” se exclude;

la alineatul (1) litera h), textul „care a examinat sau examinează cauza penală” se substituie cu cuvintele „care examinează chestiunile prevăzute la art. 469, 473¹ și 473² din Codul de procedură penală”;

la alineatul (2), textul „, în baza hotărârii organului de urmărire penală sau a instanței de judecată în a cărei procedură se află cauza penală” se exclude;

alineatul (3) se abrogă.

16. Capitolul XXII va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXII EXECUTAREA PEDEPSEI ÎNCHISORII ȘI DETENȚIUNII PE VIAȚĂ

Secțiunea 1. Dispoziții generale privind executarea pedepsei închisorii

Articolul 195. Modul de organizare a executării pedepsei închisorii

(1) Modul de executare a pedepsei închisorii este reglementat de prezentul cod și alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Executarea pedepsei închisorii se asigură de către instituțiile penitenciare din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar regimul de executare a pedepsei se stabilește în condițiile art. 209 și poate fi schimbat pe parcursul detenției în condițiile art. 210.

(3) Bazele activității instituțiilor penitenciare, principiile de organizare a acestora, statutul juridic, drepturile și obligațiile personalului sistemului administrației penitenciare sunt reglementate în Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare.

(4) Activitățile zilnice sunt desfășurate conform programului zilnic al instituției penitenciare. Programul zilnic este obligatoriu atât pentru persoanele condamnate și personalul penitenciar, cât și pentru cei aflați în vizită și se aprobă de conducerea instituției penitenciare.

Articolul 196. Punerea în executare a pedepsei

(1) Instanța care a pronunțat hotărârea executorie de condamnare la pedeapsa închisorii, expediază instituției penitenciare în care se deține condamnatul sau Administrației Naționale a Penitenciarelor - în cazul persoanei în care nu se află în detenție, actele prevăzute la art. 468 alin. (1) și, după caz, alin. (1¹) din Codul de procedură penală.

(2) În perioada cuprinsă între data când hotărârea de condamnare a devenit definitivă și data transferului în locurile de executare a pedepsei, persoanelor condamnate li se aplică dispozițiile prevăzute la Capitolului XXIX. Transferul se realizează în termen de două săptămâni de la parvenirea actelor indicate la alin. (1), iar în cazul condamnaților la închisoare pe un termen mai mare de 5 ani sau la detențiune pe viață, în termen de două săptămâni de la finalizarea evaluării inițiale.

(3) Repartizarea condamnatului într-o instituție penitenciară pentru executarea pedepsei se efectuează de către Administrația Națională a Penitenciarelor, prin decizie motivată, ținând cont de cuantumul pedepsei aplicate, criteriile de separare prevăzute de prezentul cod, necesitățile de siguranță și securitate, starea sănătății condamnatului și alte circumstanțe relevante pentru executarea pedepsei. Până la stabilirea regimului de executare a pedepsei în condițiile art. 209, condamnatului i se aplică regimul provizoriu prevăzut la art. 208.

(4) La stabilirea instituției penitenciare pentru executarea pedepsei se va da prioritate, pe cât este posibil, penitenciarului situat în apropierea localității de domiciliu sau de reședință a condamnatului. La luarea deciziei de repartizare se ține cont, după caz, de recomandările formulate de Unitatea de evaluare și planificare a pedepsei, de rezultatele evaluărilor disponibile la momentul repartizării, de necesitatea plasării corespunzătoare regimului de executare aplicabil, de măsurile de siguranță necesare, de necesitățile de asistență medicală și de reintegrare socială ale condamnatului, de criteriile de separare prevăzute la art. 247, precum și de necesitatea distribuirii echilibrate a persoanelor condamnate între instituțiile penitenciare.

Articolul 197. Individualizarea executării pedepsei

(1) Individualizarea executării pedepsei reprezintă procesul continuu de adaptare a condițiilor, măsurilor și intervențiilor execuțional-penale la particularitățile persoanei condamnate, realizat în baza evaluării riscurilor, necesităților și resurselor individuale ale acesteia, în scopul asigurării siguranței detenției, reducerii riscului de recidivă și facilitării reintegrării sociale.

(2) Individualizarea executării pedepsei se realizează prin stabilirea și aplicarea diferențiată a regimului de executare, elaborarea, implementarea și revizuirea Planului individual de executare a pedepsei, aplicarea măsurilor de intervenție și siguranță, precum și prin participarea condamnatului la activități educative, ocupaționale, psihologice, sociale, terapeutice, de instruire și formare profesională, corespunzătoare nevoilor și potențialului său de reintegrare socială.

Articolul 198. Documentația standard

În procesul executării prevederilor prezentului cod, de către instituțiile penitenciare sunt utilizate blanchete tipizate, elaborate și aprobate de către Administrația Națională a Penitenciarelor.

Articolul 199. Comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate

(1) În cadrul fiecărei instituții penitenciare se constituie Comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate, responsabilă de individualizarea executării pedepsei și examinarea principalelor chestiuni privind progresul execuțional al condamnaților.

(2) Comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate exercită următoarele atribuții:

a) efectuează evaluarea inițială a condamnaților la pedeapsa închisorii pe un termen de până la 5 ani, în cazurile prevăzute de prezentul cod;

b) stabilește regimul de executare a pedepsei pentru condamnații la pedeapsa închisorii pe un termen de până la 5 ani și examinează schimbarea regimului de executare în cazurile prevăzute de lege;

c) aprobă Planul individual de executare a pedepsei și examinează revizuirea periodică a acestuia;

d) examinează progresul individual al condamnatului și gradul de realizare a obiectivelor stabilite în Planul individual de executare a pedepsei;

e) examinează creditele pentru progres execuțional acumulate de condamnat, în cazurile prevăzute de prezentul cod;

f) avizează acordarea măsurilor de destindere prevăzute la art. 257¹⁵ alin. (3) lit. b)-d), precum și modificarea, suspendarea sau revocarea acestora, în cazurile prevăzute de lege;

g) examinează oportunitatea schimbării regimului de executare a pedepsei și formulează recomandările corespunzătoare în cazurile prevăzute de prezentul cod;

h) exercită alte atribuții prevăzute de prezentul cod.

(3) Comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate este un organ colegial prezidat de directorul instituției penitenciare.

(4) La adoptarea deciziilor sale, Comisia ia în considerare evaluarea riscurilor și nevoilor condamnatului, gradul de realizare a Planului individual de executare a pedepsei, creditele pentru progres execuțional acumulate, conduita condamnatului și orice alte informații relevante pentru individualizarea executării pedepsei.

(5) Modul de constituire, componența, organizarea și funcționarea Comisiei pentru executarea pedepselor privative de libertate se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 200. Unitatea de evaluare și planificare a pedepsei

(1) În cadrul sistemului administrației penitenciare se instituie Unitatea de evaluare și planificare a pedepsei, ca subdiviziune specializată responsabilă de realizarea evaluării complexe a persoanelor condamnate și de elaborarea planului

individual de executare a pedepsei, în scopul individualizării executării sancțiunii penale, reducerii riscului de recidivă, menținerii siguranței penitenciare și facilitării reintegrării sociale.

(2) Unitatea este constituită din personal de specialitate multidisciplinar, incluzând, după caz, psihologi, asistenți sociali, specialiști în evaluarea riscului, reprezentanți ai serviciilor educative, medicale, de siguranță și regim, precum și alți specialiști relevanți.

(3) Unitatea efectuează evaluarea inițială a persoanelor condamnate, determină nivelul de risc și necesitățile criminogene, analizează comportamentul, antecedentele penale, starea psihologică, socială și educațională a condamnatului și formulează recomandări privind regimul și condițiile de executare a pedepsei.

(4) În baza rezultatelor evaluării, Unitatea elaborează, implementează și monitorizează planul individual de executare a pedepsei, care include obiectivele intervenției execuțional-penale, programele educative, psihologice și sociale, măsurile de reducere a riscurilor, activitățile ocupaționale și măsurile de pregătire pentru liberare și reintegrare socială.

(5) În exercitarea atribuțiilor sale, Unitatea cooperează cu serviciile de probațiune, autoritățile publice, instituțiile medicale și educaționale, organizațiile societății civile și alte entități competente, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(6) Modul de organizare și funcționare a Unității, precum și atribuțiile, drepturile și obligațiile personalului acesteia, se stabilesc prin hotărâre de Guvern.

Secțiunea 2. Evidența, prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal ale condamnaților

Articolul 201. Colectarea, prelucrarea și evidența datelor cu caracter personal

(1) În scopul punerii în executare a pedepsei, instituțiile sistemului administrației penitenciare colectează și prelucrează toate tipurile de date cu caracter personal necesare organizării detenției în privința condamnaților.

(2) Instituțiile sistemului administrației penitenciare țin evidența datelor cu caracter personal pe suport de hârtie și/sau prin intermediul sistemelor informaționale automatizate proprii.

(3) Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate se efectuează în condiții speciale, cu asigurarea unui grad mai înalt de protecție și limitarea accesului la personalul nemedical, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Articolul 202. Dosarul personal și medical al condamnatului

(1) Pentru fiecare persoană condamnată se întocmește dosar personal.

(2) Suplimentar la dosarul personal, pentru fiecare persoană condamnată se întocmește dosarul medical care va conține istoricul datelor medicale ale condamnatului prelucrate pe parcursul detenției. La solicitarea scrisă a

condamnatului, dosarul medical se va completa cu date medicale prelucrate anterior plasării în detenție.

(3) Conținutul, condițiile de gestionare, completare și păstrare a dosarului personal și cel medical se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 203. Accesul la documentele cu caracter personal

(1) Condamnatul, apărătorul acestuia, precum și reprezentantul său legal are acces la dosarul personal al acestuia în prezența angajatului instituției penitenciare desemnat. La dosarul medical, apărătorul condamnatului are acces doar cu consimțământul scris.

(2) Dosarul personal poate fi consultat și fără acordul condamnatului în condițiile prevăzute de lege.

(3) Pentru exercitarea obligațiilor de serviciu, dosarul personal poate fi consultat de personalul penitenciar fără restricții.

(4) Dosarul personal și alte materiale gestionate de către instituția penitenciară care conțin date cu caracter personal ale condamnatului sunt confidențiale și pot fi puse la dispoziția persoanelor terțe numai în condițiile legii.

(5) În baza cererii depuse, condamnatul poate avea acces la dosarul său personal:

a) de regulă, trimestrial;

b) în caz justificat de excepție și în măsura posibilităților de ordin organizațional, la orice dată.

(6) La cererea condamnatului, instituția penitenciară eliberează contra cost acestuia, reprezentantului legal sau avocatului său, într-un număr de exemplare justificat, copiile documentelor din dosarul personal.

(7) Condamnaților li se permite să păstreze asupra lor documente aferente procesului judiciar în care sunt parte, fără a se limita volumul.

Secțiunea 3. Evaluarea condamnatului și planificarea executării pedepsei

Articolul 204. Evaluarea condamnatului

(1) Evaluarea condamnatului reprezintă un proces bazat pe rezultatele cercetării detaliate a personalității, situației personale, comportamentului anterior, a motivelor și circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, a factorilor personali și situaționali ce pot determina acțiuni cu pericolozitate pentru siguranța instituției penitenciare și/sau pentru societate, precum și alți factorilor individuali care previn săvârșirea infracțiunii.

(2) În procesul de evaluare, personalul specializat se ghidează de rezultate și standarde științifice. Personalul implicat în procesul de evaluare este instruit, în mod periodic, iar sistemul de administrare a penitenciarelor oferă posibilitatea acestei instruirii.

(3) Evaluarea inițială, stabilirea regimului de executare a pedepsei și elaborarea Planului individual de executare a condamnaților la pedeapsa cu închisoare pe un

termen de pînă la 5 ani, se realizează de instituția penitenciară desemnată pentru executarea pedepsei, în termen de pînă la 30 de zile de la primire.

(4) Evaluarea inițială, stabilirea regimului de executare a pedepsei și elaborarea Planului individual de executare a condamnaților la pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 5 ani sau la pedeapsa detențiunii pe viață, se realizează de către Unitatea de evaluare și planificare a pedepsei, în termen de pînă la 30 de zile de la parvenirea actelor prevăzute la art. 196 alin. (1).

(5) Evaluarea inițială se finalizează cu întocmirea Planului individual de executare a pedepsei.

(6) La evaluarea gradului de pericolozitate a condamnatului se iau în considerare următoarele riscuri:

a) risc de evadare – probabilitatea unei persoane deținute de a părăsi fără permisiune locul de detenție;

b) risc de violență – probabilitatea unei persoane de a comite acte de agresiune față de alte persoane;

c) risc de auto-vătămare – probabilitatea unei persoane de a comite acte de agresiune față de propria persoană;

d) alte riscuri pentru siguranța și securitatea locului de deținere.

(7) Toate măsurile de intervenție stabilite în urma evaluării condamnatului se consemnează în Planul individual de executare a pedepsei, care se discută împreună cu condamnatul.

(8) Procedura de evaluare a condamnaților și de planificare a pedepsei se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 205. Planul individual de executare a pedepsei

(1) Planul individual de executare a pedepsei constituie instrumentul principal de individualizare a executării pedepsei închisorii, de organizare a intervențiilor necesare pentru reducerea riscurilor și nevoilor criminogene, de stimulare a progresului condamnatului și de pregătire graduală a reintegrării sociale.

(2) Planul individual de executare a pedepsei se întocmește în baza evaluării condamnatului, realizate potrivit prezentului cod, și urmărește dezvoltarea responsabilității condamnatului față de sine, față de victimă și comunitate, respectarea normelor sociale, schimbarea comportamentului infracțional și pregătirea pentru o viață responsabilă și fără infracțiuni după liberare.

(3) Planul individual de executare a pedepsei stabilește obiectivele, măsurile de intervenție, termenele de realizare, persoanele sau structurile responsabile, criteriile de apreciere a progresului, precum și data sau intervalul revizuirii. Măsurile incluse în plan trebuie să fie individualizate, proporționale, realizabile, corelate cu durata pedepsei, regimul de executare, riscurile și nevoile identificate, resursele condamnatului și posibilitățile reale ale instituției penitenciare.

(4) Planul individual de executare a pedepsei va cuprinde, cel puțin, următoarele domenii:

a) regimul de executare aplicabil, condițiile principale de executare, repartizarea în spații, secții, grupuri de locuire sau grupuri de intervenție, precum și obiectivele necesare pentru menținerea, schimbarea progresivă sau, după caz, prevenirea schimbării regresive a regimului;

b) datele orientative relevante pentru traseul execuțional, inclusiv etapele de evaluare și revizuire, termenele legale relevante pentru examinarea măsurilor de destindere, a liberării condiționate sau a liberării la expirarea termenului pedepsei, fără ca acestea să creeze, prin ele însele, un drept la aplicarea acestor măsuri;

c) activitățile, programele și intervențiile de resocializare obligatorii sau recomandate, stabilite în funcție de riscurile și nevoile identificate, inclusiv intervențiile educative, psihologice, sociale, comportamentale, de prevenire a violenței, a dependențelor, a comportamentului infracțional repetat sau a altor factori de risc;

d) măsurile de asistență medicală, psihologică, psihiatrică, terapeutică sau de tratament al dependențelor, după caz, cu respectarea consimțământului informat, a confidențialității datelor medicale și a prevederilor legale speciale privind asistența medicală;

e) instruirea generală, formarea profesională, calificarea sau recalificarea, munca, activitățile ocupaționale, activitățile de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă și alte activități utile pentru reintegrarea socială;

f) menținerea, dezvoltarea sau restabilirea contactelor familiale și sociale pozitive, inclusiv comunicarea cu familia, copiii, persoanele de sprijin și serviciile comunitare, cu luarea în considerare a siguranței victimei, a altor persoane și a comunității;

g) recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, executarea obligațiilor civile sau judiciare, repararea voluntară a prejudiciului, participarea la programe de justiție restaurativă, dacă este cazul și dacă există consimțământul necesar, precum și consilierea pentru ordonarea situației financiare, inclusiv gestionarea datoriilor;

h) situația juridică și administrativă a condamnatului, inclusiv actele de identitate, documentele de stare civilă, documentele necesare accesului la servicii sociale, medicale, educaționale sau de ocupare, procedurile judiciare pendinte și, după caz, aspectele privind statutul străinilor;

i) situația locativă, familială, socială și ocupațională anticipată după liberare, inclusiv măsurile necesare pentru identificarea unui loc de trai, a unui loc de muncă sau a unei surse legale de întreținere;

j) măsurile necesare pentru pregătirea liberării și continuitatea asistenței după liberare, inclusiv cooperarea cu organul de probațiune, autoritățile publice, serviciile sociale, serviciile medicale, instituțiile de învățământ, agențiile de ocupare a forței de muncă și organizațiile neguvernamentale;

k) măsurile speciale necesare în cazul condamnaților cu pedepse de lungă durată, detențiune pe viață, risc sporit de violență, infracțiuni sexuale, risc suicidar, dizabilități, dependențe, vulnerabilități sociale sau alte nevoi speciale.

(5) În cazul pedepselor de scurtă durată, planul individual poate fi întocmit în formă simplificată, cu prioritate asupra măsurilor urgente de pregătire a liberării, documentării, menținerii locuinței, raporturilor familiale, locului de muncă sau altor legături sociale pozitive. În cazul pedepselor de lungă durată, al detențiunii pe viață și al cazurilor complexe, planul va include o etapizare clară a executării pedepsei, a intervențiilor, a măsurilor de destindere și a pregătirii pentru liberare.

(6) Planul individual de executare a pedepsei se discută cu condamnatul, într-un limbaj accesibil acestuia. Condamnatului i se explică obiectivele, măsurile, termenele, consecințele participării sau neparticipării la măsurile planificate și posibilitatea de a formula observații. Observațiile condamnatului se consemnează și se anexează la plan, după caz.

(7) Condamnatul este informat, contra semnătură, despre conținutul Planului individual de executare a pedepsei și primește o copie a acestuia, cu excepția informațiilor a căror comunicare este restricționată potrivit legii pentru protecția victimei, a altor persoane, a datelor medicale confidențiale ori a siguranței instituției penitenciare. Refuzul condamnatului de a semna planul sau de a primi copia acestuia se consemnează într-un proces-verbal și nu împiedică aplicarea planului.

(8) Instituția penitenciară este responsabilă de punerea în aplicare zilnică a Planului individual de executare a pedepsei, de asigurarea condițiilor necesare realizării măsurilor planificate, de desemnarea personalului responsabil de monitorizarea cazului și de consemnarea progresului sau a dificultăților de implementare. Structura care a realizat evaluarea sau a întocmit planul acordă suport metodologic, solicită informații privind implementarea și participă, potrivit competenței, la revizuirea acestuia.

(9) Planul individual de executare a pedepsei se actualizează ori de câte ori intervin schimbări relevante în situația juridică, personală, medicală, familială, socială sau comportamentală a condamnatului, în cazul transferului, al unei noi condamnări, al modificării semnificative a riscului sau a nevoilor, al examinării schimbării regimului, al aplicării măsurilor de destindere ori al pregătirii pentru liberare.

(10) Modelul-tip al Planului individual de executare a pedepsei, procedura de întocmire, implementare, monitorizare, revizuire, evidență și transmitere a informațiilor între instituțiile implicate se aprobă prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu respectarea principiilor individualizării, proporționalității, confidențialității datelor personale și continuității intervenției.

Articolul 206. Revizuirea Planului individual de executare

(1) Planul individual de executare a pedepsei se revizuieste, în funcție de progresele sau regresele condamnatului pe parcursul executării pedepsei, astfel încât să ofere posibilitatea trecerii dintr-un regim restrictiv într-un regim mai puțin restrictiv de executare a pedepsei.

(2) Revizuirea Planului individual de executare a pedepsei se efectuează:

a) prima dată, după șase luni de la aprobarea Planului individual de executare a pedepsei;

b) anual;

c) cu 9 luni înainte de liberare pe sfârșit de termen;

d) după caz, în orice moment al executării pedepsei în baza rezoluției conducerii instituției penitenciare competente, când în procesul de executare a pedepsei sunt necesare schimbări esențiale (în special, schimbarea regimului de executare a pedepsei, întreprinderea măsurilor necesare pentru pregătirea eliberării din detenție).

(3) Realizarea măsurilor cuprinse în Planul individual de executare a pedepsei creează premise, în special, pentru schimbarea regimului de executare a pedepsei, destinderea regimului de detenție, prezentarea pentru liberarea condiționată înainte de termen, înlocuirea pedepsei cu o pedeapsă mai blândă, precum și alte forme de clemență prevăzute de Codul penal.

Secțiunea 4. Regimurile de executare a pedepsei

Articolul 207. Dispoziții generale privind regimurile de executare a pedepsei

(1) Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate sunt, în ordinea descrescătoare a gradului de severitate, următoarele:

a) regim de maximă siguranță;

b) regim închis;

c) regim semiînchis;

d) regim deschis.

(2) Regimurile de executare a pedepsei se aplică progresiv sau regresiv, ca urmare a ajustării Planului individual de executare a pedepsei și a evoluției comportamentului condamnatului.

(3) Regimurile de executare a pedepsei se diferențiază prin restricțiile impuse, măsurile de securitate și siguranță aplicabile, activitățile desfășurate și măsurile de destindere ale regimului de executare. Particularitățile fiecărui regim sunt stabilite de prezentul cod.

Articolul 208. Aplicarea provizorie a regimului de executare

(1) În cazul persoanelor condamnate, cu excepția celor prevăzute la art. 204 alin. (4), regimul provizoriu se aplică după parvenirea dispoziției de executare a pedepsei și se stabilește corespunzător cuantumului pedepsei pe care urmează să o execute, potrivit art. 212 alin. (1), art. 213 alin. (1) și art. 214 alin. (1).

(2) Aplicarea regimului provizoriu se consemnează în decizia de repartizare a directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, emisă în condițiile art. 196 alin. (3).

(3) În privința persoanei condamnate căreia nu i s-a stabilit regimul de executare, după terminarea perioadei de carantină și observare prevăzută la art. 257¹⁹,

i se aplică provizoriu regimul de executare în baza deciziei directorului penitenciarului, care este executorie și definitivă.

(4) Regimul provizoriu de executare a pedepsei este valabil până la prima întrunire a comisiei prevăzute la art. 199.

(5) Regimul de executare stabilit pentru persoanele condamnate și ulterior arestate preventiv în altă cauză penală, se suspendă până la încetarea măsurii arestului preventiv. Pe perioada de suspendare se aplică regimul specific arestațiilor preventiv.

Articolul 209. Stabilirea regimului de executare a pedepsei

(1) Regimul de executare a pedepsei privative de libertate în privința condamnaților la pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 5 ani sau la pedeapsa detențiunii pe viață se stabilește de către Unitatea de evaluare și planificare a pedepsei, iar în cazul condamnaților la pedeapsa cu închisoare pe un termen de până la 5 ani, de către comisia prevăzută la art. 199 la prima întrunire a acesteia, după terminarea perioadei de carantină și observare sau după aplicarea regimului provizoriu.

(2) La stabilirea regimului de executare se au în vedere următoarele criterii:

- a) durata pedepsei privative de libertate;
- b) gradul de risc al persoanei condamnate;
- c) antecedentele penale;
- d) vârsta și starea de sănătate ale persoanei condamnate;
- e) conduita persoanei condamnate, pozitivă sau negativă, inclusiv în perioadele de detenție anterioare;
- f) nevoile identificate și abilitățile persoanei condamnate, necesare includerii în programe educaționale, de asistență psihologică și asistență socială;
- g) disponibilitatea persoanei condamnate de a presta muncă și de a participa la activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase, instruire școlară și formare profesională.

(3) Decizia de stabilire a regimului de executare a pedepselor privative de libertate se comunică persoanei condamnate împreună cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia, în conformitate cu art. 473¹ din Codul de procedură penală.

Articolul 210. Schimbarea regimului de executare a pedepsei

(1) Schimbarea regimului de executare a pedepsei presupune modificarea condițiilor de executare a pedepsei, în funcție de datele obținute în procesul de revizuire a Planului individual de executare a pedepsei, în special a analizei conduitei persoanei condamnate și eforturile pentru reintegrarea sa în societate, efectuată de către comisia instituită la nivelul fiecărei instituții penitenciare.

(2) Regimul de executare a pedepsei stabilit inițial în condițiile art. 209 poate fi schimbat progresiv după executarea a cel puțin 1/5 din termenul de pedeapsă cu închisoarea, iar în cazul pedepselor cu detențiunea pe viață, după executarea efectivă a cel puțin 6 ani. Schimbarea progresivă a regimurilor de executare a pedepsei

ulterioare poate fi efectuată ca urmare a revizuirii anuale a Planului individual de executare a pedepsei, ținând cont de particularitățile stabilite de prezentul cod.

(3) Schimbarea regimului de executare într-un regim imediat următor progresiv, potrivit succesiunii prevăzute la art. 207, poate avea loc în rezultatul revizuirii Planului individual de executare a pedepsei, dacă condamnatul:

a) a demonstrat diligență în muncă și a îndeplinit integral, până la momentul revizuirii Planului individual de executare a pedepsei, măsurile prevăzute de acesta sau nu le-a îndeplinit din motive ce nu-i pot fi imputate;

b) respectă regimul de executare a pedepsei în care este plasat și nu a manifestat în mod repetat comportamente incompatibile cu regimul de executare aplicat.

(4) În cazul în care persoana condamnată împlinește vârsta de 65 de ani, pe durata executării pedepsei și se află în regim de maximă siguranță, comisia dispune transferarea acesteia în regim închis.

(5) Schimbarea regimului de executare a pedepsei într-un regim regresiv poate fi efectuată în orice moment al executării pedepsei, dacă condamnatul:

a) a fost condamnată definitiv pentru o altă infracțiune săvârșită;

b) nu respectă regimul de executare în care este plasat și a fost sancționat disciplinar pentru o abatere disciplinară foarte gravă sau pentru două ori mai multe abateri disciplinare grave săvârșite în perioada de la ultima revizuire a Planului individual de executare a pedepsei;

c) refuză nemotivat îndeplinirea Planului individual de executare a pedepsei.

(5¹) La aplicarea alin. (5) lit. b) se iau în considerare numai abaterile disciplinare pentru care sancțiunile disciplinare au fost aplicate în condițiile prezentului cod și nu au fost anulate potrivit legii.

(6) Dacă persoana condamnată a fost inclusă în categoria celor cu grad de risc pentru siguranța penitenciarului, în condițiile art. 211 alin. (1), se dispune schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în regimul de maximă siguranță.

(7) Regimul semiînchis al condamnaților care fac parte din categoriile prevăzute la art. 211 alin. (10) lit. a) și c), nu poate fi schimbat în mod regresiv.

(8) Decizia de schimbare a regimului de executare a pedepsei se ia de comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate și se comunică condamnatului neîntârziat contra semnătură.

(9) Decizia comisiei prin care se dispune menținerea sau schimbarea regimului de executare, cuprinde și termenul de reexaminare, care nu poate fi mai mare de un an conform prevederilor art. 206 alin. (2) lit. b). Comisia are obligația de a analiza, periodic, situația persoanei condamnate, la împlinirea termenului stabilit.

(10) În cazul în care unei persoane condamnate i s-a schimbat regimul de executare în condițiile alin. (6), trecerea în regimul imediat inferior ca grad de severitate, potrivit art. 207 alin. (1), se poate face numai la împlinirea termenului stabilit la alin. (9). Prevederile prezentului alineat nu se aplică persoanelor aflate în regim de maximă siguranță, pentru care reexaminarea și încetarea măsurii se realizează în condițiile art. 211 alin. (15).

(11) Decizia de schimbare a regimului de executare a pedepselor privative de libertate se comunică persoanei condamnate împreună cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia, în conformitate cu art. 473¹ din Codul de procedură penală.

Articolul 211. Regimul de maximă siguranță

(1) Regimul de maximă siguranță se aplică persoanelor condamnate care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului.

(2) În sensul prezentului cod, riscul pentru siguranța penitenciarului reprezintă o categorie distinctă de evaluare a riscurilor, referitoare la securitatea locului de detenție, riscul de evadare, violență ori influență negativă asupra altor persoane condamnate.

(3) Aplicarea regimului de maximă siguranță se dispune în baza evaluării individuale a riscurilor și necesităților persoanei condamnate, efectuate în condițiile prezentului articol, de către autoritatea competentă să stabilească sau să schimbe regimul de executare a pedepsei potrivit prezentului cod.

(4) Evaluarea prevăzută la alin. (3) include analiza:

- a) antecedentelor penale și disciplinare;
- b) comportamentului în detenție;
- c) gradului de pericol pentru personal, alte persoane deținute ori pentru securitatea penitenciarului;
- d) riscului de evadare;
- e) stării de sănătate, psihologice și a vulnerabilităților persoanei condamnate.

(5) Persoana condamnată este informată, de îndată, în scris, asupra motivelor aplicării regimului de maximă siguranță, precum și asupra dreptului de a contesta decizia în condițiile legii.

(6) În regim de maximă siguranță sunt plasate persoanele condamnate care:

- a) manifestă comportament agresiv, violent sau constant indisciplinat în detenție;
- c) au inițiat, organizat ori au participat la acte de revoltă, nesupunere în masă, luare de ostatici, acte de violență sau alte acțiuni care pun în pericol ordinea și securitatea penitenciarului;
- d) prezintă risc sporit de evadare ori de sprijinire a unei evadări;
- e) exercită influență negativă asupra altor persoane condamnate ori sunt afiliate grupărilor criminale organizate;
- f) dețin ori încearcă să introducă obiecte, substanțe sau mijloace interzise care pot afecta securitatea locului de detenție.

(7) Criteriile concrete de stabilire și procedura de evaluare a riscului pe care îl prezintă persoana condamnată pentru siguranța penitenciarului sunt prevăzute în regulamentul aprobat prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(8) Regimul de maximă siguranță este caracterizat prin aplicarea celor mai exigente măsuri de pază, supraveghere și escortare, care asigură detenția permanentă

în celulă și restrângerea libertății de mișcare a condamnaților concomitent cu desfășurarea unor activități care contribuie la schimbarea comportamentului infracțional și antisocial.

(9) Regimul de maximă siguranță nu poate fi stabilit inițial fără efectuarea unei evaluări a riscului.

(10) În regimul de maximă siguranță nu se permite plasarea:

- a) minorilor;
- b) femeilor însărcinate sau care au în îngrijire un copil în vârstă de până la trei ani;
- c) persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani;
- d) persoanelor încadrate în grad de dizabilitate severă și accentuată, precum și a celor cu afecțiuni locomotorii grave, confirmate medical;
- e) persoanelor cu tulburări psihice severe ori cu dizabilități intelectuale grave, confirmate medical;
- f) altor persoane vulnerabile, în privința cărora aplicarea regimului ar constitui un risc serios pentru viața ori sănătatea acestora.

(11) Persoanele condamnate prevăzute la alin. (10) lit. c), e) și f) execută pedeapsa privativă de libertate în regim închis, iar persoanele condamnate prevăzute la alin. (10) lit. a), b) și d) execută pedeapsa privativă de libertate în regim semiînchis, pe perioada cât durează cauza care a impus neaplicarea regimului de maximă siguranță.

(12) Măsurile specifice regimului de maximă siguranță pot include:

- a) limitarea circulației în interiorul penitenciarului;
- b) escortarea obligatorie în afara sectorului de detenție;
- c) efectuarea controalelor corporale și a perchezițiilor în condițiile legii;
- d) monitorizarea sporită a comunicărilor și contactelor cu exteriorul, în condițiile legii;
- e) separarea de alte categorii de persoane condamnate, atunci când aceasta este necesară pentru prevenirea riscurilor de securitate.

(13) Aplicarea regimului de maximă siguranță nu poate avea caracter de pedeapsă suplimentară și nu poate conduce la tratamente inumane sau degradante ori la izolare totală prelungită.

(14) Persoanelor condamnate aflate în regim de maximă siguranță li se asigură:

- a) accesul la asistență medicală și psihologică, la necesitate;
- b) posibilitatea desfășurării activităților educative, ocupaționale și de reintegrare socială, în măsura compatibilă cu cerințele de securitate;
- c) convorbiri telefonice cu durata de până la 20 de minute săptămânal;
- d) dreptul la întrevederi de scurtă durată, desfășurate fizic sau prin intermediul mijloacelor de comunicare video la distanță, cu o periodicitate de o dată pe lună, cu soțul/soția ori cu rudele până la gradul al IV-lea inclusiv, cu o durată de la una până la două ore;
- e) plimbări zilnice și alte activități în aer liber timp de minimum o oră.

(15) Menținerea în regim de maximă siguranță se reexaminează periodic, dar nu mai rar de o dată la 6 luni, în baza unei noi evaluări individuale.

(16) În cazul în care temeiurile care au determinat aplicarea regimului de maximă siguranță au încetat, persoana condamnată este transferată într-un regim mai puțin restrictiv.

Articolul 212. Regimul închis

(1) La aplicarea art. 208 alin. (1), regimul închis se stabilește inițial persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii pe un termen mai mare de 5 ani sau la pedeapsa detențiunii pe viață.

(2) Regimul închis se aplică persoanelor condamnate care, potrivit evaluării individuale a riscurilor și necesităților de intervenție, prezintă un risc ce impune aplicarea unor măsuri sporite de supraveghere și securitate, fără a întruni condițiile pentru executarea pedepsei în regim de maximă siguranță.

(3) Regimul închis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții sporite de siguranță, cu restrângerea corespunzătoare a libertății de mișcare și a posibilităților de deplasare în interiorul și în afara instituției penitenciare.

(4) Aplicarea și menținerea regimului închis se bazează pe evaluarea periodică a comportamentului condamnatului, a riscurilor prezentate de acesta și a progresului realizat în procesul de reintegrare socială, în condițiile prezentului cod.

(5) Condamnații aflați în regim închis sunt cazați, de regulă, în comun, în spații de detenție destinate executării acestui regim.

(6) Deplasarea condamnaților, în intervalul de timp dintre deșteptare și stingere, se efectuează:

a) în cadrul sectorului de deținere – fără însoțire, cu excepția cazurilor justificate de evaluarea individuală a riscurilor;

b) în afara sectorului de deținere, dar în interiorul instituției penitenciare – cu însoțire sau sub supraveghere, în condițiile stabilite de administrația instituției penitenciare;

c) în afara instituției penitenciare – sub escortă, iar în cazul existenței unor riscuri sporite pentru siguranța persoanelor ori securitatea instituției, cu aplicarea măsurilor de siguranță prevăzute de lege.

(7) Condamnații aflați în regim închis pot presta muncă și participa la activități educative, culturale, terapeutice, de asistență psihologică și socială, de instruire școlară, de formare profesională, moral-religioase și la alte programe de resocializare organizate de administrația penitenciarului.

(8) Activitățile prevăzute la alin. (7) se desfășoară, de regulă, în interiorul instituției penitenciare. În condițiile prezentului cod și ale actelor normative de punere în aplicare a acestuia, precum și în baza evaluării individuale a riscurilor, acestea pot fi desfășurate și în afara instituției penitenciare, sub pază și supraveghere corespunzătoare.

(9) Condamnaților aflați în regim închis li se asigură posibilitatea de a desfășura zilnic activități fizice în aer liber pentru o durată de cel puțin două ore.

(10) Condamnații plasați în regim închis au dreptul la:

- a) convorbiri telefonice cu durata totală de cel puțin 40 de minute săptămânal;
- b) o vizită de scurtă durată lunar, cu durata de până la 3 ore;
- c) o vizită privată o dată la 3 luni, cu durata de până la 24 de ore;
- d) măsuri de destindere prevăzute la art. 257¹⁵ alin. (3) lit. a) și/sau b).

(11) Măsurile de supraveghere și siguranță aplicate condamnaților aflați în regim închis trebuie să fie individualizate și proporționale cu riscurile identificate, să respecte demnitatea umană și să urmărească atât menținerea ordinii și securității, cât și reintegrarea socială a condamnatului.

Articolul 213. Regimul semiînchis

(1) La aplicarea art. 208 alin. (1), regimul semiînchis se aplică inițial persoanelor condamnate la pedeapsa cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv.

(2) Regimul semiînchis se aplică persoanelor condamnate care, potrivit evaluării individuale a riscurilor și necesităților de intervenție, nu necesită măsuri sporite de supraveghere și securitate specifice regimului închis și prezintă perspective favorabile de reintegrare socială.

(3) Regimul semiînchis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții moderate de siguranță, cu un grad sporit de autonomie și libertate de mișcare în interiorul instituției penitenciare, în vederea pregătirii progresive pentru executarea pedepsei în regim deschis și reintegrarea în societate.

(4) Condamnații aflați în regim semiînchis sunt cazați, de regulă, în comun, în spații de detenție destinate executării acestui regim. Celulele și alte spații de detenție rămân descuiate pe parcursul zilei, în condițiile stabilite de administrația penitenciarului.

(5) Deplasarea condamnaților, în intervalul de timp de la deșteptare și până la stingere, se efectuează:

- a) în zonele prestabilite din interiorul instituției penitenciare – fără însoțire, sub supraveghere generală;
- b) în alte sectoare ale instituției penitenciare – în condițiile stabilite de administrația penitenciarului;
- c) în afara instituției penitenciare – sub supraveghere, inclusiv electronică, iar atunci când evaluarea individuală a riscurilor o impune, sub escortă.

(6) Condamnații aflați în regim semiînchis pot presta muncă și participa la activități educative, culturale, terapeutice, de asistență psihologică și socială, moral-religioase, de instruire școlară, de formare profesională și la alte programe de reintegrare socială, organizate în interiorul sau în afara instituției penitenciare.

(7) Activitățile prevăzute la alin. (6) se desfășoară în condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia, cu respectarea evaluării individuale a riscurilor și necesităților persoanei condamnate.

(8) Condamnații plasați în regim semiînchis au dreptul la:

- a) convorbiri telefonice cu durata totală de 80 de minute săptămânal;
- b) două vizite de scurtă durată lunar, cu durata de până la 3 ore fiecare;

c) o vizită privată o dată la 3 luni, cu durata de până la 72 de ore;

d) măsurile de destindere prevăzute la art. 257¹⁵ alin. (3) lit. c).

(9) Măsurile de supraveghere și siguranță aplicate condamnaților aflați în regim semiînchis trebuie să fie individualizate, proporționale cu riscurile identificate și orientate spre dezvoltarea responsabilității personale, menținerea legăturilor sociale și reintegrarea socială a condamnatului.

Articolul 214. Regimul deschis

(1) La aplicarea art. 208 alin. (1), regimul deschis se stabilește inițial persoanelor condamnate pentru prima dată la pedeapsa închisorii:

a) pentru infracțiuni săvârșite din imprudență;

b) pentru infracțiuni ușoare săvârșite cu intenție, dacă pedeapsa aplicată nu depășește 2 ani.

(2) Regimul deschis se aplică persoanelor condamnate care, potrivit evaluării individuale a riscurilor și necesităților de intervenție, prezintă un risc redus pentru siguranța penitenciarului și perspective favorabile de reintegrare socială, nefiind necesară aplicarea măsurilor de supraveghere specifice regimului semiînchis.

(3) Regimul deschis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții minime de siguranță, cu acordarea unui grad sporit de autonomie și libertate de mișcare, în vederea consolidării responsabilității personale și facilitării reintegrării sociale.

(4) Condamnații aflați în regim deschis sunt cazați, de regulă, în comun, în spații special destinate executării acestui regim, care pot fi amplasate în interiorul sau în afara perimetrului păzit al instituției penitenciare.

(5) Deplasarea condamnaților, în intervalul de timp de la deșteptare până la stingere, se efectuează:

a) în cadrul instituției penitenciare, în limitele stabilite de administrația penitenciarului, fără însoțire;

b) în afara instituției penitenciare, pentru muncă, instruire, formare profesională, activități de reintegrare socială sau alte scopuri prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei, fără însoțire, iar la necesitate sub supraveghere.

(6) Condamnații aflați în regim deschis pot presta muncă și participa la activități educative, culturale, terapeutice, de asistență psihologică și socială, moral-religioase, de instruire școlară, formare profesională și alte programe de reintegrare socială, organizate în interiorul sau în afara instituției penitenciare.

(7) În condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia, condamnații aflați în regim deschis pot avea asupra lor și utiliza bani și mijloace de comunicații electronice atunci când se află în afara instituției penitenciare.

(8) Condamnații plasați în regim deschis au dreptul la:

a) convorbiri telefonice nelimitate;

b) vizite de scurtă durată nelimitate;

c) o vizită privată lunar, cu durata de până la 72 de ore;

- d) prepararea hranei în locuri special amenajate;
- e) măsura de destindere prevăzută la art. 257¹⁵ alin. (3) lit. d).

(9) Măsurile de supraveghere și siguranță aplicate condamnaților aflați în regim deschis trebuie să fie individualizate, proporționale și orientate spre menținerea legăturilor sociale, dezvoltarea autonomiei personale și reintegrarea socială a condamnatului.

(10) Situația condamnaților aflați în regim deschis se reexaminează numai atunci când există indicii privind necesitatea schimbării regimului de executare într-un regim mai sever sau în alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 215. Comunitatea terapeutică

(1) În instituțiile penitenciare pot fi organizate comunități terapeutice destinate persoanelor condamnate care necesită intervenții terapeutice, psihologice, educaționale ori comportamentale specializate, inclusiv celor cu istoric de consum de droguri, alcool sau alte substanțe psihoactive, precum și altor categorii de condamnați pentru care se impune o abordare specifică în vederea recuperării și reintegrării sociale.

(2) Comunitatea terapeutică reprezintă un sector distinct organizat în cadrul instituției penitenciare, în care persoanele condamnate participă, în baza unui program structurat, la activități terapeutice, educaționale și de dezvoltare personală orientate spre reducerea riscului de recidivă, schimbarea comportamentului infracțional și facilitarea reintegrării sociale.

(3) Prin derogare de la condițiile obișnuite de separare și cazare corespunzătoare regimurilor de executare prevăzute la art. 207, persoanele condamnate incluse în comunitatea terapeutică pot fi cazate în același sector de deținere și pot participa în comun la activitățile specifice programului terapeutic, indiferent de regimul de executare stabilit.

(4) Participarea persoanei condamnate la comunitatea terapeutică nu modifică regimul de executare a pedepsei stabilit în condițiile prezentului cod și nu afectează drepturile, obligațiile, măsurile de siguranță și condițiile de executare aplicabile regimului respectiv în afara activităților și spațiilor specifice comunității terapeutice.

(5) Includerea, menținerea și excluderea persoanei condamnate din comunitatea terapeutică se realizează în baza evaluării individuale a necesităților și riscurilor acesteia, ținând cont de disponibilitatea de participare, compatibilitatea cu obiectivele programului și progresul înregistrat.

(6) Participarea la comunitatea terapeutică se desfășoară cu respectarea demnității umane, a principiului nediscriminării, a siguranței persoanelor condamnate și a caracterului individualizat al intervenției, fără a aduce atingere drepturilor garantate de prezentul cod.

(7) Modul de organizare și funcționare a comunităților terapeutice, criteriile de includere, menținere și excludere a participanților, condițiile de cazare și participare la activitățile comune, precum și metodologia de evaluare și monitorizare a

rezultatelor programului se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Secțiunea 5. Statutul juridic al condamnaților

Articolul 216. Exercițarea drepturilor condamnaților

(1) Executarea pedepselor privative de libertate se realizează cu respectarea demnității umane, a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, garantate de Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.

(2) Persoanele condamnate își păstrează toate drepturile și libertățile care nu sunt restrânse prin lege, prin hotărârea de condamnare sau prin natura inerentă a executării pedepsei privative de libertate.

(3) Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților persoanelor condamnate trebuie să fie prevăzută de lege, necesară pentru realizarea unui scop legitim, proporțională cu acesta și aplicată în măsura minimă necesară.

(4) Exercițarea drepturilor de către persoanele condamnate nu poate aduce atingere drepturilor și libertăților altor persoane, ordinii de drept, securității instituției penitenciare ori desfășurării normale a executării pedepsei.

(5) Persoanele condamnate beneficiază de protecție împotriva oricărei forme de discriminare, iar măsurile aplicate pe durata executării pedepsei se întemeiază exclusiv pe criterii obiective și rezonabile.

(6) Condițiile de detenție trebuie să respecte demnitatea umană și să fie compatibile cu standardele naționale și internaționale privind protecția drepturilor omului. Lipsa resurselor financiare, materiale, administrative sau de infrastructură nu poate justifica condiții de detenție contrare drepturilor fundamentale ale persoanei.

(7) Regimul de executare a pedepsei și activitățile desfășurate pe durata detenției sunt organizate astfel încât să mențină și să dezvolte responsabilitatea individuală a condamnatului, să reducă riscul de recidivă și să faciliteze reintegrarea acestuia în societate după liberare.

(8) Viața în penitenciar trebuie organizată, în măsura compatibilă cu cerințele de siguranță și ordine, astfel încât să se apropie cât mai mult posibil de aspectele pozitive ale vieții din comunitate și să contribuie la pregătirea persoanei condamnate pentru revenirea în societate.

Articolul 217. Libertatea de conștiință, de gândire și de religie a condamnaților

(1) Persoanelor condamnate li se garantează libertatea de conștiință, de gândire și de religie, inclusiv libertatea de a avea, de a adopta ori de a schimba o religie sau o convingere, precum și libertatea de a manifesta religia ori convingerile individual sau în comun cu alte persoane, în condițiile prezentului cod.

(2) Exercițarea libertății de religie sau a convingerilor poate fi supusă numai restricțiilor prevăzute de lege, necesare și proporționale pentru protejarea securității

instituției penitenciare, a ordinii și siguranței în penitenciar, a sănătății ori a moralei publice sau a drepturilor și libertăților altor persoane.

(3) Nimeni nu poate fi constrâns să adere la o religie sau convingere, să renunțe la aceasta, să participe la servicii, ceremonii ori activități religioase, să beneficieze de asistență religioasă sau să accepte întrevederi cu reprezentanții cultelor religioase ori ai părților componente ale acestora.

(4) Condamnatul are dreptul:

- a) să profeseze orice religie sau să nu profeseze nicio religie;
- b) să își exprime și să își manifeste convingerile religioase;
- c) să participe la servicii, ceremonii și activități religioase;
- d) să beneficieze de asistență religioasă acordată de reprezentanții cultelor religioase și ai părților componente ale acestora;
- e) să dețină și să utilizeze obiecte și literatură cu caracter religios, în condițiile prezentului cod.

(5) Administrația penitenciarului asigură condiții rezonabile pentru exercitarea libertății de religie și facilitează accesul condamnaților la asistență religioasă acordată de reprezentanții cultelor religioase și ai părților componente ale acestora, cu respectarea principiilor egalității, imparțialității și neutralității față de toate religiile și convingerile.

(6) Serviciile, ceremoniile și activitățile religioase se desfășoară în spații corespunzătoare puse la dispoziție de administrația penitenciarului, în măsura posibilităților instituției și cu respectarea cerințelor de securitate și ordine.

(7) Supravegherea de către personalul penitenciar a serviciilor, ceremoniilor și activităților religioase poate fi dispusă numai în măsura necesară pentru asigurarea securității și ordinii în instituția penitenciară ori pentru prevenirea unor riscuri concrete identificate.

(8) Întrevederile și convorbirile individuale dintre condamnat și reprezentantul cultului religios sau al părții componente a acestuia se desfășoară cu respectarea confidențialității, în măsura compatibilă cu cerințele de securitate ale instituției penitenciare.

(9) Participarea la servicii, ceremonii sau activități religioase poate fi restricționată ori persoana condamnată poate fi exclusă de la acestea numai în cazul în care comportamentul său creează un risc real pentru securitatea instituției penitenciare, pentru ordinea internă ori pentru drepturile și libertățile altor persoane, pentru perioada strict necesară și cu respectarea principiului proporționalității.

Articolul 218. Accesul deținuților la informație

(1) Persoanelor condamnate li se garantează dreptul de acces la informație, inclusiv la informația de interes public, în condițiile prezentului cod și ale altor acte normative.

(2) Accesul la informație se realizează prin intermediul publicațiilor periodice, cărților, materialelor informative și educative, programelor audiovizuale,

bibliotecilor, resurselor informaționale disponibile în penitenciar și altor mijloace legale de informare.

(3) Administrația penitenciarului asigură accesul condamnaților la surse de informare diverse și rezonabile, inclusiv prin abonarea, din mijloacele bugetare alocate, la publicații periodice și prin recepționarea programelor audiovizuale. Selecția publicațiilor se realizează cu respectarea pluralismului surselor de informare și a dreptului condamnaților de a avea acces la informații de interes public.

(4) Condamnatul are dreptul să procure, să aboneze și să primească, din contul mijloacelor bănești disponibile pe contul său personal, cărți, publicații periodice și alte materiale informative, cu excepția celor a căror deținere sau circulație este interzisă de lege ori care prezintă un risc real pentru securitatea instituției penitenciare, pentru ordinea internă sau pentru drepturile și libertățile altor persoane.

(5) Restrângerea accesului la anumite publicații, materiale informative sau alte surse de informare poate fi dispusă numai în cazurile prevăzute de lege, în baza unei evaluări individuale și motivate, cu respectarea principiului proporționalității.

(6) Condamnaților li se asigură accesul la legislația națională, tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului aplicabile Republicii Moldova, precum și la alte informații juridice necesare exercitării drepturilor și obligațiilor lor.

(7) În condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia, condamnaților li se poate asigura acces controlat la resurse informaționale electronice, biblioteci digitale și baze de date juridice, prin intermediul echipamentelor și sistemelor informatice puse la dispoziție de administrația penitenciară. Accesul se realizează cu respectarea cerințelor de securitate informațională și penitenciară și poate fi limitat la conținutul necesar exercitării drepturilor persoanei condamnate, instruirii, formării profesionale, activităților educative și reintegrării sociale.

Articolul 219. Utilizarea mijloacelor de informare și a aparatelor electrice ori electronice

(1) În vederea exercitării dreptului la informație, condamnații pot utiliza programe audiovizuale și alte mijloace legale de informare prin intermediul aparatelor electrice ori electronice autorizate, în condițiile prezentului cod.

(2) Instituția penitenciară asigură recepționarea programelor audiovizuale și poate organiza vizionarea colectivă a acestora, în condițiile stabilite de administrația penitenciarului.

(3) Participarea condamnatului la vizionarea colectivă a programelor audiovizuale poate fi restricționată individual numai atunci când aceasta este necesară pentru protejarea securității și ordinii în penitenciar ori a drepturilor și libertăților altor persoane.

(4) Condamnatul poate deține și utiliza aparate electrice ori electronice autorizate, inclusiv televizoare, receptoare radio și alte dispozitive admise potrivit art. 237, în condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia.

(5) În limita posibilităților, instituția penitenciară poate pune la dispoziția condamnaților aparate electrice ori electronice autorizate. Condițiile de utilizare, precum și suportarea cheltuielilor aferente utilizării acestora se stabilesc prin actele normative de punere în aplicare a prezentului cod.

(6) Cheltuielile aferente utilizării aparatelor electrice ori electronice aflate în proprietatea condamnatului sau puse la dispoziția acestuia de către administrația penitenciară pot fi suportate din mijloacele bănești disponibile pe contul personal al condamnatului, în condițiile stabilite de lege.

(7) Conectarea la rețeaua electrică și utilizarea aparatelor electrice ori electronice pot fi restricționate temporar atunci când:

- a) rețeaua electrică a instituției penitenciare este suprasolicitată;
- b) utilizarea aparatelor pune în pericol securitatea, ordinea ori siguranța instituției penitenciare;
- c) există alte riscuri tehnice sau de securitate care justifică aplicarea măsurii.

Restricția se aplică numai pe durata existenței cauzelor care au determinat-o.

(8) Modul de procurare, primire, deținere, utilizare, evidență, verificare, depozitare, ridicare și restituire a aparatelor electrice ori electronice autorizate, precum și condițiile de suportare a cheltuielilor aferente utilizării acestora se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 220. Asigurarea accesului la dispozițiile legale și documentele privind executarea pedepsei

(1) La primirea în penitenciar, persoana condamnată este informată, contra semnătură, despre drepturile și obligațiile sale, regimul de executare aplicabil, regulile de ordine interioară, modalitățile de exercitare a drepturilor, procedurile de adresare a petițiilor și plângerilor, precum și căile de contestare prevăzute de lege. Actul de informare se anexează la dosarul personal al condamnatului.

(2) Instituția penitenciară asigură accesul condamnaților la dispozițiile legale și actele normative care reglementează executarea pedepsei, inclusiv prin intermediul bibliotecii penitenciarului sau al altor mijloace informaționale disponibile.

(3) În cazul în care condamnatul nu cunoaște limba română, are dificultăți de comunicare ori alte nevoi speciale care împiedică înțelegerea informațiilor prevăzute la alin. (1), administrația penitenciară ia măsuri rezonabile pentru a-i asigura accesul la informațiile respective prin mijloacele disponibile.

(4) Condamnatului i se permite să păstreze în posesia sa informațiile prevăzute la alin. (1), în format tipărit sau în alt format accesibil, în condițiile stabilite de prezentul cod.

(5) Condamnatul este informat despre durata pedepsei pe care o execută, modificările intervenite în executarea acesteia, precum și despre condițiile și posibilitățile de liberare prevăzute de lege.

(6) Actele oficiale adresate condamnatului de către instanțele de judecată, organele de urmărire penală, autoritățile publice ori alte instituții competente se comunică acestuia de îndată, dar nu mai târziu de 3 zile lucrătoare de la primirea lor

în penitenciar. Confirmarea comunicării sau copia actului comunicat se anexează la dosarul personal al condamnatului.

(7) Condamnații sunt citați la locul de deținere prin intermediul administrației penitenciarului, iar în cazul în care locul de deținere nu este cunoscut, citarea se efectuează prin intermediul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 221. Dreptul la asistența juridică

(1) Persoana condamnată are dreptul la asistență juridică și poate comunica și întrevedea, fără limitarea numărului și duratei întrevederilor, cu avocatul ales sau cu avocatul care îi acordă asistență juridică garantată de stat, în condițiile prezentului cod.

(2) În vederea exercitării drepturilor și intereselor sale legitime, condamnatul poate beneficia de întrevederi cu mediatorul, notarul sau executorul judecătoresc, atunci când acestea sunt necesare pentru exercitarea atribuțiilor profesionale ale persoanelor respective.

(3) Întrevederile prevăzute la alin. (1) și (2) se desfășoară în spații special amenajate, care asigură confidențialitatea comunicării. Supravegherea vizuală poate fi realizată numai în măsura necesară pentru securitatea instituției penitenciare, fără posibilitatea audierii sau înregistrării conținutului discuțiilor, cu excepția cazului în care persoana condamnată și persoana care acordă asistență solicită expres contrariul.

(4) Accesul avocatului, mediatorului, notarului și executorului judecătoresc se acordă în baza documentelor prevăzute de legislația specială pentru confirmarea calității profesionale și a împuternicirilor acestora.

(5) Personalul penitenciar nu poate citi, copia, reține sau ridica documentele aferente asistenței juridice, cu excepția verificărilor exterioare necesare pentru asigurarea securității instituției penitenciare și fără examinarea conținutului acestora.

(6) În cadrul întrevederilor cu avocatul se permite transmiterea și primirea documentelor necesare exercitării dreptului la apărare și accesului la justiție, în condițiile stabilite de prezentul cod.

(7) Întrevederile prevăzute de prezentul articol se acordă fără întârzieri nejustificate, în timpul programului stabilit de administrația penitenciarului. În cazuri urgente și justificate, acestea pot fi organizate și în afara programului obișnuit, în condițiile stabilite de actele normative de punere în aplicare a prezentului cod.

(8) Persoanei condamnate i se permite să comunice cu avocatul său în timpul escortării la organele de urmărire penală, instanțele de judecată sau alte autorități competente, în măsura în care aceasta nu împiedică executarea misiunii de escortare și nu afectează desfășurarea procedurilor oficiale. O asemenea comunicare nu este asimilată unei întrevederi confidențiale organizate în condițiile alin. (3).

(9) Întrevederea cu mediatorul, notarul sau executorul judecătoresc poate fi refuzată numai prin decizie motivată, dacă nu este demonstrată legătura acesteia cu exercitarea atribuțiilor profesionale ale persoanei respective ori dacă există impedimente prevăzute expres de lege.

Articolul 222. Dreptul la corespondență

(1) Condamnatul are dreptul să expedieze și să primească corespondență, petiții și alte trimiteri poștale, fără limitarea numărului acestora, în condițiile prezentului cod și ale legislației care reglementează serviciile poștale.

(2) Exercițarea dreptului la corespondență poate fi restrânsă numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege, dacă măsura este necesară pentru protejarea securității instituției penitenciare, prevenirea săvârșirii infracțiunilor, protejarea drepturilor și libertăților altor persoane ori pentru realizarea altui scop legitim prevăzut de lege.

(3) În scopul prevenirii introducerii în penitenciar a obiectelor, substanțelor sau materialelor interzise, corespondența poate fi supusă controlului de securitate. Controlul se efectuează, de regulă, în prezența condamnatului, fără citirea conținutului corespondenței.

(4) Citirea, copierea, reținerea sau cenzurarea corespondenței poate avea loc numai în cazurile expres prevăzute de lege, cu respectarea principiilor legalității, necesității și proporționalității.

(5) Nu poate fi supusă controlului conținutului corespondenței purtate cu:

- a) avocatul;
- b) Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;
- c) membrii Consiliului pentru prevenirea torturii și alte mecanisme naționale de monitorizare a locurilor de detenție prevăzute de lege;
- d) instanțele de judecată;
- e) procuratura și organele de urmărire penală;
- f) Curtea Constituțională;
- g) Curtea Europeană a Drepturilor Omului;
- h) Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;
- i) autoritățile și instituțiile naționale ori internaționale competente în domeniul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, dacă identitatea expeditorului sau destinatarului este clară și nu există îndoieli rezonabile cu privire la aceasta.

(6) Trimiterile poștale adresate persoanelor și instituțiilor prevăzute la alin. (5) pot fi supuse exclusiv controlului de securitate prevăzut la alin. (3), fără examinarea conținutului acestora.

(7) Primirea și expedierea trimiterilor poștale se efectuează prin intermediul administrației penitenciare, fără întârzieri nejustificate.

(8) Cheltuielile aferente expedierii și, după caz, readresării trimiterilor poștale sunt suportate de condamnat din mijloacele bănești disponibile pe contul său personal, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(9) Corespondența dintre persoanele deținute în diferite locuri de detenție care nu sunt soți, rude sau membri ai familiei poate fi supusă autorizării administrației penitenciarului destinatar din motive de securitate, ordine sau prevenire a săvârșirii unor fapte ilicite, în condițiile stabilite de prezentul cod.

(10) În cazul evadării condamnatului, pe durata măsurilor întreprinse pentru localizarea acestuia, corespondența sosită pe numele său poate fi verificată și citită în măsura strict necesară identificării locului aflării persoanei evadate.

(11) Procedura de recepționare, înregistrare, verificare, transmitere și expediere a corespondenței condamnaților, precum și condițiile exercitării dreptului la corespondență prin mijloace de comunicare admise de lege, se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 223. Dreptul la petiționare

(1) Condamnatul are dreptul să adreseze petiții, cereri, reclamații, sesizări și alte adresări instituției penitenciare, Administrației Naționale a Penitenciarelor, instanțelor judecătorești, autorităților publice, organizațiilor și instituțiilor competente, în condițiile legii.

(2) Exercițarea dreptului la petiționare nu poate fi limitată decât în cazurile expres prevăzute de lege.

(3) Instituția penitenciară asigură condițiile necesare exercitării efective a dreptului la petiționare și informează condamnatul, la primirea în penitenciar, despre modalitățile de exercitare a acestui drept.

(4) Fiecărui condamnat i se asigură, din contul instituției penitenciare, accesul la materialele strict necesare pentru formularea și depunerea petițiilor, în condițiile stabilite de actele normative de punere în aplicare a prezentului cod.

(5) Condamnatul poate depune petiții personal sau prin reprezentant, în condițiile legii, și poate solicita asistență juridică pentru exercitarea dreptului la petiționare.

(6) Petițiile se transmit și se înregistrează fără întârzieri nejustificate și se examinează în termenele și condițiile prevăzute de legislație.

(7) Petițiile adresate instanțelor judecătorești, procuraturii, Avocatului Poporului, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, Consiliului pentru prevenirea torturii, altor mecanisme naționale de monitorizare a locurilor de detenție și instituțiilor naționale ori internaționale competente în domeniul protecției drepturilor omului se transmit fără întârziere și nu pot fi împiedicate, reținute sau supuse controlului conținutului.

(8) Condamnații nu pot fi supuși sancțiunilor disciplinare, intimidărilor, represaliilor, discriminării sau altor consecințe negative pentru exercitarea cu bună-credință a dreptului la petiționare.

(9) Examinarea petițiilor formulate de condamnații minori se efectuează cu prioritate. În cazurile necesare, minorul este asistat de reprezentantul legal, iar în lipsa acestuia, de autoritatea tutelară competentă.

(10) La examinarea petițiilor condamnaților minori, explicațiile privind procedura, soluția adoptată și căile de contestare se oferă într-o formă accesibilă vârstei și nivelului de dezvoltare al acestora, cu implicarea, după caz, a educatorului, psihologului sau asistentului social.

(11) Autoritățile competente examinează, în condițiile legii, și petițiile ori sesizările formulate de rudele condamnatului, reprezentanții legali ai acestuia sau organizațiile care acționează în interesul protecției drepturilor persoanelor private de libertate.

(12) Instituția penitenciară ține evidența petițiilor, cu respectarea principiilor confidențialității, protecției datelor cu caracter personal și siguranței informației.

Articolul 224. Dreptul la convorbiri telefonice

(1) Condamnatul are dreptul să efectueze convorbiri telefonice, din contul mijloacelor bănești disponibile pe contul său personal, în condițiile prezentului cod.

(2) În vederea exercitării dreptului la convorbiri telefonice, administrația penitenciarului asigură accesul condamnaților la mijloace de comunicație telefonică, în limita posibilităților tehnice și organizatorice ale instituției.

(3) Amplasarea și utilizarea mijloacelor de comunicație telefonică se stabilesc de administrația penitenciarului astfel încât să fie asigurate securitatea instituției, accesul rezonabil al condamnaților și protecția vieții private a persoanelor implicate în convorbire.

(4) Durata, periodicitatea convorbirilor telefonice și alte condiții privind exercitarea acestui drept se stabilesc în funcție de regimul de executare a pedepsei aplicat condamnatului, în condițiile prezentului cod.

(5) Convorbirea telefonică poate fi întreruptă dacă persoana condamnată utilizează convorbirea pentru săvârșirea unor fapte ilicite, pentru amenințarea, intimidarea ori hărțuirea altor persoane sau pentru încălcarea gravă a regulilor de ordine și securitate ale instituției penitenciare. În acest caz, convorbirea se consideră efectuată.

(6) Convorbirile telefonice ale condamnaților nu pot fi ascultate, înregistrate sau interceptate decât în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege.

(7) Convorbirile telefonice dintre persoanele aflate în detenție în diferite locuri de detenție pot fi autorizate în condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia, cu respectarea cerințelor de securitate și ordine.

(8) În scopul protejării părților vătămate, martorilor, victimelor, persoanelor beneficiare ale măsurilor de protecție ori al altor persoane vulnerabile, administrația penitenciarului poate restricționa ori exclude anumite persoane din lista persoanelor care pot fi contactate telefonic de condamnat, în baza unei evaluări individuale și prin decizie motivată.

(9) Convorbirile telefonice dintre condamnat și avocatul său se desfășoară cu respectarea confidențialității și nu pot fi supuse monitorizării conținutului, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

(10) Procedura de acordare a convorbirilor telefonice, regulile de efectuare a acestora, condițiile de autorizare a persoanelor care pot fi contactate și măsurile necesare pentru asigurarea securității comunicațiilor se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 225. Dreptul la exerciții fizice și recreere

(1) Fiecărui condamnat i se garantează posibilitatea de a efectua zilnic exerciții fizice în aer liber pentru o durată de cel puțin o oră.

(2) Condamnaților minori, femeilor însărcinate, femeilor care au în îngrijire copii cu vârsta de până la 3 ani, precum și altor persoane care necesită condiții speciale de detenție potrivit recomandărilor medicale, li se asigură posibilitatea desfășurării zilnice a exercițiilor fizice în aer liber pentru o durată de cel puțin două ore, dacă starea lor de sănătate permite aceasta, fără a aduce atingere condițiilor mai favorabile prevăzute de prezentul cod pentru anumite categorii de condamnați.

(3) În cazul în care condițiile meteorologice ori alte circumstanțe obiective împiedică desfășurarea exercițiilor fizice în aer liber, administrația penitenciarului ia măsuri rezonabile pentru asigurarea unor activități fizice alternative în spații închise sau acoperite.

(4) Exercițiile fizice și plimbările se desfășoară conform programului aprobat de administrația penitenciarului. Programul trebuie să asigure respectarea garanțiilor minime prevăzute de prezentul articol.

(5) Instituția penitenciară asigură organizarea activităților sportive, recreative, culturale și de petrecere constructivă a timpului liber, în măsura posibilităților disponibile, în vederea menținerii sănătății fizice și psihice a condamnaților și facilitării reintegrării lor sociale.

(6) Condamnaților li se permite să participe în comun la exerciții fizice și activități recreative, cu respectarea cerințelor de separare prevăzute de lege, a regimului de executare aplicabil și a măsurilor de siguranță stabilite în baza evaluării individuale a riscurilor.

(7) La organizarea exercițiilor fizice și a activităților recreative se ține cont, după caz, de vârsta, sexul, starea de sănătate, dizabilitatea, nevoile speciale și recomandările medicale aplicabile persoanei condamnate.

Articolul 226. Dreptul de a procura și primi bunuri

(1) Condamnatul are dreptul să procure și să primească bunuri, în condițiile prezentului cod și în limitele prevăzute de art. 237.

(2) Procurarea bunurilor se efectuează din mijloacele bănești disponibile pe contul personal al condamnatului, în condițiile stabilite de prezentul cod.

(3) În instituțiile penitenciare se organizează magazine (gherete) penitenciare sau alte sisteme autorizate de aprovizionare, inclusiv prin catalog, comandă la distanță ori platforme electronice, prin intermediul cărora condamnații pot procura produse alimentare, articole de igienă, rechizite, publicații și alte bunuri admise de prezentul cod.

(4) La stabilirea sortimentului de produse și bunuri disponibile se ține cont de necesitățile rezonabile ale condamnaților, de cerințele privind sănătatea și igiena, precum și de condițiile de securitate ale instituției penitenciare.

(5) Modul de organizare și funcționare a magazinelor penitenciare și a altor sisteme autorizate de aprovizionare, condițiile de procurare a bunurilor și cerințele aplicabile operatorilor economici care desfășoară activități comerciale în penitenciare se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu respectarea legislației aplicabile.

(6) Procurarea și primirea bunurilor se realizează în condiții care asigură respectarea regimului de executare a pedepsei, a măsurilor de ordine și securitate și a cerințelor privind separarea condamnaților.

(7) Bunurile primite din exterior sunt supuse controlului de securitate. Nu se admite primirea bunurilor a căror deținere este interzisă de lege sau de prezentul cod, a bunurilor care depășesc limitele cantitative ori condițiile de primire și păstrare stabilite în temeiul prezentului cod, precum și a produselor care, prin natura, starea sau modul de ambalare, pot pune în pericol sănătatea persoanelor, securitatea instituției penitenciare sau fac imposibil controlul acestora.

(8) În condițiile stabilite de actele normative adoptate în temeiul prezentului cod, bunurile admise pot fi procurate și prin intermediul comenzilor efectuate de rude, alte persoane apropiate sau reprezentanți ai condamnatului, inclusiv prin sisteme electronice autorizate, cu suportarea costurilor aferente de către persoanele respective.

(9) În considerarea cerințelor de securitate, a capacității de depozitare, a condițiilor de păstrare a bunurilor, a particularităților regimurilor de executare și a necesității prevenirii introducerii obiectelor interzise, actele normative adoptate în temeiul prezentului cod pot stabili limite privind cantitatea, greutatea, frecvența și modalitatea de primire a bunurilor din exterior.

(10) Condamnatul poate transmite altor persoane bunurile aflate legal în posesia sa, cu excepția celor a căror circulație este interzisă ori restricționată de lege sau de prezentul cod și dacă aceasta nu afectează securitatea instituției penitenciare.

(11) Lipsa mijloacelor bănești nu poate constitui temei pentru privarea condamnatului de accesul la bunurile și articolele esențiale necesare menținerii igienei personale, sănătății și exercitării drepturilor prevăzute de lege.

(12) Procedura de procurare, recepționare, verificare, păstrare, transmitere și evidență a bunurilor procurate sau primite de condamnați se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 227. Dreptul de a primi vizite de scurtă durată

(1) Condamnatul are dreptul de a primi vizite de scurtă durată cu soțul/soția, rudele, membrii familiei sau alte persoane cu care întreține relații sociale ori personale semnificative, în condițiile prezentului cod. Exercitarea acestui drept urmărește menținerea și dezvoltarea relațiilor familiale și sociale ale condamnatului.

(2) Vizitele de scurtă durată se desfășoară în spații special amenajate, sub supraveghere vizuală, fără ascultarea convorbirilor, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

(3) Minorii pot participa la vizită cu acordul reprezentantului legal sau în prezența acestuia, în condițiile stabilite de actele normative de punere în aplicare a prezentului cod.

(4) Vizitele de scurtă durată pot fi desfășurate și prin intermediul sistemelor de video-comunicație sau al altor mijloace electronice de comunicare. Acestea constituie o modalitate suplimentară de exercitare a dreptului la vizită și nu înlocuiesc vizitele acordate potrivit prezentului cod, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(5) Numărul, periodicitatea și durata vizitelor de scurtă durată se stabilesc în funcție de regimul de executare a pedepsei, în condițiile prezentului cod.

(6) Vizita poate fi refuzată ori întreruptă numai dacă există motive temeinice de a considera că aceasta ar putea fi utilizată pentru:

- a) pregătirea sau comiterea unor infracțiuni;
- b) introducerea ori transmiterea obiectelor, substanțelor sau informațiilor interzise;
- c) amenințarea, intimidarea ori influențarea ilegală a victimelor, martorilor sau altor persoane;
- d) periclitarea securității, ordinii sau siguranței instituției penitenciare.

(7) Pentru evaluarea cererilor de vizită cu persoane care nu sunt rude sau membri ai familiei condamnatului, administrația penitenciarului poate utiliza informații relevante deținute de sistemul administrației penitenciare sau comunicate de alte autorități competente.

(8) Introducerea în spațiile de vizită a obiectelor și bunurilor neautorizate este interzisă.

(9) Persoanele care solicită accesul la vizită sunt supuse controlului de securitate în condițiile legii. Refuzul de a se supune controlului atrage neacordarea vizitei.

(10) În cazul depistării unor obiecte sau substanțe a căror deținere este interzisă, acestea se ridică în condițiile legii, iar vizita poate fi refuzată ori întreruptă.

(11) Vizita poate fi refuzată dacă:

- a) persoana vizitatoare se află în stare evidentă de ebrietate sau sub influența substanțelor narcotice ori psihotrope;
- b) există motive temeinice de a considera că acordarea vizitei ar periclita securitatea instituției penitenciare ori siguranța persoanelor;
- c) sunt aplicabile restricții prevăzute expres de prezentul cod.

(12) Orice refuz de acordare a vizitei se motivează și se comunică condamnatului.

(13) În cazul instituirii măsurilor prevăzute la art. 257⁴ sau al altor circumstanțe excepționale care împiedică desfășurarea normală a activității penitenciarului, vizitele pot fi suspendate temporar pe durata existenței cauzelor care au determinat suspendarea.

(14) În cazul suspendării temporare a vizitelor, administrația penitenciarului informează condamnații și persoanele interesate prin mijloace accesibile, inclusiv prin afișare la sediul instituției și publicare pe pagina web oficială a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(15) Vizitele între persoane private de libertate pot fi autorizate în cazuri excepționale, în condițiile stabilite de prezentul cod și de actele normative de punere în aplicare a acestuia, cu respectarea cerințelor de securitate și a relațiilor de familie existente.

(16) Procedura de acordare, desfășurare, evidență, suspendare și întrerupere a vizitelor de scurtă durată se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 228. Dreptul la vizita privată

(1) Condamnatul are dreptul la vizită privată, în condițiile prezentului cod, în scopul menținerii și dezvoltării relațiilor familiale și afective semnificative.

(2) Dispozițiile art. 227 se aplică în mod corespunzător vizitelor private, în măsura în care nu contravin prevederilor prezentului articol.

(3) Vizita privată se acordă cu soțul sau soția condamnatului, rudele până la gradul al IV-lea inclusiv, precum și cu persoana cu care condamnatul a avut anterior privării de libertate o relație stabilă asemănătoare relațiilor dintre soți. În cazuri justificate, cu aprobarea scrisă a directorului instituției penitenciare, vizita privată poate fi acordată și cu o altă persoană indicată de condamnat.

(4) Existența relației prevăzute la alin. (3) se confirmă prin declarațiile persoanelor interesate și, după caz, prin documente sau alte informații care permit administrației penitenciare să constate existența unei relații stabile anterioare privării de libertate. Procedura de verificare se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) Vizita privată se poate desfășura și în prezența copiilor minori ai condamnatului. În acest caz, administrația penitenciarului asigură condiții corespunzătoare interesului superior al copilului.

(6) Vizita privată se desfășoară fără supraveghere vizuală ori auditivă, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

(7) În încăperile destinate vizitelor private pot fi introduse bunurile și obiectele a căror deținere și utilizare sunt permise potrivit prezentului cod și actelor normative adoptate în temeiul acestuia.

(8) Încăperea destinată vizitei private poate fi supusă controlului de securitate înaintea începerii vizitei și, în mod excepțional, în timpul desfășurării acesteia, numai dacă există indicii temeinice privind existența unui risc pentru securitatea instituției penitenciare, siguranța persoanelor ori introducerea obiectelor sau substanțelor interzise. Controlul se efectuează cu respectarea caracterului confidențial al vizitei și numai în măsura strict necesară pentru înlăturarea riscului identificat.

(9) Condamnatului care suferă de tuberculoză în formă contagioasă sau de alte boli transmisibile care, potrivit concluziei medicale, prezintă un risc de transmitere în cadrul vizitei private, nu i se acordă temporar acest tip de vizită. În aceste cazuri, condamnatului i se asigură posibilitatea menținerii contactului cu familia prin alte forme de comunicare prevăzute de lege.

(10) În cazul condamnaților sau preveniților între care există o relație de căsătorie, rudenie până la gradul al IV-lea inclusiv ori relația stabilă prevăzută la alin. (3), vizita privată poate fi acordată dacă aceștia sunt deținuți în aceeași instituție penitenciară și dacă nu există impedimente determinate de cerințele de securitate, ordine și siguranță ale instituției.

(11) Orice refuz de acordare a vizitei private se motivează în fapt și în drept și se comunică persoanei condamnate.

(12) Procedura de acordare, desfășurare, evidență, suspendare și întrerupere a vizitelor private se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 229. Dreptul la asistență consulară

(1) Condamnații cetățeni străini și apatrizii beneficiază de aceleași drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepția cazurilor prevăzute de lege sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Condamnatul cetățean străin are dreptul să comunice cu oficiul consular ori, după caz, cu reprezentanța diplomatică a statului al cărui cetățean este și să beneficieze de asistență consulară, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(3) La primirea în penitenciar, condamnatul cetățean străin este informat, într-o limbă pe care o înțelege, despre dreptul de a solicita informarea oficiului consular ori a reprezentanței diplomatice competente cu privire la privarea sa de libertate.

(4) La cererea condamnatului cetățean străin, administrația penitenciarului facilitează, fără întârziere nejustificată, informarea oficiului consular ori a reprezentanței diplomatice competente și exercitarea dreptului la comunicare și întrevederi cu reprezentanții acestora.

(5) Comunicările și corespondența dintre condamnat și oficiul consular ori reprezentanța diplomatică competentă se efectuează în condiții care să asigure respectarea confidențialității, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

(6) Vizitele reprezentanților oficiilor consulare și ai reprezentanțelor diplomatice acordate în exercitarea atribuțiilor lor oficiale nu se includ în numărul de vizite prevăzute de prezentul cod.

(7) Administrația penitenciarului cooperează cu oficiile consulare, reprezentanțele diplomatice și alte autorități competente pentru facilitarea exercitării drepturilor prevăzute de prezentul articol.

(8) Solicitantul de azil, refugiatul, beneficiarul de protecție internațională, apatridul sau persoana al cărei stat nu are reprezentanță diplomatică ori consulară în Republica Moldova are dreptul să solicite contactarea autorității publice competente în domeniul migrației și azilului, a reprezentanței relevante a organizațiilor internaționale competente ori a altor autorități abilitate să îi acorde protecție și asistență.

(9) Procedura de exercitare a dreptului la asistență consulară și de organizare a contactelor cu reprezentanțele diplomatice și consulare se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 230. Dreptul la odihnă și timp liber

(1) Condamnaților li se asigură, potrivit programului zilnic al instituției penitenciare, cel puțin 7 ore consecutive de somn pe durata nopții, cu excepția situațiilor excepționale prevăzute de lege ori determinate de necesitatea protejării vieții, sănătății, securității persoanelor sau siguranței instituției penitenciare.

(2) Condamnații care desfășoară activități de muncă beneficiază de repaus săptămânal de cel puțin o zi, în condițiile prezentului cod și alte acte normative adoptate în temeiul acestuia.

(3) Administrația instituției penitenciare organizează programul zilnic astfel încât condamnatului să îi fie asigurat un timp rezonabil destinat odihnei, recreerii, menținerii relațiilor sociale, activităților culturale, educative și altor activități compatibile cu regimul de executare aplicat.

(4) Timpul liber al condamnatului se organizează ținând cont de planul individual de executare a pedepsei, de necesitățile de reintegrare socială, de starea sănătății, vârsta, capacitățile și interesele acestuia.

(5) Exercitarea dreptului la odihnă și timp liber poate fi restrânsă numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege, în măsura strict necesară pentru asigurarea ordinii, securității și siguranței instituției penitenciare ori pentru protecția drepturilor și libertăților altor persoane.

Articolul 231. Dreptul la educație

(1) Condamnații beneficiază de dreptul la educație în condițiile prevăzute de Codul educației și de prezentul cod, fără discriminare și cu respectarea necesităților individuale de dezvoltare și reintegrare socială.

(2) Condamnaților li se asigură posibilitatea de a participa la programe de instruire și educație organizate în condițiile prezentului cod, ținându-se cont de nivelul de instruire, necesitățile educaționale identificate, planul individual de executare a pedepsei, regimul de executare aplicat și posibilitățile instituționale existente.

(3) La elaborarea și realizarea planului individual de executare a pedepsei, necesitățile educaționale ale condamnatului se examinează și se iau în considerare cu prioritate.

Articolul 232. Dreptul la asistență și asigurare socială

(1) Condamnații beneficiază de dreptul la asistență și asigurare socială în condițiile prevăzute de legislație. Privarea de libertate nu poate constitui, prin ea însăși, temei pentru restrângerea sau pierderea drepturilor și prestațiilor sociale, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

(2) Condamnații pot beneficia de servicii și prestații sociale în condițiile stabilite de lege. Administrația instituției penitenciare acordă, la solicitarea condamnatului sau în alte cazuri prevăzute de lege, asistența necesară pentru exercitarea drepturilor respective.

(3) Condamnații care desfășoară activități remunerate beneficiază de drepturile de asigurări sociale în condițiile legislației. În privința acestora, instituția penitenciară efectuează reținerile și transferurile prevăzute de lege.

(4) Lipsa unei activități remunerate în detenție nu generează, prin ea însăși, dreptul la prestații de asigurări sociale.

(5) Condamnații care întrunesc condițiile prevăzute de lege pentru stabilirea unei pensii sau a altor prestații de asigurări sociale au dreptul să solicite acordarea acestora în condițiile legislației.

(6) La cererea condamnatului, administrația instituției penitenciare acordă suport rezonabil pentru obținerea documentelor necesare, depunerea cererilor și comunicarea cu autoritățile competente în vederea exercitării drepturilor prevăzute de prezentul articol.

(7) Sumele reprezentând pensii și alte prestații sociale se virează pe contul personal al condamnatului, cu excepția cazului în care acesta solicită, în scris, transferarea lor într-un alt cont bancar ori către o persoană indicată de acesta, în condițiile legii.

(9) Administrația instituției penitenciare nu răspunde pentru modul de utilizare ulterioară a sumelor transferate în conformitate cu cererea condamnatului și cu prevederile prezentului articol.

Articolul 233. Dreptul la căsătorie și desfacerea căsătoriei

(1) Condamnatul are dreptul la încheierea și desfacerea căsătoriei în condițiile prevăzute de legislația familiei și de legislația privind actele de stare civilă.

(2) Administrația instituției penitenciare facilitează îndeplinirea formalităților necesare încheierii sau desfacerii căsătoriei și asigură condițiile organizatorice necesare exercitării acestor drepturi, în limitele competențelor prevăzute de lege.

(3) În vederea depunerii declarației de căsătorie și îndeplinirii formalităților prevăzute de lege, condamnatului i se acordă o vizită de scurtă durată cu viitorul soț sau viitoarea soție, care nu se include în numărul de vizite prevăzut de prezentul cod.

(4) După înregistrarea căsătoriei, condamnatul beneficiază de o vizită privată care nu se include în numărul de vizite prevăzut de prezentul cod. Durata acesteia nu poate depăși durata maximă a vizitei private prevăzută pentru regimul de executare aplicabil.

(5) La ceremonia de înregistrare a căsătoriei pot participa persoanele desemnate de viitorii soți, în limitele impuse de capacitatea spațiilor disponibile și de cerințele de ordine, securitate și siguranță ale instituției penitenciare.

(6) Administrația instituției penitenciare acordă, la cererea condamnatului, suportul rezonabil necesar pentru exercitarea drepturilor procedurale privind desfacerea căsătoriei, în condițiile legii.

(7) Cheltuielile aferente încheierii sau desfacerii căsătoriei sunt suportate de către viitorii soți.

Articolul 234. Dreptul de acces la bibliotecă și resurse de lectură

(1) Condamnaților li se asigură accesul la biblioteca instituției penitenciare și la alte resurse de lectură disponibile, în condițiile prezentului cod.

(2) Instituția penitenciară asigură, în limita posibilităților materiale și organizatorice disponibile, constituirea și dezvoltarea unui fond de carte destinat satisfacerii necesităților educaționale, profesionale, culturale, recreative și informaționale ale condamnaților.

(3) În vederea diversificării resurselor disponibile, instituția penitenciară poate coopera cu biblioteci publice, instituții de învățământ, organizații necomerciale și alte entități care pot contribui la dezvoltarea fondului de carte și a resurselor de lectură.

(4) Condamnaților li se asigură accesul la acte normative, publicații juridice și alte materiale de interes public disponibile în biblioteca instituției penitenciare sau prin intermediul resurselor informaționale accesibile potrivit prezentului cod.

(5) În limita posibilităților tehnice și organizatorice, instituția penitenciară poate asigura accesul la publicații și materiale în format electronic, inclusiv la acte normative, tratate internaționale și jurisprudența instanțelor naționale și internaționale.

(6) Condamnatul poate procura, din mijloacele financiare proprii disponibile pe contul personal, cărți, publicații și alte materiale de lectură, în condițiile prezentului cod.

(7) Nu se admite punerea la dispoziția condamnaților a publicațiilor și materialelor care promovează războiul, terorismul, extremismul, discriminarea, ura, violența ori alte activități interzise de lege sau care pot afecta securitatea și siguranța instituției penitenciare.

(8) Fondul de carte al bibliotecii se constituie din achiziții, transferuri, donații, sponsorizări și alte surse legale.

(9) Modul de organizare și funcționare a bibliotecii, de gestionare a fondului de carte și de acces la resursele de lectură se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 235. Comunicarea cu mass-media

(1) Condamnatul poate comunica cu reprezentanții furnizorilor de servicii media și poate transmite informații către aceștia în condițiile prezentului cod și ale altor acte normative.

(2) Interviuurile, filmările, fotografiile, înregistrările audio-video și alte activități desfășurate de reprezentanții furnizorilor de servicii media în instituțiile penitenciare se realizează cu autorizarea administrației instituției penitenciare și cu respectarea cerințelor de ordine, securitate și siguranță.

(3) Modalitatea de desfășurare a activităților prevăzute la alin. (2), inclusiv locul, durata, participanții și echipamentele tehnice admise, se stabilesc de administrația

instituției penitenciare pentru fiecare caz concret, ținând cont de necesitatea asigurării ordinii, securității și siguranței instituției penitenciare, a protecției datelor cu caracter personal și a drepturilor și libertăților altor persoane.

(4) Înregistrarea, fotografierea, filmarea ori difuzarea imaginii, vocii sau declarațiilor condamnatului se admit numai cu acordul liber, prealabil și exprimat în scris al acestuia, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(5) Refuzul condamnatului de a participa la activitățile prevăzute la alin. (2) nu poate atrage consecințe negative asupra situației sale juridice sau a condițiilor de executare a pedepsei.

(6) Administrația instituției penitenciare poate suspenda sau înceta activitățile prevăzute la alin. (2) atunci când acestea pun în pericol ordinea, securitatea ori siguranța instituției penitenciare, drepturile și libertățile altor persoane sau buna desfășurare a activităților penitenciare.

(7) Procedura de organizare și desfășurare a activităților cu participarea reprezentanților furnizorilor de servicii media în instituțiile penitenciare se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 236. Asigurarea documentării cu acte de identitate

(1) Condamnatul cetățean al Republicii Moldova are dreptul la documentare cu acte de identitate în condițiile prevăzute de legislația specială.

(2) La solicitarea condamnatului sau atunci când aceasta este necesară pentru exercitarea drepturilor sale ori pentru pregătirea liberării din detenție, administrația instituției penitenciare acordă suportul necesar pentru obținerea, reînnoirea, preschimbarea sau restabilirea actelor de identitate.

(3) Instituția penitenciară cooperează cu autoritățile publice competente în vederea identificării persoanei condamnate și documentării acesteia cu acte de identitate valabile.

(4) În vederea reintegrării sociale a condamnatului, administrația instituției penitenciare întreprinde măsurile necesare pentru ca persoana condamnată să dețină, la momentul liberării, acte de identitate valabile, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil din motive independente de voința administrației.

(5) Scutirea de la plata tarifelor pentru documentarea cu acte de identitate se aplică în cazurile și condițiile prevăzute de legislația specială.

(6) Procedura de acordare a suportului pentru documentarea cu acte de identitate se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 237. Obiecte permise și interzise condamnaților

(1) Condamnații pot deține, utiliza, procura și primi numai obiectele și bunurile permise potrivit prezentului cod și actelor normative adoptate în temeiul acestuia.

(2) Restricțiile privind deținerea, utilizarea, procurarea sau primirea obiectelor și bunurilor trebuie să urmărească un scop legitim și să fie necesare și proporționale pentru asigurarea securității penitenciare, ordinii interioare, protecției sănătății,

prevenirii introducerii obiectelor interzise și executării corespunzătoare a regimului de detenție.

(3) Tipul, cantitatea și asortimentul obiectelor și bunurilor permise și interzise condamnaților se stabilesc prin ordin al ministrului justiției.

(4) Obiectele și bunurile a căror deținere nu este permisă se ridică în condițiile prevăzute de prezentul cod. Modul de evidență, păstrare, restituire, transmitere, valorificare sau distrugere a acestora se stabilește prin actele normative adoptate în temeiul prezentului cod.

(5) Obiectele și bunurile aflate în posesia condamnatului se supun evidenței și controlului în condițiile prevăzute de prezentul cod și de actele normative adoptate în temeiul acestuia.

(6) Procedura de evidență, păstrare, ridicare și gestionare a obiectelor și bunurilor aflate asupra condamnaților se stabilește prin actele normative adoptate în temeiul prezentului cod.

Articolul 238. Obligațiile condamnaților

(1) Condamnații sunt obligați:

a) să respecte prevederile prezentului cod, actele normative adoptate în temeiul acestuia care le sunt aplicabile, precum și regulile de ordine interioară ale instituției penitenciare.

b) să respecte drepturile, libertățile și demnitatea celorlalte persoane, inclusiv ale altor condamnați, ale personalului sistemului administrației penitenciare și ale persoanelor care desfășoară activități în cadrul instituției penitenciare.

c) să execute dispozițiile și cerințele legale ale personalului sistemului administrației penitenciare emise în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

d) să se abțină de la orice acțiuni care pot periclita securitatea penitenciară, ordinea interioară, siguranța persoanelor ori buna desfășurare a activității instituției penitenciare.

Articolul 239. Recuperarea prejudiciului material cauzat de condamnați

(1) Condamnații răspund pentru prejudiciul material cauzat cu vinovăție instituției penitenciare sau altor persoane în perioada executării pedepsei, în condițiile legii.

(2) Prejudiciul material cauzat instituției penitenciare se recuperează în baza unui ordin emis de conducerea instituției penitenciare. Înainte de emiterea ordinului de recuperare a prejudiciului, condamnatului i se oferă posibilitatea de a prezenta explicații și probe în apărarea sa.

(3) Cuantumul prejudiciului se stabilește pe baza documentelor justificative disponibile și a valorii reale a bunurilor deteriorate, distruse ori pierdute.

(4) Condamnatul poate contesta ordinul de recuperare a prejudiciului în modul și condițiile prevăzute de prezentul cod. Contestarea ordinului nu suspendă executarea acestuia, cu excepția cazului în care instanța de judecată dispune altfel.

(5) Condamnatul nu răspunde pentru prejudiciul rezultat din uzura normală a

bunurilor, din riscul normal al activităților autorizate ori din alte împrejurări care nu îi sunt imputabile.

(6) Prejudiciul cauzat altor persoane se repară în condițiile legislației civile.

(7) Executarea ordinului de recuperare a prejudiciului se efectuează în condițiile prevăzute de legislația aplicabilă executării creanțelor bănești rezultate din acte administrative.

(8) Procedura de constatare a prejudiciului, de emitere și executare a ordinului de recuperare a prejudiciului se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Secțiunea 6. Securitatea și siguranța detenției

Articolul 240. Dispoziții generale

(1) Securitatea și siguranța detenției în sistemul administrației penitenciare se asigură prin măsuri de securitate infrastructurală, mijloace tehnice și amenajări specifice instituțiilor penitenciare (siguranță statică), precum și prin supravegherea și interacțiunea profesională a personalului penitenciar cu persoanele private de libertate (siguranță dinamică).

(2) Securitatea și siguranța detenției au ca scop protejarea vieții, integrității corporale și sănătății persoanelor private de libertate, a personalului penitenciar și a altor persoane, menținerea ordinii și disciplinei în instituțiile penitenciare, prevenirea evadărilor, a incidentelor de securitate și a săvârșirii de noi infracțiuni.

(3) Asigurarea securității și siguranței detenției se realizează prin aplicarea următoarelor categorii de măsuri:

- a) măsuri de acces în și din instituțiile penitenciare;
- b) măsuri de control și percheziție;
- c) măsuri de pază, escortare, însoțire și supraveghere;
- d) măsuri de separare a condamnaților;
- e) măsuri de securitate aplicate condamnaților;
- f) activități operative penitenciare și măsuri speciale de investigații, în cazurile și condițiile prevăzute de lege;
- g) măsuri speciale aplicabile în situații excepționale.

(4) Măsurile prevăzute la alin. (3) se aplică în condițiile stabilite de prezentul cod și de Regulamentul securității și siguranței detenției, aprobat prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) Informațiile a căror divulgare poate compromite securitatea instituției penitenciare, sistemele tehnice de protecție, planurile de intervenție, activitățile operative sau alte măsuri de securitate constituie informații cu accesibilitate limitată, în condițiile legii.

(6) În scopul asigurării securității și siguranței detenției, directorul instituției penitenciare poate aproba dispoziții organizatorice și proceduri interne privind aplicarea măsurilor prevăzute de prezentul cod și de actele normative adoptate în temeiul acestuia, fără a putea restrânge drepturile și libertățile persoanelor

condamnate dincolo de limitele prevăzute de lege.

Articolul 241. Personalul, dotarea și amenajarea instituțiilor penitenciare

(1) Pentru realizarea activităților necesare asigurării securității și siguranței detenției, instituțiile penitenciare dispun de personal specializat, selectat, pregătit și instruit corespunzător pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.

(2) În exercitarea atribuțiilor de serviciu și în cazurile și condițiile prevăzute de lege, personalul sistemului administrației penitenciare poate utiliza mijloace tehnice, forța fizică, mijloace speciale și arme de foc, cu respectarea principiilor legalității, necesității, gradualității și proporționalității.

(3) În cazul acțiunilor speciale desfășurate în instituțiile penitenciare, trăsăturile faciale ale personalului participant pot fi mascate din motive de securitate. Aplicarea acestei măsuri se consemnează în registrul privind efectuarea acțiunilor speciale. În asemenea situații, personalul poartă un număr individual de identificare care permite stabilirea identității sale și care trebuie să fie clar vizibil pe uniformă.

(4) În funcție de necesitățile operaționale și resursele disponibile, instituțiile penitenciare pot fi dotate cu mijloace tehnice destinate:

- a) supravegherii perimetrelor, clădirilor, spațiilor interioare și căilor de acces;
- b) controlului persoanelor, bunurilor, vehiculelor și depistării obiectelor ori substanțelor interzise;
- c) detectării, localizării și, după caz, blocării comunicațiilor electronice neautorizate în perimetrul instituției penitenciare, în condițiile legii;
- d) prevenirii, descoperirii și documentării incidentelor de securitate.

(5) În vederea asigurării securității și siguranței detenției, personalul penitenciar poate utiliza câini de serviciu:

- a) pentru escortarea și paza persoanelor private de libertate;
- b) pentru supravegherea perimetrelor și obiectivelor instituției penitenciare;
- c) pentru descoperirea obiectelor, substanțelor și materialelor interzise;
- d) pentru urmărirea și reținerea persoanelor evadate sau urmărite în legătură cu executarea unei pedepse privative de libertate.

(6) Condițiile de utilizare a mijloacelor tehnice pentru detectarea, localizarea și blocarea comunicațiilor electronice neautorizate în perimetrele instituțiilor penitenciare se stabilesc prin regulament aprobat de Guvern.

(7) Pentru realizarea activităților necesare asigurării securității și siguranței detenției, instituțiile penitenciare dispun de împrejurări de siguranță, clădiri, spații și alte amenajări specifice. Proiectarea, construcția, amenajarea și exploatarea acestora se realizează în conformitate cu legislația aplicabilă în domeniul construcțiilor, securității la incendiu, sănătății publice și cu normele tehnice aprobate de Administrația Națională a Penitenciarelor.

Articolul 242. Aplicarea forței fizice

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare poate aplica forța fizică numai în măsura necesară și proporțională scopului urmărit, în următoarele cazuri:

- a) în legitimă apărare;
 - b) pentru prevenirea sau înlăturarea unei tentative de evadare ori pentru reținerea persoanelor evadate;
 - c) pentru înlăturarea rezistenței active sau a refuzului de executare a unui ordin legal, atunci când acesta afectează securitatea, ordinea ori siguranța instituției penitenciare și nu poate fi depășit prin alte mijloace;
 - d) pentru reținerea persoanelor care au pătruns ori se află fără drept în zonele cu acces restricționat ale instituției penitenciare;
 - e) pentru imobilizarea persoanelor condamnate care manifestă un comportament agresiv, violent ori care își pun în pericol propria viață sau integritate corporală.
- (2) Forța fizică poate fi aplicată numai atunci când alte măsuri legale, inclusiv metodele de comunicare, negociere și aplanare a situației conflictuale, s-au dovedit ineficiente ori nu pot fi aplicate în mod rezonabil în circumstanțele concrete.
- (3) Forța fizică încetează imediat ce scopul legitim al aplicării acesteia a fost atins.
- (4) După fiecare caz de aplicare a forței fizice împotriva unei persoane condamnate, aceasta este supusă, fără întârziere nejustificată, unei examinări medicale. Rezultatele examinării și eventualele leziuni constatate se consemnează în documentația medicală și în actele întocmite cu privire la incident.
- (5) Fiecare caz de aplicare a forței fizice se documentează în condițiile stabilite de lege și de actele normative adoptate în temeiul acesteia.
- (6) Procedeele tehnice de aplicare a forței fizice, regulile de documentare și raportare a incidentelor, precum și alte aspecte organizatorice privind aplicarea prezentului articol se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, fără a deroga de la prevederile Legii nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.
- (7) Aplicarea forței fizice se realizează în conformitate cu Legea nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc și cu prevederile prezentului cod.

Articolul 243. Aplicarea cătușelor și a altor mijloace speciale

- (1) Cătușele și alte mijloace speciale pot fi aplicate numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege, în special:
- a) pentru prevenirea evadării pe durata escortării, transferării sau transportării persoanei condamnate;
 - b) pentru prevenirea vătămării proprii persoane, a altor persoane ori a producerii unor pagube materiale semnificative;
 - c) atunci când există indicii concrete că persoana condamnată poate manifesta acte de violență, poate opune rezistență activă ori poate pune în pericol securitatea și siguranța instituției penitenciare;
 - d) pentru imobilizarea unei persoane care manifestă un comportament agresiv sau violent.
- (2) Aplicarea cătușelor și a altor mijloace speciale este permisă numai pentru

perioada strict necesară realizării scopului legitim urmărit și încetează imediat ce circumstanțele care au justificat utilizarea acestora au încetat.

(3) În situațiile prevăzute la alin. (1) lit. b), persoana care a dispus sau aplicat măsura informează imediat serviciul medical și conducerea instituției penitenciare.

(4) Persoana față de care au fost aplicate cătușe sau alte mijloace speciale este monitorizată permanent pe întreaga durată a aplicării măsurii.

(5) Aplicarea cătușelor și a altor mijloace speciale se consemnează în documentele prevăzute de lege, indicându-se motivele aplicării, durata măsurii și identitatea persoanelor implicate.

(6) Cătușele și alte mijloace speciale nu pot fi utilizate ca sancțiuni disciplinară, măsură de intimidare sau formă de pedeapsă.

(7) Procedurile organizatorice privind utilizarea cătușelor și a altor mijloace speciale se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(8) Aplicarea cătușelor și a altor mijloace speciale se realizează în conformitate cu Legea nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc și cu prevederile prezentului cod.

Articolul 244. Aplicarea armei de foc

(1) Arma de foc poate fi utilizată numai în cazurile și condițiile prevăzute de Legea nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

(2) Personalul sistemului administrației penitenciare poate fi dotat cu armament numai după absolvirea instruirii inițiale și promovarea verificărilor periodice privind cunoașterea regulilor de păstrare, port și utilizare a armelor de foc.

(3) Portul și utilizarea armelor de foc în contactul direct cu persoanele condamnate sunt interzise, cu excepția situațiilor excepționale în care acest lucru este indispensabil pentru protejarea vieții sau integrității corporale a persoanelor ori pentru restabilirea securității instituției penitenciare.

(4) Cazurile și condițiile în care personalul poate avea acces cu arme de foc în zonele de detenție se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 218/2012 și a standardelor de securitate penitenciară.

Articolul 245. Efectuarea înregistrărilor audio, video sau foto

(1) Efectuarea înregistrărilor audio, video sau foto în instituțiile penitenciare se realizează cu autorizarea conducerii instituției penitenciare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Filmarea, fotografierea sau înregistrarea elementelor de infrastructură, a sistemelor de securitate și a altor obiective a căror divulgare poate afecta securitatea penitenciarului ori siguranța persoanelor este interzisă. Conducerea instituției penitenciare poate autoriza efectuarea unor înregistrări care nu sunt de natură să compromită securitatea penitenciarului ori siguranța persoanelor.

(3) Înregistrarea audio, video sau foto a persoanelor condamnate se efectuează cu consimțământul prealabil al acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, a activităților de supraveghere și documentare realizate de autoritățile competente, a investigării incidentelor, a prevenirii relelor tratamente ori a exercitării atribuțiilor de control și monitorizare a locurilor de detenție.

(4) Instituțiile penitenciare pot utiliza sisteme de înregistrare audio, video și foto pentru realizarea atribuțiilor legale privind siguranța, securitatea, prevenirea incidentelor, documentarea intervențiilor și protecția persoanelor private de libertate și a personalului. Modul de utilizare, stocare, accesare și păstrare a înregistrărilor se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(5) Avocatul Poporului, Consiliul pentru Prevenirea Torturii, mecanismele naționale și internaționale de monitorizare a locurilor de detenție instituite potrivit tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și alte autorități competente potrivit legii au acces neîngrădit la utilizarea echipamentelor audio, video și foto necesare exercitării mandatului lor.

Articolul 246. Accesul în instituțiile penitenciare

(1) Accesul persoanelor și al mijloacelor de transport în instituțiile penitenciare se efectuează în condițiile prezentului cod și ale actelor normative adoptate în aplicarea acestuia, prin punctele de control și acces stabilite de administrația instituției penitenciare.

(2) Accesul persoanelor care nu beneficiază de dreptul de acces prevăzut la alin. (3), (5) și (6) se autorizează de către conducerea instituției penitenciare sau de către persoana împuternicită în acest sens și se realizează în condițiile și intervalele stabilite de regulamentul aprobat de Administrația Națională a Penitenciarelor.

(3) Pentru exercitarea atribuțiilor legale, au acces în instituțiile penitenciare fără autorizare specială și fără solicitare prealabilă:

- a) Președintele Republicii Moldova;
- b) Președintele Parlamentului, vicepreședinții Parlamentului și deputații în Parlamentul Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege;
- c) Prim-ministrul Republicii Moldova;
- d) ministrul justiției, secretarul general al Ministerului Justiției și secretarii de stat;
- e) Avocatul Poporului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului și funcționarii Oficiului Avocatului Poporului desemnați în acest scop;
- f) membrii Consiliului pentru prevenirea torturii;
- g) judecătorii și procurorii care exercită atribuții prevăzute de lege în legătură cu executarea măsurilor privative de libertate;
- h) funcționarii publici cu statut special din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor;
- i) reprezentanții mecanismelor și organismelor internaționale de monitorizare a locurilor de detenție instituite potrivit tratatelor internaționale la care Republica

Moldova este parte.

(4) Persoanele prevăzute la alin. (3) pot fi însoțite de consilieri, experți, interpreți, personal tehnic sau auxiliar necesar exercitării atribuțiilor lor oficiale.

(5) Avocatul Poporului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, membrii Consiliului pentru prevenirea torturii și reprezentanții mecanismelor și organismelor internaționale de monitorizare a locurilor de detenție beneficiază de acces neîngrădit în instituțiile penitenciare, pot efectua vizite fără notificare prealabilă, au acces la toate spațiile de detenție și la informațiile necesare exercitării mandatului lor și pot purta întrevederi confidențiale cu persoanele private de libertate, în condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(6) Avocații, experții, evaluatorii, medicii, specialiștii, reprezentanții autorităților publice și alte persoane chemate să îndeplinească atribuții prevăzute de lege au acces în instituțiile penitenciare în baza actului de identitate și a documentelor care confirmă calitatea și scopul prezenței lor.

(7) Reprezentanții instituțiilor mass-media și ai organizațiilor societății civile pot avea acces în instituțiile penitenciare în baza autorizației eliberate de Administrația Națională a Penitenciarelor, cu respectarea cerințelor de securitate, a dreptului la viață privată al persoanelor private de libertate și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(8) Accesul în instituțiile penitenciare se efectuează în baza unui act de identitate valabil și, după caz, a documentelor justificative prevăzute de lege.

(9) Introducerea și utilizarea aparatelor audio, video și foto în instituțiile penitenciare se efectuează în condițiile art. 245.

(10) Procedura de acces al persoanelor și mijloacelor de transport în instituțiile penitenciare se stabilește prin regulamentul aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 247. Controlul de securitate la accesul în instituțiile penitenciare

(1) În scopul prevenirii introducerii în instituțiile penitenciare a obiectelor, substanțelor și bunurilor interzise, al prevenirii evadărilor, menținerii ordinii și disciplinei, precum și al asigurării securității instituției penitenciare și siguranței persoanelor, persoanele, bunurile și mijloacele de transport care acced în instituțiile penitenciare sunt supuse controlului de securitate.

(2) Controlul de securitate se efectuează prin verificarea documentelor, utilizarea mijloacelor tehnice de control, examinarea bunurilor și mijloacelor de transport, precum și prin alte măsuri prevăzute de lege.

(3) Măsurile de control de securitate trebuie să fie necesare, adecvate și proporționale scopului urmărit și să respecte demnitatea umană, viața privată și celelalte drepturi fundamentale ale persoanei.

(4) Controlul corporal se efectuează numai în cazurile și condițiile prevăzute de prezentul cod și numai atunci când este necesar pentru atingerea scopurilor prevăzute la alin. (1).

(5) Persoanele prevăzute la art. 246 alin. (3), (5) și (6) nu sunt exceptate de la

măsurile de control de securitate, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(6) Măsurile de securitate aplicate la accesul în instituțiile penitenciare nu pot avea ca efect împiedicarea exercitării atribuțiilor legale ale autorităților publice, instituțiilor de monitorizare, mecanismelor naționale de prevenire a torturii și organismelor internaționale prevăzute la art. 246.

(7) Procedura și modalitățile de efectuare a controlului de securitate se stabilesc prin regulamentul aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 248. Refuzul accesului în instituțiile penitenciare

(1) Accesul în instituțiile penitenciare poate fi refuzat numai dacă:

- a) nu poate fi stabilită identitatea persoanei;
- b) persoana refuză să se supună controlului de securitate prevăzut de lege;
- c) asupra persoanei ori în bunurile sau mijlocul de transport utilizat sunt depistate obiecte, substanțe sau bunuri a căror introducere este interzisă;
- d) există indici rezonabili că accesul persoanei ar genera un risc real și iminent pentru securitatea instituției penitenciare ori pentru siguranța persoanelor.

(2) Refuzul accesului se dispune prin decizie motivată a conducerii instituției penitenciare sau a persoanei împuternicite în acest sens și se comunică de îndată persoanei vizate.

(3) Refuzul accesului trebuie să respecte principiul legalității, necesității și proporționalității și nu poate fi întemeiat pe motive discriminatorii.

(4) Refuzul accesului persoanelor prevăzute la art. 246 alin. (3) și (5) poate fi dispus numai în situații excepționale, strict necesare pentru înlăturarea unui pericol real și iminent pentru securitatea instituției penitenciare ori pentru siguranța persoanelor și numai pe durata existenței acestui pericol.

(5) Refuzul accesului persoanelor prevăzute la art. 246 alin. (5) se comunică imediat Avocatului Poporului și directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu indicarea motivelor care au justificat măsura.

(6) Autoritățile și funcționarii din cadrul sistemului administrației penitenciare sunt obligați să faciliteze exercitarea atribuțiilor persoanelor și instituțiilor prevăzute la art. 246 alin. (3) și (5) și nu pot împiedica, restrânge sau întârzia în mod nejustificat accesul acestora la instituțiile penitenciare, spațiile de detenție, informațiile și documentele la care au drept de acces potrivit legii.

(7) Refuzul accesului poate fi contestat în condițiile legii.

Articolul 249. Dispoziții generale privind perchezițiile și controalele de securitate

(1) Perchezițiile și controalele de securitate în instituțiile penitenciare se efectuează numai în condițiile legii, în scopul prevenirii și descoperirii faptelor ilicite, menținerii ordinii și securității instituției penitenciare, prevenirii situațiilor de risc, precum și al depistării și ridicării obiectelor, bunurilor și substanțelor interzise.

(2) Perchezițiile și controalele de securitate se efectuează cu respectarea

principiilor legalității, necesității, proporționalității, respectării demnității umane, protecției vieții private și intervenției minime.

(3) Condamnații sunt obligați să se supună perchezițiilor și controalelor de securitate efectuate în condițiile prezentului cod.

(4) Perchezițiile și controalele de securitate se efectuează, de regulă, în intervalul cuprins între ora deșteptării și ora stingerii.

(5) În afara intervalului prevăzut la alin. (4), perchezițiile pot fi efectuate dacă:

a) acțiunea a fost începută anterior orei stingerii;

b) există indicii privind pregătirea, tentativa sau comiterea unei infracțiuni ori a unei alte fapte ilicite;

c) există motive rezonabile să se creadă că persoana deține ori ascunde obiecte, bunuri sau substanțe interzise și amânarea percheziției ar compromite realizarea scopurilor prevăzute la alin. (1);

d) există un pericol real și iminent pentru securitatea instituției penitenciare ori pentru siguranța persoanelor.

(6) În timpul perchezițiilor și controalelor de securitate pot fi utilizate mijloace tehnice speciale, sisteme electronice de detectare și câini de serviciu special instruiți.

(7) Obiectele, bunurile și substanțele interzise depistate se ridică și se gestionează în condițiile legii.

(8) Distrugerea obiectelor ori substanțelor confecționate sau preparate artizanal în instituția penitenciară se efectuează în baza unui proces-verbal și potrivit procedurii stabilite de regulamentul aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(9) Procedura de efectuare a perchezițiilor și controalelor de securitate, modalitatea de documentare și evidență a acestora, precum și utilizarea mijloacelor tehnice speciale se stabilesc prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 250. Percheziția corporală

(1) Percheziția corporală reprezintă examinarea exterioară a persoanei și a îmbrăcăminteii acesteia în scopul depistării obiectelor, bunurilor sau substanțelor interzise.

(2) Percheziția corporală poate fi efectuată la intrarea sau ieșirea din instituția penitenciară, înainte și după întrevederi, transferuri, escortări, participarea la activități ori în alte situații justificate de necesități de securitate și siguranță.

(3) Percheziția corporală se efectuează cu respectarea demnității umane, a vieții private și a principiului proporționalității.

(4) Percheziția corporală se realizează de către persoane de același sex cu persoana percheziționată.

(5) În măsura posibilului, percheziția corporală se efectuează prin utilizarea mijloacelor tehnice de control și a altor metode mai puțin intruzive.

(6) Refuzul nejustificat de a se supune percheziției corporale constituie abatere disciplinară.

Articolul 251. Percheziția corporală amănunțită

(1) Percheziția corporală amănunțită reprezintă examinarea detaliată a corpului unei persoane prin solicitarea îndepărtării integrale sau parțiale a articolelor de îmbrăcăminte, în scopul depistării obiectelor, bunurilor ori substanțelor interzise ascunse asupra acesteia.

(2) Percheziția corporală amănunțită poate fi efectuată numai dacă:

a) există motive rezonabile să se creadă că persoana deține obiecte, bunuri sau substanțe interzise;

b) scopul urmărit nu poate fi realizat prin metode mai puțin intruzive.

(3) Percheziția corporală amănunțită se efectuează individual, într-un spațiu care asigură respectarea vieții private și a demnității persoanei.

(4) Este interzisă efectuarea percheziției corporale amănunțite în prezența altor condamnați sau a personalului care nu participă nemijlocit la efectuarea acesteia.

(5) Percheziția corporală amănunțită se efectuează de către persoane de același sex cu persoana percheziționată.

(6) Îndepărtarea articolelor de îmbrăcăminte se realizează etapizat, evitând pe cât posibil expunerea simultană a întregului corp al persoanei percheziționate.

(7) În cadrul percheziției corporale amănunțite sunt interzise exercițiile fizice, genuflexiunile, săriturile, pozițiile corporale degradante, metodele umilitoare sau orice alte procedee care aduc atingere demnității umane.

(8) Perchezițiile corporale amănunțite nu pot fi efectuate în mod automat, repetitiv sau de rutină, fără o evaluare individuală a necesității acestora.

(9) Efectuarea percheziției corporale amănunțite se consemnează în documentele de evidență prevăzute de regulamentul aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(10) Perchezițiile corporale amănunțite nu pot fi utilizate ca măsură disciplinară, de intimidare, hărțuire, constrângere sau represalii.

Articolul 252. Examinarea cavităților corporale

(1) Examinarea cavităților corporale reprezintă verificarea medicală a cavităților naturale ale corpului în scopul depistării obiectelor, bunurilor sau substanțelor interzise ascunse în interiorul acestora.

(2) Examinarea cavităților corporale poate fi efectuată numai în cazuri excepționale, dacă:

a) există motive rezonabile să se creadă că persoana ascunde obiecte, bunuri sau substanțe interzise în cavitățile corporale;

b) nu există alte metode eficiente și mai puțin intruzive pentru atingerea scopului urmărit.

(3) În cazul în care există posibilitatea utilizării unor metode tehnice, imagistice sau medicale mai puțin intruzive, acestea se aplică cu prioritate.

(4) Examinarea cavităților corporale se dispune prin decizie motivată a conducerii instituției penitenciare sau a persoanei împuternicite în acest sens.

(5) Examinarea cavităților corporale se efectuează exclusiv de către personal medical calificat, cu respectarea regulilor profesionale aplicabile și a demnității persoanei.

(6) Examinarea se efectuează într-un spațiu care asigură confidențialitatea și protecția vieții private.

(7) Personalul care nu participă la actul medical nu poate fi prezent în timpul examinării, cu excepția cazurilor în care prezența acestuia este strict necesară pentru prevenirea unui pericol real și iminent pentru siguranța persoanelor.

(8) Examinarea cavităților corporale se consemnează într-un proces-verbal și în documentația medicală corespunzătoare, cu indicarea motivelor care au justificat efectuarea acesteia.

(9) Persoana examinată este informată despre motivele efectuării examinării și despre drepturile sale, într-o manieră adaptată capacității sale de înțelegere.

(10) Examinarea cavităților corporale nu poate fi utilizată ca măsură disciplinară, de constrângere, intimidare, hărțuire sau represalii.

(11) Procedura de dispunere, efectuare, documentare și evidență a examinărilor cavităților corporale se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu respectarea prezentului cod și a standardelor internaționale privind prevenirea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante.

Articolul 253. Documentarea perchezițiilor intruzive

(1) Efectuarea perchezițiilor corporale amănunțite și a examinărilor cavităților corporale se consemnează în registrele și documentele prevăzute de regulament.

(2) Documentarea trebuie să conțină cel puțin:

- a) data, ora și locul efectuării măsurii;
- b) identitatea persoanei vizate;
- c) motivele care au justificat efectuarea măsurii;
- d) identitatea persoanelor care au efectuat măsura;
- e) rezultatele măsurii.

(3) Documentele prevăzute la alin. (2) se păstrează în condițiile legii și pot fi consultate de autoritățile competente de control, de procuror, de instanța de judecată și de mecanismele naționale și internaționale de monitorizare a locurilor de detenție.

(4) Evidența prevăzută de prezentul articol constituie garanție împotriva utilizării arbitrare a măsurilor prevăzute la art. 251 și 252.

Articolul 254. Transportarea condamnaților

(1) Transportarea condamnaților se efectuează în scopul transferării între instituțiile penitenciare, prezentării la instanțele judecătorești, organele judiciare, autoritățile publice competente, instituțiile medicale, punctele de lucru sau în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Transportarea condamnaților se efectuează, de regulă, cu mijloace speciale de transport aflate în dotarea sistemului administrației penitenciare.

(3) Mijloacele speciale de transport utilizate pentru transportarea condamnaților

trebuie să asigure condiții corespunzătoare de securitate și siguranță, ventilație, iluminare, temperatură adecvată, spațiu adecvat numărului de persoane transportate și duratei transportului, precum și protecție împotriva condițiilor climatice nefavorabile.

(4) Este interzisă transportarea condamnaților în condiții care le-ar putea cauza suferințe, dificultăți fizice, disconfort excesiv ori umilințe care depășesc nivelul inevitabil inerent executării pedepsei.

(5) În cazul transferului între instituții penitenciare, al transferului internațional sau în situații de urgență, transportarea condamnaților poate fi efectuată și cu mijloace de transport feroviar, aerian ori auto aparținând altor autorități sau operatori de transport, cu respectarea garanțiilor prevăzute de prezentul cod.

(6) Transportarea condamnaților la punctele de lucru exterioare poate fi efectuată cu mijloace de transport aparținând agentului economic, dacă sunt respectate condițiile de securitate, siguranță și demnitate prevăzute de lege.

(7) Transportarea condamnaților se efectuează cu respectarea criteriilor de separare stabilite de prezentul cod, precum și a cerințelor privind protecția vieții, sănătății și integrității persoanelor transportate.

(8) În timpul transportării se iau toate măsurile rezonabile pentru a reduce expunerea condamnaților privirii publice și pentru a le proteja identitatea, reputația și viața privată împotriva insultelor, curiozității publice ori oricărei forme de publicitate nedorită.

(9) În cazul transporturilor de durată, condamnaților li se asigură acces la apă potabilă, hrană, grup sanitar, asistență medicală și, după caz, condiții adecvate de odihnă.

(10) La transportarea femeilor gravide, persoanelor cu dizabilități, persoanelor în vârstă, persoanelor bolnave sau a altor persoane cu necesități speciale se țin cont de necesitățile specifice ale acestora și se asigură măsurile de protecție necesare.

(11) Este interzisă transportarea condamnaților în compartimente ori spații care, prin dimensiunile, configurația sau condițiile materiale ale acestora, pot afecta sănătatea, siguranța ori demnitatea persoanei transportate.

(12) Aplicarea mijloacelor speciale și a mijloacelor de imobilizare în timpul transportării condamnaților se efectuează numai în baza unei evaluări individuale a riscurilor și cu respectarea principiilor necesității și proporționalității.

(13) Transportarea condamnaților se efectuează în conformitate cu prezentul cod și cu regulamentul aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 255. Cheltuielile ocazionate de transportarea condamnaților

(1) Cheltuielile ocazionate de transportarea condamnaților pentru transferul între instituțiile penitenciare, prezentarea la instanțele judecătorești, organele judiciare, autoritățile publice competente sau instituțiile medicale contractate de sistemul administrației penitenciare se suportă din bugetul de stat.

(2) Cheltuielile ocazionate de transferul internațional al condamnaților se suportă din bugetul de stat, în condițiile tratatelor internaționale aplicabile și ale

legislației naționale. Acestea pot fi suportate și de rudele sau reprezentantul condamnatului, cu acordul expres al acestora.

(3) Cheltuielile ocazionate de transportarea condamnaților la punctele de lucru ale agenților economici se suportă de către agenții economici respectivi.

(4) Cheltuielile ocazionate de transportarea condamnatului în afara instituției penitenciare pentru motive personale, familiale sau în alte situații prevăzute de lege se suportă de către condamnat, conform tarifelor aprobate de Guvern.

(5) Cheltuielile ocazionate de transportarea condamnatului în situații generate prin conduita culpabilă a acestuia se suportă de condamnat numai în cazurile expres prevăzute de lege și conform tarifelor aprobate de Guvern.

(6) Obligația de suportare a cheltuielilor prevăzute la alin. (2)-(5) nu poate avea ca efect restrângerea drepturilor garantate de lege persoanei condamnate și nu poate împiedica exercitarea dreptului la apărare, accesul la justiție, accesul la asistență medicală sau menținerea relațiilor familiale.

(7) În cazul în care condamnatul nu dispune de mijloace financiare suficiente, cheltuielile prevăzute la alin. (4) și (5) pot fi suportate integral sau parțial din bugetul de stat, în condițiile stabilite de Guvern.

(8) În situații umanitare excepționale, în special cele legate de menținerea relațiilor familiale, protecția interesului superior al copilului, starea gravă de sănătate, decesul sau alte circumstanțe excepționale care afectează membrii familiei condamnatului, cheltuielile prevăzute la alin. (4) pot fi suportate integral sau parțial din bugetul de stat, în condițiile stabilite de Guvern.

(9) Procedura de calcul, evidență, suportare și recuperare a cheltuielilor prevăzute de prezentul articol se stabilește de Guvern.

Articolul 256. Criteriile de separare aplicabile persoanelor condamnate

(1) Pe parcursul detenției, instituția penitenciară asigură separarea condamnaților în măsura necesară pentru protejarea vieții, integrității fizice, securității și siguranței persoanelor deținute, precum și pentru realizarea individualizării executării pedepsei.

(2) Separarea condamnaților se realizează, după caz, potrivit următoarelor criterii:

- a) minorii de adulți;
- b) bărbații de femei;
- c) persoanele condamnate de persoanele față de care sunt aplicate măsuri preventive;
- d) persoanele a căror viață, integritate fizică, securitate sau siguranță pot fi puse în pericol de contactul cu alte persoane deținute, în baza evaluării individuale a riscurilor;
- e) în funcție de regimul de executare stabilit și de necesitățile de individualizare a executării pedepsei.

(3) În baza evaluării individuale a riscurilor și necesităților, instituția penitenciară poate aplica și alte măsuri de separare necesare pentru protejarea vieții,

integrității fizice, securității ori siguranței persoanelor deținute sau pentru menținerea ordinii în instituția penitenciară.

(4) Aplicarea măsurilor de separare se motivează și se consemnează în documentele prevăzute de lege.

(5) Necesitatea menținerii măsurilor de separare se reexaminează periodic și ori de câte ori apar circumstanțe noi relevante.

(6) Criteriile de separare prevăzute de prezentul articol se aplică în mod corespunzător și în timpul transportării condamnaților.

(7) Aplicarea măsurilor de separare nu poate avea ca efect restrângerea drepturilor condamnatului mai mult decât este necesar pentru atingerea scopului urmărit.

(8) Aplicarea măsurilor de separare se efectuează cu respectarea principiilor prevăzute la art. 167.

Articolul 257. Activitatea specială de investigații în instituțiile penitenciare

(1) În instituțiile penitenciare se desfășoară activitatea specială de investigații în condițiile Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații și ale altor acte normative aplicabile.

(2) Activitatea specială de investigații în instituțiile penitenciare se realizează în scopul prevenirii, descoperirii și combaterii faptelor ilicite, prevenirii evadărilor, identificării riscurilor la adresa securității și siguranței detenției, protecției persoanelor aflate în detenție și a personalului penitenciar, precum și al realizării altor sarcini prevăzute de lege.

(3) Activitatea specială de investigații se desfășoară cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a principiilor legalității, necesității și proporționalității, precum și a principiilor prevăzute la art. 167.

(4) Organizarea și desfășurarea activității speciale de investigații nu poate avea ca efect restrângerea drepturilor persoanelor condamnate dincolo de limitele și condițiile prevăzute de lege.

Articolul 257¹. Măsuri de protecție și siguranță personală

(1) În cazul în care există motive rezonabile să se creadă că viața, sănătatea, integritatea fizică ori siguranța personală a unui condamnat este pusă în pericol sau că acesta a fost supus unor acte de violență, abuz, intimidare ori altor acțiuni care îi afectează securitatea personală, instituția penitenciară dispune, la cerere sau din oficiu, măsurile necesare de protecție.

(2) Măsurile prevăzute la alin. (1) pot consta în separarea persoanelor implicate, transferul într-un alt sector de detenție, transferul într-o altă instituție penitenciară ori alte măsuri necesare pentru înlăturarea pericolului identificat.

(3) Condamnatul poate solicita aplicarea măsurilor de protecție oricărui angajat al instituției penitenciare. În măsura în care îi sunt cunoscute, acesta indică împrejurările și sursa pericolului invocat.

(4) Datele și informațiile obținute în procesul evaluării și aplicării măsurilor de

protecție constituie informații cu accesibilitate limitată și sunt protejate în condițiile legii.

(5) Instituția penitenciară examinează de îndată circumstanțele sesizate și întreprinde măsurile necesare pentru înlăturarea pericolului, până la încetarea acestuia.

(6) Necesitatea menținerii măsurilor de protecție se reevaluează periodic și ori de câte ori apar circumstanțe noi relevante.

(7) Aplicarea, modificarea sau încetarea măsurilor de protecție se consemnează în documentele prevăzute de lege.

(8) Împăcarea persoanelor implicate nu constituie prin ea însăși temei suficient pentru încetarea măsurilor de protecție. Încetarea acestora se dispune numai după reevaluarea riscurilor existente.

(9) Procedura de evaluare a riscurilor și de aplicare a măsurilor de protecție se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257². Plasarea temporară într-o încăpere de securitate

(1) Conducerea instituției penitenciare sau, în lipsa acesteia, șeful de grup poate dispune plasarea individuală temporară a condamnatului într-o încăpere de securitate atunci când aceasta este strict necesară pentru prevenirea unui pericol imediat pentru viața, sănătatea ori integritatea fizică a persoanei sau a altor persoane ori pentru prevenirea unor tulburări grave ale ordinii și siguranței instituției penitenciare.

(2) Măsura prevăzută la alin. (1) poate fi dispusă în special dacă condamnatul:

a) manifestă un comportament violent sau agresiv și există risc iminent de producere a unor acte de violență;

b) întreprinde acțiuni de distrugere a bunurilor ori alte acțiuni care produc ori pot produce tulburări grave ale ordinii și siguranței instituției penitenciare;

c) manifestă comportamente suicidale sau de automutilare.

(3) Plasarea într-o încăpere de securitate nu constituie sancțiune disciplinară și poate fi utilizată numai ca măsură excepțională, pentru perioada strict necesară înlăturării pericolului.

(4) Despre aplicarea măsurii se informează imediat conducerea instituției penitenciare, medicul și psihologul.

(5) Medicul și psihologul examinează persoana și prezintă conducerii instituției penitenciare concluziile și recomandările necesare privind menținerea, modificarea sau încetarea măsurii.

(6) Măsura se aplică până la încetarea stării care a determinat-o, dar nu mai mult de 24 de ore.

(7) În situații excepționale, confirmate prin reevaluare medicală și psihologică și motivate în scris, măsura poate fi prelungită o singură dată pentru cel mult 24 de ore.

(8) Pe durata aplicării măsurii, condamnatul beneficiază de asistență medicală, monitorizare și condiții compatibile cu respectarea demnității umane.

(9) Monitorizarea persoanei se realizează potrivit nivelului de risc identificat și recomandărilor formulate de personalul medical și psihologic.

(10) Aplicarea, prelungirea și încetarea măsurii se consemnează în documentele prevăzute de lege.

(11) Procedura de aplicare și executare a măsurii se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257³. Testarea și prelevarea probelor biologice

(1) În scopul protejării sănătății persoanelor private de libertate, asigurării securității și siguranței detenției, prevenirii introducerii și consumului substanțelor interzise ori documentării unor încălcări ale regimului de executare, condamnatul poate fi supus testării pentru depistarea consumului de alcool, substanțe narcotice, psihotrope, substanțe analoage acestora, precursori, substanțe toxice sau medicamente utilizate fără prescripție medicală, atunci când există motive rezonabile să se creadă că acestea au fost consumate.

(2) Testarea și prelevarea probelor biologice se efectuează cu respectarea principiilor legalității, necesității, proporționalității, respectării demnității umane, protecției vieții private și confidențialității datelor medicale.

(3) În vederea stabilirii consumului de alcool, condamnatul poate fi testat cu aparatul etilotest sau cu alte dispozitive tehnice omologate.

(4) Dacă rezultatul testării este contestat, dacă există necesitatea confirmării acestuia ori dacă natura substanței nu poate fi determinată prin testare tehnică, pot fi recoltate probe biologice.

(5) Pot fi recoltate, după caz, probe de urină, salivă, transsudat al mucoasei bucale, păr sau alte probe biologice prevăzute de lege și justificate de scopul urmărit.

(6) Recoltarea probelor biologice se efectuează de către personal medical calificat sau sub supravegherea acestuia, cu respectarea normelor medicale aplicabile.

(7) Condamnatul are dreptul să solicite, pe cheltuiala sa, efectuarea unor investigații suplimentare ori repetarea analizelor la o instituție medicală autorizată.

(8) Refuzul nejustificat de a se supune testării ori recoltării probelor biologice poate constitui abatere disciplinară, în condițiile prezentului cod.

(9) În cazul refuzului persoanei condamnate de a se supune recoltării probelor biologice, acestea pot fi recoltate numai în baza unei încheieri a judecătorului de instrucție, în condițiile legii.

(10) Rezultatele testărilor și analizelor biologice se utilizează exclusiv în scopurile prevăzute de lege și se păstrează cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și secretul medical.

(11) Procedura de testare, recoltare, păstrare, transportare, examinare, utilizare și distrugere a probelor biologice, precum și modul de documentare și evidență a acestora, se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(12) Testarea și prelevarea probelor biologice nu pot fi utilizate ca măsură de intimidare, constrângere, sancționare ori represalii împotriva condamnatului.

Articolul 257⁴. Măsuri aplicabile în situații excepționale

(1) În cazul producerii unei calamități naturale, epidemii, pandemii, avarii majore, tulburări de masă, nesupuneri colective, luări de ostatici, stării de urgență, stării de asediu, stării de război ori al altor situații excepționale prevăzute de lege care pun în pericol viața, sănătatea, securitatea sau siguranța persoanelor ori funcționarea instituțiilor penitenciare, Administrația Națională a Penitenciarelor poate dispune măsuri temporare necesare pentru gestionarea situației respective.

(2) Măsurile prevăzute la alin. (1) pot consta în:

- a) restrângerea temporară a exercitării unor drepturi prevăzute de prezentul cod, în măsura strict necesară gestionării situației excepționale;
- b) aplicarea unor măsuri speciale privind accesul în instituțiile penitenciare;
- c) modificarea programului zilnic al instituției penitenciare;
- d) limitarea ori suspendarea temporară a unor activități educative, culturale, sportive, lucrative sau de reintegrare socială.

(2¹) Restrângerea prevăzută la alin. (2) lit. a) poate viza, după caz, modalitatea de exercitare a dreptului la vizite, convorbiri telefonice, comunicări electronice, activități educative, culturale, sportive, lucrative ori alte drepturi a căror exercitare presupune contactul colectiv al condamnaților sau accesul persoanelor din exterior în instituția penitenciară.

(3) Măsurile prevăzute la alin. (2) se aplică cu respectarea principiilor legalității, necesității, proporționalității și caracterului temporar.

(4) Măsurile se dispun prin ordin motivat al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor pe o perioadă de până la 30 de zile.

(5) Măsurile pot fi prelungite pentru perioade succesive de cel mult 30 de zile, dacă circumstanțele care au justificat instituirea acestora persistă. Fiecare prelungire se motivează în scris.

(6) La fiecare prelungire se întocmește o evaluare privind necesitatea menținerii măsurilor aplicate, impactul acestora asupra persoanelor condamnate și posibilitatea aplicării unor măsuri mai puțin restrictive.

(7) Măsurile prevăzute de prezentul articol pot fi aplicate tuturor instituțiilor penitenciare sau numai anumitor instituții ori sectoare de detenție, în funcție de caracterul și amploarea situației excepționale.

(8) Aplicarea măsurilor prevăzute de prezentul articol nu poate avea ca efect restrângerea accesului la asistență medicală, la avocat, la instanța de judecată, la mecanismele naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului, la dreptul de petiționare și nici afectarea altor drepturi care, potrivit legii, nu pot fi restrânse.

(9) Condamnații sunt informați, într-o manieră accesibilă, despre măsurile aplicate, motivele instituirii acestora și durata estimată a aplicării lor.

(10) În cazul apariției situațiilor prevăzute la alin. (1), Administrația Națională a Penitenciarelor poate solicita sprijinul autorităților și instituțiilor competente, în condițiile legii și ale acordurilor de cooperare aplicabile.

(11) Încetarea situației excepționale atrage încetarea imediată a măsurilor

aplicate în temeiul prezentului articol.

Articolul 257⁵. Măsuri în caz de evadare sau eschivare de la executarea pedepsei

(1) În cazul evadării sau eschivării de la executarea pedepsei, instituția penitenciară informează de îndată Administrația Națională a Penitenciarelor și sesizează organul de poliție competent, transmițând toate datele, informațiile și materialele relevante necesare identificării, căutării și reținerii persoanei.

(2) În cazul în care există temeiuri privind săvârșirea unei infracțiuni, instituția penitenciară sesizează de îndată organul competent de urmărire penală, în condițiile legii.

(3) Personalul instituției penitenciare și al altor instituții din cadrul sistemului administrației penitenciare poate acorda sprijin autorităților competente în activitățile de localizare, căutare și reținere a persoanei evadate ori care se sustrage de la executarea pedepsei, în condițiile legii.

(4) În scopul localizării și reținerii persoanei evadate ori care se sustrage de la executarea pedepsei, pot fi desfășurate activități speciale de investigații și alte măsuri prevăzute de lege.

(5) Instituția penitenciară documentează circumstanțele evadării sau eschivării de la executarea pedepsei și întreprinde măsurile necesare pentru stabilirea cauzelor și condițiilor care au favorizat producerea incidentului.

(6) Rezultatele examinării prevăzute la alin. (5) se consemnează într-un raport și se utilizează în scopul prevenirii producerii unor incidente similare, al îmbunătățirii măsurilor de securitate și siguranță a detenției și al înlăturării deficiențelor constatate.

(7) Procedura de acțiune în caz de evadare sau eschivare de la executarea pedepsei, modul de cooperare cu autoritățile competente și regulile de documentare a incidentului se stabilesc prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257⁶. Paza, escortarea, însoțirea și supravegherea condamnaților

(1) Paza reprezintă măsura de securitate prin care se asigură prevenirea evadărilor, menținerea securității instituției penitenciare, protecția persoanelor și bunurilor, precum și împiedicarea introducerii ori circulației obiectelor și substanțelor interzise.

(2) Escortarea reprezintă măsura prin care se asigură transferul condamnaților în afara instituției penitenciare în condiții de securitate corespunzătoare riscurilor identificate.

(3) Însoțirea reprezintă măsura prin care se asigură deplasarea condamnaților sub controlul personalului desemnat, în interiorul sau în afara instituției penitenciare, în condițiile prevăzute de lege.

(4) Supravegherea reprezintă măsura prin care se asigură observarea comportamentului condamnaților, verificarea respectării obligațiilor legale și prevenirea incidentelor.

(5) Condamnații se dețin sub pază și/sau supraveghere, în condițiile prezentului cod.

(6) Paza, supravegherea, escortarea și însoțirea condamnaților se realizează în baza unei evaluări individuale a riscurilor și cu respectarea principiilor necesității și proporționalității.

(7) Paza și supravegherea se realizează prin personal special instruit, asistat după caz de mijloace tehnice de supraveghere, control și alarmare.

(8) Deplasarea condamnaților în interiorul sau în afara instituției penitenciare se realizează cu sau fără însoțire ori escortare, în funcție de tipul și regimul de executare, evaluarea riscurilor și prevederile prezentului cod.

(9) Personalul desemnat pentru realizarea pazei sau escortării poate fi dotat cu mijloace speciale și armă de foc, care pot fi utilizate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

(10) Personalul desemnat pentru realizarea supravegherii sau însoțirii poate fi dotat cu mijloace speciale, care pot fi utilizate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

(11) Procedura de realizare a pazei, supravegherii, escortării și însoțirii condamnaților se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Secțiunea 7. Activitățile de resocializare și alte măsuri aplicate în privința condamnaților

Articolul 257⁷. Activități de resocializare

(1) Scopul activităților de resocializare constă în dezvoltarea capacității condamnatului de a duce, după liberare, o viață responsabilă și fără săvârșirea de noi infracțiuni.

(2) Activitățile de resocializare destinate condamnaților includ ansamblul activităților și programelor educative, psihologice și sociale, planificate și desfășurate în funcție de nevoile și riscurile individuale identificate.

(3) Activitățile de resocializare se organizează și se desfășoară în raport cu:

- a) nevoile și riscurile identificate prin evaluarea individuală a condamnatului, în special cele care au contribuit la săvârșirea infracțiunii;
- b) particularitățile individuale ale condamnatului;
- c) etapa executării pedepsei;
- d) specificul regimului de executare a pedepsei.

(4) Oferta-cadru a activităților și programelor de resocializare disponibilă la nivelul sistemului administrației penitenciare include activitățile și programele educative, psihologice și sociale care pot fi implementate în instituțiile penitenciare și se aprobă prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) Oferta-cadru se particularizează la nivelul fiecărei instituții penitenciare, ținând cont de resursele disponibile, specificul populației penitenciare și nevoile identificate. Se prioritizează activitățile și programele care corespund nevoilor și

riscurilor identificate prin evaluarea individuală.

(6) Activitățile și programele de resocializare se desfășoară, de regulă, cu participarea voluntară a condamnatului, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(7) Activitățile și programele de resocializare trebuie să contribuie la pregătirea condamnatului pentru liberare și reintegrare socială.

Articolul 257⁸. Activități educative, de asistență psihologică și asistență socială

(1) În vederea realizării activităților de resocializare prevăzute la art. 257⁷, în instituțiile penitenciare se organizează activități și programe educative, de asistență psihologică și asistență socială, care au drept scop dezvoltarea capacității condamnatului de a duce, după liberare, o viață responsabilă și fără săvârșirea de noi infracțiuni.

(2) Activitățile și programele educative, de asistență psihologică și asistență socială se desfășoară de către personalul sistemului administrației penitenciare ori cu participarea autorităților publice, instituțiilor de învățământ, organizațiilor necomerciale, cultelor religioase și altor parteneri externi, în funcție de specificul activităților desfășurate și nevoile identificate.

(3) Pentru realizarea și desfășurarea activităților educative, de asistență psihologică și asistență socială, instituția penitenciară:

a) organizează programe și activități orientate spre dezvoltarea personalității condamnatului;

b) organizează programe și activități orientate spre dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, a competențelor sociale și a cunoștințelor necesare reintegrării sociale;

c) implementează programe psihosociale care urmăresc schimbarea comportamentală, dezvoltarea capacităților individuale și abordarea factorilor care au contribuit la manifestarea comportamentului infracțional;

d) organizează activități culturale, recreative și sportive în vederea consolidării comportamentului prosocial și a dezvoltării armonioase a personalității;

e) acordă asistență psihologică în scopul dezvoltării echilibrului psihologic, adaptării sociale și reintegrării sociale;

f) acordă asistență educațională în scopul dezvoltării competențelor profesionale, vocaționale și a deprinderilor de educație civică;

g) acordă asistență socială pentru identificarea și soluționarea problemelor legate de situația socială și viața personală a condamnatului;

h) asigură posibilitatea participării la activități cu caracter religios, în condițiile prezentului cod;

i) desfășoară alte activități necesare pentru pregătirea condamnatului în vederea reintegrării sociale.

(4) Condamnații sunt implicați diferențiat în activitățile și programele prevăzute de prezentul articol, în baza planului individual de executare a pedepsei.

(5) Programul de muncă și participarea la activitățile și programele prevăzute de prezentul articol se organizează astfel încât, pe cât este posibil, să permită participarea

condamnatului la activitățile necesare reintegrării sale sociale.

(6) Activitățile și programele educative, de asistență psihologică și asistență socială se finanțează din mijloacele bugetului de stat, în limita alocațiilor aprobate, precum și din granturi, donații, proiecte și alte surse neinterzise de lege.

(7) Participarea condamnaților la activitățile și programele prevăzute de prezentul articol se realizează, de regulă, în mod voluntar, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(8) Accesul condamnaților la activitățile și programele prevăzute de prezentul articol se asigură fără discriminare și cu respectarea principiului individualizării executării pedepsei.

Articolul 257⁹. Învățământul

(1) Învățământul destinat persoanelor condamnate se desfășoară în conformitate cu standardele educaționale de stat aprobate de Ministerul Educației și Cercetării și cu prevederile Codului educației.

(2) Organizarea învățământului în instituțiile penitenciare se realizează în baza mecanismelor de cooperare stabilite între Ministerul Justiției și Ministerul Educației și Cercetării, precum și între instituțiile penitenciare și instituțiile de învățământ competente.

(3) Învățământul general obligatoriu se organizează în instituțiile penitenciare prin intermediul instituțiilor de învățământ competente din raza teritorială de activitate a instituției penitenciare, cu personal didactic asigurat și salarizat în condițiile legislației din domeniul educației.

(4) Învățământul profesional tehnic se organizează în instituțiile penitenciare prin intermediul instituțiilor de învățământ profesional tehnic acreditate, al altor furnizori de formare profesională autorizați conform legii sau prin alte forme de instruire profesională prevăzute de legislație.

(5) Instituțiile penitenciare asigură spații și condiții corespunzătoare desfășurării procesului educațional, inclusiv a instruirii practice. Cheltuielile aferente amenajării și dotării acestora se suportă din mijloacele bugetare alocate, precum și din alte surse neinterzise de lege.

(6) La solicitarea condamnatului, conducerea instituției penitenciare poate aproba participarea acestuia la programe de învățământ superior, inclusiv prin învățământ la distanță sau cu frecvență redusă, în măsura în care condițiile de securitate, resursele disponibile și cerințele instituției de învățământ permit organizarea procesului de studii. Cheltuielile aferente studiilor sunt suportate de condamnat, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(7) Diplomele, certificatele și orice alte acte de studii sau calificare obținute în perioada executării pedepsei sunt recunoscute în condițiile legii și nu conțin mențiuni referitoare la statutul de persoană privată de libertate.

(8) Instituția penitenciară creează condiții pentru studiul individual și autoinstruirea condamnaților, în funcție de programele educaționale urmate și posibilitățile existente.

(9) Învățământul destinat persoanelor condamnate se finanțează din mijloacele bugetare prevăzute în acest scop, precum și din granturi, donații, proiecte educaționale și alte surse neinterzise de lege.

(10) Accesul condamnaților la programele de învățământ se asigură fără discriminare și cu respectarea principiului individualizării executării pedepsei.

(11) Instituțiile penitenciare facilitează, în măsura posibilităților și cu respectarea cerințelor de securitate, utilizarea tehnologiilor informaționale, a resurselor educaționale digitale și a metodelor de învățare la distanță.

Articolul 257¹⁰. Munca condamnaților

(1) Munca constituie unul dintre principalele mijloace de resocializare și reintegrare socială a condamnaților, și se organizează în condiții care să contribuie la dezvoltarea deprinderilor de muncă, responsabilizarea persoanei și pregătirea acesteia pentru viața după liberare.

(2) Condamnatul poate fi antrenat la muncă remunerată pe parcursul executării pedepsei, în condițiile prezentului cod.

(3) Condamnatul este obligat să execute muncile neremunerate prevăzute la alin. (7) lit. c)-e), în măsura în care acestea sunt compatibile cu starea sa de sănătate și capacitatea sa de muncă.

(4) Raporturile juridice privind munca condamnaților sunt reglementate de prezentul cod. Dispozițiile legislației muncii și ale altor acte normative din domeniul muncii se aplică numai în cazurile expres prevăzute de lege.

(5) Munca remunerată trebuie să fie, pe cât este posibil, adecvată capacităților fizice, aptitudinilor, nivelului de instruire, calificării profesionale și nevoilor de reintegrare socială ale condamnatului.

(6) Pentru activitățile remunerate desfășurate în folosul instituției penitenciare sau al sistemului administrației penitenciare, condamnatul beneficiază de o indemnizație al cărei quantum minim este de 50 la sută din salariul minim pe țară, calculat proporțional timpului efectiv lucrat.

(7) Munca condamnaților se clasifică în:

a) muncă remunerată realizată în baza contractelor încheiate de instituția penitenciară cu persoane fizice sau juridice;

b) muncă remunerată realizată pentru necesitățile gospodărești, economice sau de producere ale sistemului administrației penitenciare;

c) muncă neremunerată realizată pentru deservirea spațiului de detenție și menținerea condițiilor de igienă și ordine;

d) muncă neremunerată realizată în situații excepționale, în scopul prevenirii sau înlăturării consecințelor calamităților naturale, avariilor ori altor situații similare;

e) muncă neremunerată cu caracter social sau comunitar, prestată în beneficiul instituției penitenciare ori al comunității, în condițiile prezentului cod;

f) activități de voluntariat desfășurate în condițiile legii.

(8) Pentru activitățile desfășurate în baza contractelor încheiate cu persoane fizice sau juridice, condamnatul beneficiază de remunerația stabilită prin contract,

care nu poate fi mai mică decât indemnizația minimă prevăzută la alin. (6).

(9) Activitățile prevăzute la alin. (7) lit. c)-e) se organizează astfel încât să nu constituie o sarcină excesivă și să respecte demnitatea umană, starea sănătății și capacitatea de muncă a condamnatului.

(10) Condamnații beneficiază de condiții de muncă conforme cerințelor securității și sănătății în muncă prevăzute de legislația în vigoare.

(11) Refuzul nejustificat de a presta muncile obligatorii prevăzute la alin. (7) lit. c)-e) constituie abatere disciplinară.

(12) Nomenclatorul activităților de muncă, condițiile de organizare a muncii, criteriile de selectare a condamnaților pentru muncă remunerată, modul de calcul al timpului de muncă și alte aspecte privind organizarea muncii se aprobă de Guvern.

Articolul 257¹¹. Remunerația și repartizarea veniturilor obținute din muncă

(1) Condamnatul are dreptul la remunerarea muncii prestate în condițiile prezentului cod.

(2) Remunerația obținută din munca prestată se virează în contul personal al condamnatului.

(3) Din remunerația prevăzută la alin. (2), după efectuarea reținerilor obligatorii prevăzute de lege, se efectuează următoarele repartizări:

a) 20 la sută pentru compensarea parțială a cheltuielilor ocazionate de executarea pedepsei suportate din bugetul de stat;

b) până la 20 la sută pentru executarea obligațiilor patrimoniale stabilite prin documente executorii;

c) 30 la sută se păstrează obligatoriu în contul personal al condamnatului și se eliberează acestuia la liberare;

d) partea rămasă este disponibilă condamnatului pentru utilizare pe parcursul executării pedepsei, în condițiile prezentului cod.

(4) În cazul în care condamnatul nu are obligații patrimoniale executorii, cota prevăzută la alin. (3) lit. b) se transferă în partea economisită prevăzută la alin. (3) lit. c).

(5) Reținerile prevăzute la alin. (3) se efectuează numai asupra veniturilor provenite din munca remunerată și nu se aplică asupra altor mijloace bănești aflate legal în contul personal al condamnatului.

(6) Sumele reținute conform alin. (3) lit. a) se varsă la bugetul de stat și nu pot fi utilizate direct de instituția penitenciară în care condamnatul execută pedeapsa.

(7) La liberare, condamnatului i se eliberează integral sumele economisite conform alin. (3) lit. c), precum și orice alte mijloace bănești aflate în contul său personal.

(8) Modul de calcul, evidență, reținere, repartizare și transfer al veniturilor obținute din muncă se stabilește de Guvern.

Articolul 257¹². Calcularea privilegiată a zilelor de muncă

(1) În scopul stimulării participării la muncă și al facilitării procesului de

resocializare, condamnatului care prestează muncă remunerată i se acordă calcularea privilegiată a zilelor de muncă.

(2) La calcularea duratei executate a pedepsei se consideră:

- a) 4 zile executate pentru fiecare 3 zile de muncă remunerată efectiv prestate;
- b) 3 zile executate pentru fiecare 2 zile de muncă remunerată efectiv prestate în cadrul lucrărilor subterane sau al lucrărilor desfășurate în condiții grele ori nocive de muncă, potrivit nomenclatorului aprobat de Guvern.

(3) Calcularea privilegiată se acordă numai pentru zilele în care condamnatul a prestat efectiv activitatea de muncă potrivit programului stabilit.

(4) Calculul zilelor acordate potrivit prezentului articol se efectuează lunar de instituția penitenciară și se consemnează în dosarul personal al condamnatului.

(5) Zilele calculate privilegiat se iau în considerare la determinarea părții de pedeapsă executate pentru aplicarea instituțiilor de drept penal și execuțional care depind de durata executării pedepsei.

(6) În cazul condamnaților la detențiune pe viață, zilele calculate privilegiat se includ în durata executată a pedepsei la examinarea instituțiilor care pot conduce la ameliorarea situației juridice a condamnatului, în condițiile legii.

(7) Procedura de evidență și calcul al zilelor prevăzute de prezentul articol se aprobă prin ordinul ministrului justiției.

Articolul 257¹³. Credite pentru progres execuțional

(1) În scopul evaluării progresului individual realizat de condamnat pe parcursul executării pedepsei și al stimulării participării active la procesul de resocializare, instituția penitenciară acordă credite pentru progres execuțional.

(2) Credite pentru progres execuțional reprezintă indicatori ai implicării condamnatului în activități și programe care contribuie la atingerea scopului executării pedepsei și la reducerea riscului de recidivă.

(3) Credite pentru progres execuțional pot fi acordate pentru:

- a) participarea la muncă și rezultatele obținute în activitatea de muncă;
- b) absolvirea programelor de învățământ general, profesional sau superior;
- c) participarea și finalizarea programelor educative, psihologice sau sociale;
- d) participarea la activități culturale, sportive, civice sau religioase;
- e) respectarea planului individual de executare a pedepsei;
- f) conduita disciplinată și manifestarea unui comportament prosocial;
- g) alte realizări relevante pentru procesul de resocializare și reintegrare socială.

(4) Credite pentru progres execuțional nu constituie zile executate din pedeapsă și nu reduc durata pedepsei stabilite prin hotărârea judecătorească.

(5) Credite pentru progres execuțional se iau în considerare la evaluarea progresului individual al condamnatului și pot fi utilizate la aplicarea instituțiilor și măsurilor execuțional-penale care presupun aprecierea comportamentului, a gradului de reintegrare socială și a nivelului de risc al condamnatului.

(6) Evidența creditelor pentru progres execuțional se ține în cadrul dosarului de executare și al sistemelor informaționale utilizate de sistemul administrației

penitenciare.

(7) Criteriile de acordare, acumulare, evidență, valorificare, suspendare și anulare a creditelor pentru progres execuțional se aprobă de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Secțiunea 8. Pregătirea progresivă pentru eliberare și măsurile de destindere

Articolul 257¹⁴. Pregătirea eliberării

(1) Pregătirea eliberării condamnatului constituie o componentă obligatorie a procesului de executare a pedepsei și urmărește facilitarea reintegrării sale sociale după liberare, reducerea riscului de recidivă și consolidarea capacității acestuia de a duce o viață responsabilă în comunitate.

(2) Pregătirea eliberării se realizează pe întreaga durată a executării pedepsei, în mod gradual și diferențiat, în funcție de nevoile, riscurile și progresul individual al condamnatului.

(3) În scopul pregătirii eliberării, condamnatul poate fi implicat în activități educative, psihologice, sociale, de instruire profesională și de muncă, precum și poate beneficia de măsurile de destindere prevăzute de prezentul cod.

(4) La elaborarea și la fiecare revizuire a Planului individual de executare a pedepsei se stabilesc obiective și activități specifice pregătirii pentru liberare, inclusiv, după caz, aplicarea măsurilor de destindere.

(5) Pregătirea eliberării se realizează cu respectarea principiilor individualizării executării pedepsei, progresivității și gestionării riscurilor, astfel încât să fie asigurat un echilibru între necesitatea reintegrării sociale și cerințele de securitate și siguranță.

Articolul 257¹⁵. Măsurile de destindere

(1) Măsurile de destindere reprezintă măsuri progresive de executare a pedepsei care permit extinderea graduală a libertății de mișcare a condamnatului în interiorul sau în afara instituției penitenciare, în scopul pregătirii pentru liberare și reintegrării sociale.

(2) Măsurile de destindere se acordă în funcție de progresul individual realizat în executarea Planului individual de executare a pedepsei și urmăresc consolidarea capacității condamnatului de a duce o viață responsabilă în societate după liberare.

(3) Conducerea instituției penitenciare poate acorda următoarele măsuri de destindere:

- a) extinderea limitei de deplasare pe teritoriul instituției penitenciare;
- b) ieșirea escortată în afara instituției penitenciare;
- c) ieșirea în afara instituției penitenciare:
 - 1) însoțită de personalul penitenciar;
 - 2) însoțită de o persoană apropiată condamnatului;
 - 3) fără însoțire;
 - d) concediul din detenție.

(4) Măsura prevăzută la alin. (3) lit. a) se acordă de conducerea instituției penitenciare.

(5) Măsurile prevăzute la alin. (3) lit. b)-d) se acordă de conducerea instituției penitenciare în baza avizului Comisiei pentru executarea pedepselor privative de libertate.

(6) Măsurile de destindere se acordă după evaluarea riscului de evadare, a riscului de recidivă, a riscului pentru persoana vătămată ori alte persoane, a comportamentului condamnatului pe parcursul executării pedepsei, a gradului de realizare a Planului individual de executare a pedepsei și a creditelor pentru progres execuțional acumulate, dacă există suficiente motive pentru a considera că măsura nu va fi utilizată în scopuri ilicite.

(7) Măsurile de destindere se aplică gradual, cu respectarea principiului progresivității executării pedepsei, ținând cont de comportamentul condamnatului, nivelul de risc evaluat și rezultatele obținute în realizarea Planului individual de executare a pedepsei.

(8) Extinderea limitei de deplasare pe teritoriul instituției penitenciare poate fi acordată condamnatului plasat în regim închis de detenție. Limitele și itinerarul deplasării se stabilesc individual, în funcție de scopul pentru care este acordată măsura.

(9) Ieșirea escortată în afara instituției penitenciare poate fi acordată condamnatului plasat în regim închis de detenție, pentru motive justificate de scopul reintegrării sociale, pe durata strict necesară realizării acestora, dar nu mai mult de o zi.

(10) Ieșirea în afara instituției penitenciare poate fi acordată condamnatului plasat în regim semiînchis de detenție, în condițiile alin. (9), cu următoarele particularități:

a) ieșirea însoțită de personalul penitenciar poate fi acordată indiferent dacă condamnatul a beneficiat anterior de alte măsuri de destindere;

b) ieșirea însoțită de o persoană apropiată poate fi acordată dacă anterior au avut loc, fără incidente, cel puțin două ieșiri însoțite de personalul penitenciar;

c) ieșirea fără însoțire poate fi acordată dacă anterior au avut loc, fără incidente, cel puțin trei ieșiri însoțite de personalul penitenciar sau de o persoană apropiată.

(11) Concediul din detenție poate fi acordat condamnatului plasat în regim deschis de detenție. Concediul se acordă fără însoțire pentru o perioadă de până la 5 zile. Condamnatul este obligat să indice adresa la care se va afla pe durata concediului și să fie disponibil pentru contact.

(12) Prin derogare de la prevederile alin. (8)-(11), în cazuri excepționale, justificate de necesitatea reintegrării sociale, de situația familială ori de circumstanțe umanitare, măsurile de destindere pot fi acordate și în alte condiții decât cele prevăzute de prezentul articol, dacă evaluarea individuală demonstrează existența unui risc redus de evadare, recidivă sau utilizare abuzivă a măsurii.

(13) Măsurile prevăzute la alin. (3) lit. c) și d) pot fi dispuse cu monitorizare electronică, în condițiile legii.

(14) Condițiile de acordare, durata, frecvența, procedura de examinare și evidența măsurilor de destindere se stabilesc prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257¹⁶. Condiționarea și revocarea măsurilor de destindere

(1) La acordarea măsurilor de destindere, conducerea instituției penitenciare poate stabili obligații și condiții individuale necesare pentru protecția persoanei vătămate, a altor persoane, pentru prevenirea săvârșirii unor fapte ilicite ori pentru asigurarea realizării scopului măsurii acordate.

(2) În special, condamnatul poate fi obligat:

- a) să respecte un anumit itinerar sau program;
- b) să nu contacteze anumite persoane;
- c) să nu frecventeze anumite locuri;
- d) să respecte condițiile monitorizării electronice;
- e) să se prezinte la instituția penitenciară la data și ora stabilită;
- f) să respecte orice alte condiții necesare pentru protecția intereselor legitime ale altor persoane și pentru prevenirea riscurilor identificate.

(3) Măsurile de destindere pot fi revocate de conducerea instituției penitenciare în cazul:

- a) încălcării obligațiilor sau condițiilor stabilite;
- b) apariției unor circumstanțe care, dacă ar fi fost cunoscute la data acordării, ar fi împiedicat acordarea măsurii;
- c) constatării că măsura a fost acordată în baza unor informații eronate, incomplete sau false;
- d) comiterii unei fapte ilicite pe durata măsurii;
- e) sustragerii de la supraveghere ori de la monitorizarea electronică;
- f) neîntoarcerii la instituția penitenciară la expirarea termenului pentru care a fost acordată măsura.

(4) Înainte de revocarea măsurii de destindere, condamnatului i se oferă posibilitatea de a prezenta explicații, cu excepția situațiilor în care revocarea trebuie dispusă de urgență pentru prevenirea unor riscuri iminente.

(5) Revocarea măsurii de destindere nu exclude aplicarea altor măsuri prevăzute de lege, inclusiv răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, după caz.

(6) Perioada în care condamnatul s-a aflat legal în executarea măsurii de destindere se consideră executată din durata pedepsei, cu excepția cazului în care măsura a fost obținută prin fraudă sau prin prezentarea intenționată a unor informații false.

(7) Procedura de condiționare, modificare, suspendare și revocare a măsurilor de destindere se stabilește prin regulament aprobat de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Secțiunea 9. Primirea, transferul și condițiile de detenție

Articolul 257¹⁷. Transferul condamnaților

(1) Transferul condamnaților poate fi:

a) transfer execuțional – dispus pentru executarea pedepsei într-o altă instituție penitenciară;

b) transfer provizoriu – dispus pentru o perioadă determinată și în alte scopuri decât executarea pedepsei într-o altă instituție penitenciară, fără modificarea locului de executare a pedepsei.

(2) Transferul execuțional se dispune de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru executarea pedepsei în instituția penitenciară corespunzătoare regimului de executare stabilit, precum și în alte cazuri prevăzute de prezentul articol.

(3) Transferul execuțional poate fi dispus și în următoarele cazuri:

a) pentru asigurarea repartiției uniforme a condamnaților;

b) în cazul reorganizării, lichidării sau schimbării categoriei instituției penitenciare;

c) pentru asigurarea separării condamnaților implicați în aceeași cauză penală în calitate de inculpați, martori, persoane vătămate sau victime;

d) pentru realizarea măsurilor de securitate, siguranță a detenției ori de prevenire a incidentelor;

e) pentru separarea agresorilor de victime sau prevenirea situațiilor de conflict;

f) pentru internarea în spital penitenciar ori într-o altă instituție medico-sanitară în vederea acordării asistenței medicale;

g) în legătură cu existența unor circumstanțe familiale excepționale ori a altor motive umanitare;

h) în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Transferul provizoriu se dispune de conducerea instituției penitenciare, din oficiu sau în temeiul actelor emise de autoritățile ori instituțiile competente. Transferul provizoriu între două instituții penitenciare se dispune de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) Transferul execuțional se efectuează într-o instituție penitenciară corespunzătoare regimului de executare stabilit, cu luarea în considerare a posibilităților acestuia de a asigura realizarea măsurilor prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei.

(6) Pe cât este posibil și cu respectarea cerințelor de securitate și siguranță a detenției, condamnatul este transferat într-o instituție penitenciară situată cât mai aproape de domiciliul său ori de localitatea în care intenționează să locuiască după liberare.

(7) În afara orelor de program ale instituției penitenciare, transferul provizoriu pentru internarea condamnatului într-o instituție medico-sanitară în vederea acordării asistenței medicale urgente sau specializate poate fi dispus de funcționarul cu funcție de conducere aflat de serviciu.

(8) Condamnatul este informat despre motivele transferului, cu excepția cazurilor în care divulgarea acestora ar putea compromite securitatea ori siguranța detenției, securitatea instituției penitenciare sau desfășurarea unor activități prevăzute

de lege.

(9) Condamnatul este notificat cu cel puțin 24 de ore înainte de efectuarea transferului execuțional și i se oferă posibilitatea de a informa gratuit familia, avocatul sau alte persoane despre aceasta.

(10) Comunicarea prevăzută la alin. (9) se efectuează în scris sau telefonic și se consemnează într-un proces-verbal care se anexează la dosarul personal. Refuzul condamnatului de a utiliza acest drept se consemnează într-un proces-verbal care se anexează la dosarul personal.

(11) Prin derogare de la alin. (9), informarea prealabilă poate fi amânată dacă există informații veridice că aceasta ar putea compromite securitatea ori siguranța detenției, ordinea instituției penitenciare sau executarea transferului. În acest caz, informarea are loc cel târziu la momentul efectuării transferului.

Articolul 257¹⁸. Primirea condamnaților în instituția penitenciară

(1) La primirea condamnatului în instituția penitenciară se verifică actul care constituie temeiul detenției și actul de identitate al acestuia.

(2) La primirea condamnatului, precum și la transferul execuțional sau provizoriu în altă instituție penitenciară, acesta este supus, fără întârziere, unui examen medical în vederea constatării existenței leziunilor corporale, urmelor de violență sau a altor circumstanțe relevante pentru starea sa de sănătate. Examinarea medicală se efectuează de medic sau, în lipsa acestuia, de alt lucrător medical competent, potrivit atribuțiilor profesionale stabilite de lege.

(3) În cazul constatării leziunilor corporale, urmelor de violență, tratamentului cu cruzime, inuman sau degradant ori a altor rele tratamente, precum și în cazul în care condamnatul declară că a fost supus unor asemenea acte, persoana care efectuează examenul medical este obligată să consemneze constatările clinice, rezultatele investigațiilor efectuate și declarațiile condamnatului în documentația medicală și să informeze imediat procuratura competentă și conducerea instituției penitenciare. Informațiile respective se comunică cu respectarea confidențialității datelor medicale.

(4) În cazurile prevăzute la alin. (3), conducerea instituției penitenciare informează, în termen de 24 de ore, procuratura competentă și Avocatul Poporului, iar în cazul condamnaților minori, și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului.

(5) În cadrul examinării cazurilor prevăzute la alin. (3), datele medicale prelucrate pot fi dezvăluite numai în condițiile legii.

(6) Obligația personalului medical de a informa procuratura competentă despre existența leziunilor corporale sau a altor urme de violență persistă indiferent de informarea conducerii instituției penitenciare.

(7) După primire, condamnatului i se oferă posibilitatea de a informa gratuit familia, avocatul sau o altă persoană despre locul său de deținere ori despre schimbarea acestuia. Comunicarea se efectuează în scris sau telefonic și se consemnează într-un proces-verbal care se anexează la dosarul personal. Refuzul condamnatului de a utiliza acest drept se consemnează într-un proces-verbal care se

anexează la dosarul personal.

(8) Dacă condamnatul nu este cetățean al Republicii Moldova, acesta are dreptul de a informa sau de a solicita informarea misiunii diplomatice ori a oficiului consular al statului al cărui cetățean este. Dacă este refugiat sau se află sub protecția unei organizații internaționale competente, acesta are dreptul să informeze sau să solicite informarea organizației respective.

(9) La primirea condamnatului în instituția penitenciară se realizează următoarele măsuri:

- a) se înregistrează date privind:
 - 1) identitatea condamnatului și temeiul detenției;
 - 2) data și ora primirii;
 - 3) numele și datele de contact ale persoanei desemnate pentru a fi informată în caz de deces, vătămare gravă sau boală gravă;
 - 4) copiii condamnatului, vârsta acestora și persoana care exercită în fapt îngrijirea acestora;
- b) se efectuează percheziția corporală, iar percheziția corporală amănunțită se efectuează în condițiile prevăzute de prezentul cod;
- c) se întocmește inventarul bunurilor personale;
- d) se efectuează examenul medical;
- e) sub rezerva respectării confidențialității medicale, se colectează informațiile relevante privind starea de sănătate și orice alte informații necesare pentru protecția sănătății și siguranței condamnatului ori a altor persoane;
- f) se prelevează amprente digitale, dacă acestea nu au fost prelevate anterior;
- g) se realizează fotografierea condamnatului, dacă aceasta nu a fost efectuată anterior;
- h) condamnatul este informat, într-o formă accesibilă, despre drepturile, obligațiile și regulile principale privind executarea pedepsei, inclusiv despre modalitatea de exercitare a dreptului la petiționare și la apărare;
- i) se efectuează interviu inițial în vederea identificării nevoilor individuale, vulnerabilităților și riscurilor relevante pentru executarea pedepsei.

(10) În cazul în care condamnatul prezintă nevoi speciale sau vulnerabilități, administrația instituției penitenciare dispune măsurile necesare pentru asigurarea unor condiții de detenție compatibile cu demnitatea umană și cu principiul nediscriminării.

Articolul 257¹⁹. Perioada de carantină, observare și evaluare inițială

(1) La primirea inițială în sistemul administrației penitenciare, condamnatul este plasat într-o secție destinată carantinei, observării și evaluării inițiale, pentru o perioadă de cel mult 21 de zile.

(2) Perioada de carantină, observare și evaluare inițială are drept scop adaptarea condamnatului la mediul penitenciar, evaluarea stării sale de sănătate și identificarea nevoilor, vulnerabilităților și riscurilor relevante pentru executarea pedepsei.

(3) În perioada prevăzută la alin. (1), condamnatul este supus evaluării medicale,

psihologice și sociale necesare pentru:

- a) determinarea stării de sănătate fizică și psihică;
- b) identificarea riscului suicidar;
- c) identificarea riscului de victimizare sau agresivitate;
- d) identificarea nevoilor individuale și a vulnerabilităților;
- e) colectarea informațiilor necesare pentru individualizarea executării pedepsei.

(4) Informațiile obținute în perioada de carantină, observare și evaluare inițială sunt utilizate pentru evaluarea inițială a condamnatului, stabilirea regimului de executare a pedepsei și elaborarea Planului individual de executare a pedepsei.

(5) Plasarea condamnatului în perioada de carantină, observare și evaluare inițială nu constituie sancțiune disciplinară și nu poate implica restrângeri suplimentare ale drepturilor sale, cu excepția celor necesare realizării scopurilor prevăzute de prezentul articol.

(6) Modul de organizare și desfășurare a perioadei de carantină, observare și evaluare inițială se stabilește prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257²⁰. Capacitatea maximă de cazare

(1) Capacitatea maximă de cazare a condamnaților în instituțiile penitenciare se stabilește astfel încât să fie asigurate condiții de detenție conforme demnității umane, cerințelor de securitate și siguranță a detenției, precum și standardelor naționale și internaționale aplicabile.

(2) Capacitatea maximă de cazare se stabilește pentru fiecare instituție penitenciară și, după caz, pentru fiecare regim de executare, în funcție de capacitatea efectivă de asigurare a condițiilor de detenție prevăzute de prezentul cod.

(3) La stabilirea capacității maxime de cazare se iau în considerare, în special:

- a) suprafața locativă disponibilă;
- b) dotările sanitare și igienice;
- c) condițiile de iluminare, ventilație și încălzire;
- d) posibilitățile de acordare a asistenței medicale;
- e) posibilitățile de desfășurare a activităților prevăzute de prezentul cod;
- f) cerințele privind separarea condamnaților.

(4) Capacitatea maximă de cazare și metodologia de calcul a acesteia se aprobă prin ordinul ministrului justiției.

(5) Administrația Națională a Penitenciarelor întreprinde măsurile necesare pentru prevenirea depășirii capacității maxime de cazare stabilite conform prezentului articol.

Articolul 257²¹. Cazarea condamnaților în instituțiile penitenciare și asigurarea materială

(1) Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare și dotare a spațiilor de detenție se stabilesc prin ordinul ministrului justiției, cu respectarea prevederilor prezentului cod, a normelor sanitare și a standardelor internaționale aplicabile.

(2) Fiecărui condamnat îi este asigurat un spațiu locativ individual care nu poate fi inferior standardului minim stabilit de prezentul cod și standardelor naționale obligatorii aprobate în aplicarea acestuia. Spațiul locativ individual minim nu poate fi mai mic de 3 m² în camerele de detenție comune și de 4 m² în camerele de detenție individuale.

(3) Persoanele condamnate se cazează individual sau în comun, în funcție de infrastructura disponibilă, cerințele de securitate și siguranță a detenției, necesitatea aplicării criteriilor de separare și nevoile individuale ale condamnaților.

(4) Spațiile de detenție se amenajează astfel încât să asigure iluminare naturală și artificială corespunzătoare, ventilație adecvată, condiții de încălzire compatibile cu normele sanitare și condiții corespunzătoare de locuit.

(5) Condamnații pot deține în spațiile de detenție bunurile personale în limitele și condițiile prevăzute de prezentul cod.

(6) Condițiile de detenție din spitalele penitenciare trebuie să corespundă normelor sanitare și standardelor privind acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate.

(7) În cazul riscului depășirii sau al depășirii capacității maxime de cazare, conducerea instituției penitenciare informează imediat Administrația Națională a Penitenciarelor în vederea dispunerii măsurilor necesare, inclusiv transferarea condamnaților în alte instituții penitenciare.

(8) Reamenajarea spațiilor de detenție existente și construirea spațiilor de detenție noi se efectuează cu respectarea legislației naționale și a standardelor internaționale aplicabile.

(9) Condamnații sunt obligați să respecte regulile de igienă individuală și colectivă, precum și măsurile stabilite de administrația penitenciară în acest scop.

(10) Condamnații sunt obligați să întrețină în stare corespunzătoare spațiile de detenție și bunurile puse la dispoziția lor.

(11) Spațiile de detenție se amenajează astfel încât condamnații să beneficieze de acces permanent la facilități sanitare, cu respectarea demnității umane și a intimității persoanei.

(12) Instituția penitenciară asigură fiecărui condamnat posibilitatea de a face baie sau duș cel puțin o dată pe săptămână și ori de câte ori este necesar pentru menținerea igienei personale.

(13) Articolele de curățenie și igienă personală, precum și alte bunuri de strictă necesitate prevăzute de normele aprobate de Guvern, se asigură gratuit de către instituția penitenciară.

Articolul 257²². Alimentația condamnaților

(1) Instituția penitenciară asigură condiții corespunzătoare pentru prepararea, distribuirea și servirea hranei, cu respectarea normelor igienico-sanitare și a cerințelor de siguranță alimentară, ținând cont de vârsta, starea de sănătate și, după caz, de natura muncii prestate de condamnat. În măsura posibilităților obiective ale instituției penitenciare, se ține cont de convingerile religioase declarate ale condamnatului.

(2) Condamnaților li se asigură zilnic, din mijloacele bugetului de stat, hrană suficientă și nutritivă, distribuită în cadrul a trei mese, la intervale rezonabile. Normele minime de alimentare se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, după consultarea specialiștilor în domeniul nutriției și sănătății publice.

(3) Instituția penitenciară organizează alimentația condamnaților astfel încât hrana să fie suficientă cantitativ și calitativ, nutritivă, rezonabil variată, preparată și servită în condiții igienico-sanitare corespunzătoare și adaptată, după caz, necesităților individuale ale condamnaților.

(4) Se interzice reducerea cantității, calității sau valorii nutritive a hranei condamnatului ca măsură de constrângere, sancțiune disciplinară sau altă formă de tratament punitiv.

(5) Fiecare condamnat are acces permanent la apă potabilă în cantitate suficientă.

(6) Conducerea instituției penitenciare asigură controlul permanent al calității și siguranței alimentelor distribuite condamnaților, în condițiile legii.

(7) Medicul stabilește, la indicație medicală, regimuri alimentare speciale sau diete corespunzătoare stării de sănătate a condamnatului.

(8) Modul de organizare a alimentației condamnaților și de asigurare a controlului calității alimentelor se stabilește prin actele normative adoptate în aplicarea prezentului cod.

Articolul 257²³. Refuzul de hrană

(1) În situația în care condamnatul intenționează să refuze hrana, acesta informează personalul instituției penitenciare despre refuzul său și, după posibilitate, despre motivele care l-au determinat.

(2) Condamnatul aflat în refuz de hrană continuă să fie inclus în norma zilnică de alimentare. Instituția penitenciară este obligată să îi pună la dispoziție hrana care i se cuvine în condițiile generale de detenție.

(3) La declararea refuzului de hrană, personalul penitenciar informează imediat personalul medical în vederea monitorizării stării de sănătate a condamnatului. Cu consimțământul acestuia, examinarea clinică se efectuează zilnic. Refuzul examinării medicale se consemnează în documentația medicală.

(4) Dacă persoana aflată în refuz de hrană refuză trei mese consecutive, administrația instituției penitenciare poate dispune separarea acesteia de condamnații care se alimentează, exclusiv în scopul monitorizării stării de sănătate și al protejării persoanei. Această măsură nu constituie sancțiune disciplinară.

(5) Odată cu aplicarea măsurii prevăzute la alin. (4), administrația instituției penitenciare:

- a) discută cu condamnatul pentru identificarea motivelor refuzului de hrană;
- b) întreprinde măsurile necesare pentru soluționarea problemelor invocate, în limitele competențelor sale, sau informează condamnatul despre autoritățile competente și modalitățile legale de soluționare a acestora;
- c) informează, prin mijloace electronice de comunicare, Avocatul Poporului sau,

după caz, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;

d) asigură informarea condamnatului despre consecințele medicale și riscurile asociate refuzului prelungit de hrană.

(6) Dacă starea de sănătate a condamnatului este grav afectată ca urmare a refuzului de hrană, instituția penitenciară dispune transferul provizoriu al acestuia într-o instituție medico-sanitară a sistemului administrației penitenciare sau, după caz, într-o altă instituție medico-sanitară, cu respectarea prevederilor prezentului cod, și informează familia ori persoana desemnată de condamnat.

(7) Dacă sănătatea sau viața condamnatului aflat în refuz de hrană este expusă unui pericol grav și iminent, iar acesta și-a pierdut capacitatea de discernământ ori de exprimare a voinței, fapt confirmat de un consiliu medical constituit din medici ai sistemului administrației penitenciare și, după posibilitate, din afara acestuia, instituția medico-sanitară competentă poate aplica intervențiile medicale indispensabile pentru salvarea vieții și protejarea sănătății persoanei, inclusiv alimentarea artificială în scop terapeutic, cu respectarea standardelor profesionale și a demnității umane.

(8) Renunțarea la refuzul de hrană se face în scris sau prin comportament concludent.

(9) Acceptarea și consumarea, chiar și parțială, a hranei puse la dispoziție în condițiile generale constituie manifestarea voinței condamnatului de a înceta refuzul de hrană, dacă din circumstanțe nu rezultă contrariul.

(10) Dacă în urma monitorizării medicale se constată încetarea refuzului de hrană, medicul întocmește un proces-verbal sau o consemnare medicală corespunzătoare, pe care o transmite administrației instituției penitenciare.

(11) Administrația instituției penitenciare informează, prin mijloace electronice de comunicare, Avocatul Poporului sau, după caz, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului despre încetarea refuzului de hrană.

(12) Documentele întocmite în cadrul procedurii refuzului de hrană se anexează la dosarul personal al condamnatului.

Secțiunea 10. Asistența medicală

Articolul 257²⁴. Dreptul la asistență medicală

(1) Condamnații beneficiază, fără discriminare, de asistență medicală gratuită și de medicamentele necesare, în condițiile legii.

(2) Asistența medicală acordată condamnaților se realizează potrivit principiului echivalenței asistenței medicale, care presupune accesul la servicii medicale de o calitate comparabilă cu cele disponibile populației generale.

(3) Condamnaților li se asigură asistență medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și alte servicii medicale prevăzute de legislația aplicabilă persoanelor private de libertate.

(4) Tratamentul bolilor incluse în programele naționale de sănătate și în alte programe publice de sănătate se asigură din sursele financiare alocate în acest scop.

(5) Acordarea asistenței medicale se realizează cu respectarea independenței profesionale a personalului medical, a confidențialității informațiilor medicale și a continuității tratamentului.

(6) Modul de organizare și acordare a asistenței medicale persoanelor condamnate în instituțiile penitenciare se stabilesc prin prezentul cod și prin regulamentul aprobat de ministrul justiției.

Articolul 257²⁵. Organizarea și acordarea asistenței medicale

(1) Asistența medicală se acordă, de regulă, în cadrul secției medicale a instituției penitenciare, al spitalelor sistemului administrației penitenciare sau al instituțiilor medico-sanitare publice ori private contractate sau desemnate potrivit legii.

(2) Asistența medicală poate fi acordată în cadrul instituțiilor medico-sanitare din afara sistemului administrației penitenciare în următoarele cazuri:

a) nu există posibilitatea acordării asistenței medicale necesare în cadrul instituției penitenciare sau al spitalelor sistemului administrației penitenciare;

b) transferul în cadrul spitalelor sistemului administrației penitenciare nu este oportun din punct de vedere medical;

c) urgență medicală cu risc vital;

d) existența unor afecțiuni psihice sau psihiatrice care nu pot fi tratate eficient în cadrul sistemului administrației penitenciare;

e) alte situații prevăzute de lege sau determinate de necesități medicale obiective.

(3) La nivelul fiecărei instituții penitenciare, serviciile de asistență medicală sunt acordate de personal medical calificat, asigurându-se continuitatea asistenței medicale și a tratamentului început anterior detenției.

(4) Acordarea asistenței medicale în cadrul secției medicale a instituției penitenciare se efectuează, de regulă, în baza unei programări prealabile și conform unui program stabilit de serviciul medical, fără a afecta accesul în timp util la serviciile medicale necesare și fără a se aplica cazurilor de urgență.

(5) În instituțiile penitenciare se acordă următoarele tipuri de servicii medicale:

a) asistență medicală urgentă prespitalicească;

b) asistență medicală primară;

c) asistență medicală specializată de ambulator, inclusiv stomatologică;

d) asistență medicală spitalicească;

e) îngrijiri medicale la locul de detenție.

(6) Asistența medicală urgentă se acordă imediat și cu prioritate, indiferent de regimul de executare aplicat sau de alte considerente administrative.

(7) Instituțiile penitenciare asigură tratamentul psihiatric tuturor condamnaților care au nevoie de un astfel de tratament. Condamnaților care prezintă risc sporit de suicid li se asigură monitorizare adecvată, suport psihologic și asistență medicală corespunzătoare.

(8) Condamnații care au nevoie de tratament medical specializat se transferă,

conform indicațiilor medicale, în spitalele sistemului administrației penitenciare sau în instituțiile medico-sanitare competente. În cazurile de urgență medicală vitală, tratamentul poate fi asigurat de cea mai apropiată instituție medico-sanitară, indiferent de existența unor raporturi contractuale.

(9) Condamnatul poate solicita examinarea sau consultarea de către un medic ales de acesta, pe cheltuiala proprie, cu respectarea cerințelor de securitate și siguranță a detenției și fără a afecta acordarea asistenței medicale necesare.

(10) În privința condamnaților care suferă de boli grave sau de tulburări psihice grave care împiedică executarea pedepsei privative de libertate se inițiază, fără întârziere, procedura prevăzută de lege privind liberarea de la executarea pedepsei pe motiv de boală. Până la soluționarea acestei proceduri, persoanele respective beneficiază de tratamentul și supravegherea medicală necesare.

(11) În cazul unei boli grave sau al agravării semnificative a stării de sănătate a condamnatului, instituția penitenciară informează familia ori persoana desemnată de condamnat, cu acordul acestuia și cu respectarea confidențialității datelor medicale.

Articolul 257²⁶. Controlul stării de sănătate a condamnaților

(1) Examenul medical se efectuează la primirea condamnatului în sistemul administrației penitenciare, iar ulterior, cu respectarea principiului consimțământului informat, periodic pe parcursul detenției, precum și ori de câte ori există indicii privind înrăutățirea stării de sănătate a condamnatului sau alte temeuri prevăzute de lege.

(2) Examenul medical se efectuează în condiții de confidențialitate și cu respectarea intimității persoanei. Prezența altor persoane este admisă doar în cazuri excepționale, atunci când medicul apreciază că aceasta este necesară din motive de securitate ori siguranță și solicită în mod expres prezența acestora.

(3) Condamnaților dependenți de alcool, droguri sau alte substanțe psihoactive li se asigură, cu acordul acestora, tratamentul corespunzător dependenței constatate. În instituțiile penitenciare se organizează programe farmacologice, psihoterapeutice și de ergoterapie destinate tratamentului și recuperării persoanelor dependente.

(4) În cazul constatării urmelor de violență, tratamente cu cruzime, inumane ori degradante sau a altor rele tratamente ori dacă persoana condamnată formulează acuzații de violență, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 257¹⁸ alin. (3)-(6).

(5) În cazul în care condamnatul recurge la acțiuni de automutilare, acestuia i se acordă imediat asistența medicală necesară și beneficiază de evaluare psihologică și, după caz, psihiatrică, în vederea identificării cauzelor comportamentului manifestat și a prevenirii unor noi acte de automutilare sau a riscului suicidal.

Articolul 257²⁷. Controlul sanitar în instituția penitenciară

(1) Supravegherea sănătății publice în sistemul administrației penitenciare constituie responsabilitatea întregului personal penitenciar și a persoanelor condamnate. Implementarea normelor sanitare în instituțiile penitenciare se

realizează potrivit regulamentului aprobat prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(2) Personalul medical al instituției penitenciare verifică periodic:

a) calitatea hranei preparate, starea sanitară a blocului alimentar, starea de sănătate a personalului blocului alimentar și respectarea normelor sanitare la prepararea și distribuirea hranei;

b) starea sanitaro-igienică a încăperilor și a teritoriului instituției penitenciare;

c) calitatea și eficiența serviciilor de deratizare și dezinsecție.

(3) În urma verificărilor efectuate conform alin. (2), personalul medical întocmește rapoarte care se prezintă conducerii instituției penitenciare. Conducerea instituției penitenciare întreprinde măsurile necesare pentru remedierea deficiențelor constatate.

(4) Serviciul medical al instituției penitenciare ține evidența rapoartelor de constatare și a măsurilor întreprinse de administrația instituției în vederea înlăturării neajunsurilor constatate.

(5) Instituția penitenciară promovează și asigură realizarea măsurilor necesare pentru prevenirea și profilaxia bolilor transmisibile și netransmisibile.

(6) Personalul medical nu poate fi supus niciunei forme de intimidare, represalii, discriminare, sancționare, hărțuire sau concediere în legătură cu exercitarea atribuțiilor profesionale și realizarea activităților de supraveghere a sănătății publice în instituția penitenciară.

Articolul 257²⁸. Măsuri în cazul decesului condamnatului

(1) În cazul decesului unui condamnat, instituția penitenciară solicită imediat intervenția serviciului de asistență medicală urgentă.

(2) Conducerea instituției penitenciare comunică imediat despre decesul condamnatului:

a) Administrației Naționale a Penitenciarelor;

b) instanței de judecată care a transmis spre executare hotărârea judecătorească;

c) procuraturii competente;

d) Avocatului Poporului sau, după caz, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului;

e) familiei sau persoanei desemnate de condamnat, cu excepția cazului în care acesta a solicitat în scris contrariul;

f) misiunii diplomatice sau oficiului consular competent, în cazul cetățenilor străini;

g) după caz, autorității competente în domeniul securității și sănătății în muncă.

(3) La comunicarea decesului se transmit, în măsura disponibilității, informațiile cunoscute privind circumstanțele producerii decesului.

(4) Cauza decesului se stabilește prin expertiză medico-legală sau prin alte proceduri medico-legale prevăzute de lege. Copia actului medico-legal se transmite instituției penitenciare și se anexează la dosarul personal al condamnatului decedat.

(5) Dacă, în termen de 10 zile de la deces, niciun membru al familiei și nicio altă

persoană apropiată nu revendică corpul neînsuflețit al condamnatului decedat, acesta este înhumat din contul bugetului de stat într-un loc pus la dispoziție de autoritatea administrației publice locale pe teritoriul căreia se află instituția penitenciară.

(6) La cererea membrilor familiei sau a persoanelor apropiate ale decedatului, instituția penitenciară este obligată să comunice locul înhumării, dacă aceasta a avut loc în condițiile alin. (5).

Articolul 257²⁹. Bunurile condamnatului decedat

(1) Bunurile și mijloacele bănești aflate în evidența instituției penitenciare și aparținând condamnatului decedat se predau moștenitorilor acestuia după prezentarea certificatului de moștenitor, în condițiile legislației civile.

(2) În cazurile prevăzute de Codul civil, bunurile și mijloacele bănești ale condamnatului decedat trec în proprietatea statului în temeiul certificatului eliberat de notar care confirmă că statul este unicul succesor legal al patrimoniului succesoral vacant.

Secțiunea 11. Răspunderea disciplinară

Articolul 257³⁰. Răspunderea disciplinară

(1) Constituie abatere disciplinară încălcarea cu vinovăție de către condamnat a obligațiilor prevăzute de prezentul cod și de actele normative adoptate pentru punerea în aplicare a acestuia.

(2) Pentru săvârșirea unei abateri disciplinare, condamnatului îi poate fi aplicată o sancțiune disciplinară în condițiile prezentului cod.

(3) Răspunderea disciplinară nu înlătură și nu exclude răspunderea penală, contravențională sau civilă, după caz.

(4) În cazul în care fapta săvârșită întrunește elementele unei infracțiuni sau ale unei contravenții, instituția penitenciară sesizează neîntârziat organele competente potrivit legii.

(5) Nimeni nu poate fi sancționat disciplinar de două ori pentru aceeași abatere disciplinară.

(6) La aplicarea sancțiunii disciplinare se ține cont de natura și gravitatea abaterii disciplinare, circumstanțele săvârșirii acesteia, conduita anterioară a condamnatului și comportamentul acestuia după comiterea faptei.

(7) Condamnatul nu poate fi tras la răspundere disciplinară dacă au trecut mai mult de 30 de zile de la data constatării abaterii disciplinare sau mai mult de 6 luni de la data săvârșirii acesteia.

Articolul 257³¹. Clasificarea abaterilor disciplinare

(1) Abaterile disciplinare se clasifică în:

- a) abateri disciplinare ușoare;
- b) abateri disciplinare grave;
- c) abateri disciplinare foarte grave.

(2) Gravitatea abaterii disciplinare se stabilește în funcție de natura obligației încălcate, împrejurările săvârșirii faptei, consecințele produse sau care puteau fi produse, gradul de pericol pentru securitatea instituției penitenciare, pentru viața ori integritatea persoanelor și forma de vinovăție.

(3) Abaterile disciplinare grave și foarte grave sunt stabilite expres de prezentul cod.

(4) În cazul în care există dubii privind încadrarea unei fapte disciplinare, acestea se interpretează în favoarea condamnatului.

Articolul 257³². Abaterile disciplinare ușoare

Constituie abateri disciplinare ușoare:

- a) nerespectarea programului zilnic al instituției penitenciare;
- b) nerespectarea regulilor de igienă individuală ori colectivă;
- c) utilizarea necorespunzătoare a bunurilor puse la dispoziție de instituția penitenciară;
- d) adresarea injurioasă sau comportamentul lipsit de respect față de alte persoane condamnate;
- e) neexecutarea obligațiilor stabilite de administrația instituției penitenciare care nu a produs consecințe semnificative;
- f) încălcarea altor obligații prevăzute de prezentul cod care nu întrunesc elementele unei abateri disciplinare grave sau foarte grave.

Articolul 257³³. Abaterile disciplinare grave

Constituie abateri disciplinare grave:

- a) refuzul repetat și nejustificat de executare a obligațiilor prevăzute de prezentul cod;
- b) refuzul nejustificat de a participa la activitățile obligatorii prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei;
- c) refuzul nejustificat de a presta munca obligatorie prevăzută de prezentul cod;
- d) amenințarea personalului penitenciar, a altor condamnați sau a altor persoane aflate în instituția penitenciară;
- e) participarea la conflicte între condamnați fără producerea unor vătămări corporale;
- f) deținerea, procurarea, transmiterea sau utilizarea obiectelor interzise care nu prezintă un pericol major pentru securitatea instituției penitenciare;
- g) consumul sau deținerea băuturilor alcoolice ori a altor substanțe interzise, altele decât cele prevăzute la art. 257³ alin. (1);
- h) deteriorarea intenționată a bunurilor instituției penitenciare sau ale altor persoane;
- i) încălcarea condițiilor măsurilor de destindere sau ale ieșirilor autorizate din instituția penitenciară;
- j) împiedicarea activității personalului penitenciar în exercitarea atribuțiilor de serviciu;

- k) participarea la jocuri de noroc organizate în instituția penitenciară;
- l) instigarea altor condamnați la comiterea unor abateri disciplinare grave;
- m) alte fapte care afectează în mod semnificativ ordinea și disciplina penitenciară.

Articolul 257³⁴. Abaterile disciplinare foarte grave

Constituie abateri disciplinare foarte grave:

- a) evadarea sau tentativa de evadare;
- b) eschivarea de la executarea pedepsei în condițiile prezentului cod;
- c) organizarea, conducerea, instigarea sau participarea activă la revoltă, nesupunere colectivă ori tulburări de masă;
- d) luarea de ostatici;
- e) agresarea fizică a personalului penitenciar;
- f) agresarea fizică a altei persoane care a cauzat vătămarea sănătății acesteia;
- g) deținerea, confecționarea, procurarea, transmiterea sau utilizarea armelor, munițiilor ori a altor obiecte adaptate pentru atac sau evadare;
- h) introducerea, procurarea, transmiterea, deținerea în scop de distribuie ori distribuie substanțelor narcotice, psihotrope sau a altor substanțe cu efect similar;
- i) incendierea intenționată, distrugerea ori deteriorarea sistemelor de securitate, supraveghere sau alarmare ale instituției penitenciare;
- j) organizarea sau participarea la activități ale grupurilor criminale în instituția penitenciară;
- k) constrângerea altor condamnați la acte de violență, supunere, exploatare ori la încălcarea regulilor de detenție;
- l) instigarea altor condamnați la comiterea abaterilor disciplinare foarte grave;
- m) alte fapte care au pus în pericol grav securitatea instituției penitenciare, viața ori integritatea persoanelor sau executarea pedepsei.

Articolul 257³⁵. Cercetarea disciplinară

(1) Nici o sancțiune disciplinară nu poate fi aplicată înainte de efectuarea unei cercetări disciplinare și constatarea existenței abaterii disciplinare.

(2) La inițierea cercetării disciplinare, condamnatul este informat neîntârziat despre fapta imputată, încadrarea disciplinară provizorie și drepturile sale procedurale.

(3) Condamnatului i se oferă posibilitatea de a prezenta explicații, de a formula obiecții și de a propune probe în apărarea sa. Refuzul de a prezenta explicații nu poate fi interpretat în defavoarea acestuia și se consemnează într-un proces-verbal.

(4) Pe parcursul cercetării disciplinare, condamnatul beneficiază de dreptul la apărare, inclusiv de dreptul de a consulta materialele cercetării după finalizarea administrării probelor, de a solicita administrarea unor probe suplimentare și de a participa la examinarea acestora.

(5) Condamnatul care nu cunoaște limba în care se desfășoară procedura disciplinară beneficiază de asistența unui interpret, în condițiile legii.

(6) Condamnatul este prezumat nevinovat până la stabilirea existenței abaterii disciplinare printr-o decizie adoptată în condițiile prezentului cod.

(7) Cercetarea disciplinară se consemnează în scris, iar materialele acesteia se anexează la dosarul personal al condamnatului.

(8) Dacă în cadrul cercetării disciplinare sunt constatate indicii privind săvârșirea unei infracțiuni sau contravenții, instituția penitenciară sesizează imediat organele competente potrivit legii.

Articolul 257³⁶. Sancțiunile disciplinare

(1) Aplicarea sancțiunilor disciplinare urmărește menținerea ordinii și disciplinei penitenciare, prevenirea săvârșirii unor noi abateri disciplinare, protecția vieții, integrității și demnității persoanelor, asigurarea securității și siguranței detenției, responsabilizarea condamnatului și susținerea procesului de reintegrare socială.

(2) Sancțiunea disciplinară se aplică în raport cu gravitatea abaterii disciplinare, conduita condamnatului, riscul generat pentru persoanele aflate în instituția penitenciară, pentru personalul penitenciar, pentru ordinea instituției și pentru executarea pedepsei.

(3) În condițiile prezentului cod, conducerea instituției penitenciare poate aplica următoarele sancțiuni disciplinare:

a) avertisment;

b) suspendarea dreptului de a primi și/sau cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare igienei personale, sănătății, exercitării dreptului la apărare, corespondenței și participării la activitățile educative obligatorii, pe un termen de până la 60 de zile;

c) suspendarea dreptului la vizite private pe un termen de până la 2 luni;

d) suspendarea dreptului de a beneficia de măsuri de destindere și alte facilități execuționale acordate în considerarea conduitei pozitive pe un termen de până la 6 luni;

e) reducerea sau anularea creditelor pentru progres execuțional, în condițiile prezentului cod;

f) izolarea disciplinară:

1) a condamnatului major de gen masculin pe un termen de până la 10 zile;

2) a condamnatei majore de gen feminin pe un termen de până la 5 zile.

(4) Pentru o singură abatere disciplinară se aplică o singură sancțiune disciplinară principală. În cazul abaterilor disciplinare grave sau foarte grave, sancțiunea principală poate fi însoțită, motivat, de una dintre măsurile prevăzute la alin. (3) lit. e) sau f), dacă aceasta este necesară pentru prevenirea repetării abaterii și pentru asigurarea securității și siguranței detenției.

(5) Aplicarea sancțiunilor disciplinare nu poate restrânge dreptul la apărare, petiționare, corespondență, vot, libertate religioasă, asistență medicală, hrană, apă potabilă, condiții minime de detenție, odihnă și plimbare zilnică.

(6) Sancțiunile prevăzute la alin. (3) lit. c) și g) nu pot fi aplicate femeilor gravide, mamelor care îngrijesc copii cu vârsta de până la 3 ani și condamnaților pentru care există contraindicații medicale constatate de personalul medical.

(7) În cazul condamnaților minori, termenele maxime ale sancțiunilor prevăzute la alin. (3) lit. b), c) și d) se reduc la jumătate, iar izolarea disciplinară nu poate fi aplicată.

(8) Se interzice aplicarea sancțiunilor disciplinare colective.

(9) Forța fizică, mijloacele speciale, mijloacele de imobilizare și alte măsuri de securitate și siguranță a detenției nu pot constitui sancțiuni disciplinare și nu pot fi utilizate în scopul executării acestora.

(10) Izolarea disciplinară constituie o sancțiune excepțională și de ultimă instanță, care poate fi aplicată numai pentru abateri disciplinare grave sau foarte grave, dacă alte sancțiuni disciplinare sunt vădit insuficiente pentru realizarea scopurilor răspunderii disciplinare.

(11) Izolarea disciplinară se aplică pe durata strict necesară, cu examinarea medicală prealabilă a condamnatului și cu monitorizarea zilnică a stării sale de sănătate. Personalul medical informează de îndată conducerea instituției penitenciare dacă menținerea izolării disciplinare pune în pericol sănătatea condamnatului.

(12) Săvârșirea unei abateri disciplinare foarte grave sau săvârșirea repetată a abaterilor disciplinare grave poate fi luată în considerare la schimbarea regresivă a regimului de executare a pedepsei, în condițiile art. 210.

(13) Procedura disciplinară se desfășoară în condițiile prezentului cod. Aspectele organizatorice și procedurale de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Articolul 257³⁷. Individualizarea răspunderii disciplinare

(1) La stabilirea existenței răspunderii disciplinare și la individualizarea sancțiunii disciplinare se țin cont de:

- a) natura și gravitatea abaterii disciplinare;
- b) împrejurările și modul de săvârșire a abaterii disciplinare;
- c) forma și gradul de vinovăție a condamnatului;
- d) consecințele produse sau care puteau fi produse prin săvârșirea abaterii disciplinare;
- e) pericolul creat pentru viața ori integritatea persoanelor, pentru ordinea și disciplina penitenciară, precum și pentru siguranța și securitatea detenției;
- f) conduita anterioară a condamnatului și sancțiunile disciplinare aplicate anterior;
- g) atitudinea condamnatului față de fapta săvârșită, inclusiv recunoașterea faptei, regretul manifestat și conlucrarea cu administrația instituției penitenciare în cadrul cercetării disciplinare;
- h) măsurile întreprinse de condamnat pentru înlăturarea ori diminuarea consecințelor abaterii disciplinare;
- i) orice alte circumstanțe relevante pentru justa soluționare a cauzei disciplinare.

(2) Sancțiunea disciplinară trebuie să fie proporțională cu gravitatea abaterii disciplinare săvârșite și cu scopurile răspunderii disciplinare.

(3) În cazul unei abateri disciplinare cu un grad redus de pericol și dacă scopurile răspunderii disciplinare pot fi atinse fără aplicarea unei sancțiuni disciplinare, condamnatul poate fi absolvit de răspundere disciplinară, cu consemnarea motivelor într-un act motivat.

(4) Aplicarea repetată a unor sancțiuni disciplinare pentru abateri de aceeași natură constituie circumstanță agravantă.

(5) Recunoașterea faptei, contribuția la stabilirea circumstanțelor cauzei și repararea benevolă a prejudiciului cauzat constituie circumstanțe atenuante.

Articolul 257³⁸. Executarea sancțiunilor disciplinare

(1) Sancțiunea disciplinară se pune în executare din ziua aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a acesteia, cu excepția cazurilor în care executarea este suspendată potrivit legii.

(2) Dacă sancțiunea disciplinară nu a fost pusă în executare în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare, condamnatul este liberat de executarea acesteia.

(3) În cazul existenței mai multor sancțiuni disciplinare, acestea se execută cumulativ, cu respectarea principiului proporționalității și a limitelor prevăzute de prezentul cod.

(4) În cazul existenței a două sau mai multe sancțiuni cu izolare disciplinară, executarea unei noi sancțiuni de acest tip poate începe numai după expirarea unui termen de cel puțin 10 zile de la încetarea executării sancțiunii anterioare. Durata totală a izolării disciplinare executate de același condamnat nu poate depăși 30 de zile într-o perioadă de 12 luni.

(5) Izolarea disciplinară se execută numai după examinarea medicală a condamnatului și constatarea de către personalul medical că executarea acesteia nu prezintă riscuri pentru sănătatea fizică sau psihică a persoanei.

(6) Dacă personalul medical constată că executarea izolării disciplinare pune în pericol sănătatea condamnatului, executarea acesteia se suspendă până la dispariția cauzelor care au determinat suspendarea. Perioada suspendării nu se include în termenul prevăzut la alin. (2).

(7) Dacă pe parcursul executării sancțiunii disciplinare se constată că scopul răspunderii disciplinare a fost atins, conducerea instituției penitenciare poate dispune motivat reducerea termenului sancțiunii aplicate.

Articolul 257³⁹. Anularea sancțiunii disciplinare

(1) Decizia de aplicare a sancțiunii disciplinare poate fi anulată:

- a) prin hotărârea instanței de judecată;
- b) prin decizia directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, în rezultatul controlului efectuat în condițiile art. 178;
- c) prin decizia directorului instituției penitenciare care a aplicat sancțiunea

disciplinară, în cazurile prevăzute de prezentul articol.

(2) Anularea deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare produce efecte retroactive și atrage repunerea condamnatului, pe cât este posibil, în situația anterioară sancționării, precum și înlăturarea tuturor consecințelor juridice ale sancțiunii aplicate.

(3) Dacă se constată ilegalitatea sau netemeinicia deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare aflate în curs de executare, executarea acesteia încetează imediat.

(4) Directorul instituției penitenciare poate anula decizia de aplicare a sancțiunii disciplinare emisă de instituția respectivă dacă, după aplicarea sancțiunii:

a) au fost descoperite fapte sau circumstanțe noi care nu au fost cunoscute la data emiterii deciziei și care demonstrează nevinovăția condamnatului;

b) se constată că decizia s-a întemeiat pe informații sau probe false ori vădit eronate;

c) se constată existența unor încălcări procedurale care au afectat dreptul la apărare sau legalitatea procedurii disciplinare.

(5) Decizia de anulare se motivează în fapt și în drept și se comunică imediat condamnatului.

(6) Sancțiunea disciplinară anulată nu poate fi luată în considerare la evaluarea conduitei condamnatului, la schimbarea regimului de executare a pedepsei, la acordarea măsurilor de destindere sau la aplicarea altor instituții prevăzute de prezentul cod.

Articolul 257⁴⁰. Contestarea deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare

(1) Decizia de aplicare a sancțiunii disciplinare poate fi contestată de către condamnat, personal sau prin intermediul avocatului ales ori desemnat, în condițiile art. 473¹ din Codul de procedură penală.

(2) Contestația se depune în termen de 3 zile de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare. În acest termen poate fi depusă o contestație nemotivată. Motivele contestației pot fi prezentate în termen de 15 zile de la data comunicării deciziei.

(3) Decizia de aplicare a sancțiunii disciplinare se comunică condamnatului împreună cu informații privind termenul, instanța competentă și modalitatea de contestare.

(4) Depunerea contestației nu suspendă executarea sancțiunii disciplinare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(5) Condamnatul poate solicita instanței de judecată suspendarea executării sancțiunii disciplinare până la examinarea contestației, dacă executarea imediată a acesteia este susceptibilă să producă consecințe grave sau ireparabile.

(6) Cererea de suspendare a executării sancțiunii disciplinare se examinează de urgență.

(7) În cazul admiterii contestației, instanța dispune anularea totală sau parțială a sancțiunii disciplinare și, după caz, aplicarea prevederilor art. 257³⁹.

(8) Instituția penitenciară este obligată să asigure transmiterea imediată a contestației și a actelor aferente către instanța competentă.

Articolul 257⁴¹. Stingerea (radierea) sancțiunii disciplinare

(1) Sancțiunea disciplinară se consideră stinsă (radiată) dacă, de la data executării integrale a acesteia sau de la data încetării executării, condamnatul nu a săvârșit o nouă abatere disciplinară în termen de:

- a) 3 luni, în cazul avertismentului;
- b) 6 luni, în cazul sancțiunilor prevăzute la art. 257³⁶ alin. (3) lit. b)–e);
- c) 12 luni, în cazul izolării disciplinare.

(2) În cazul în care sancțiunea disciplinară nu a fost executată integral din motive neimputabile condamnatului, termenul prevăzut la alin. (1) curge de la data încetării executării acesteia.

(3) Radierea sancțiunii disciplinare operează de drept și se consemnează în dosarul personal al condamnatului.

(4) Din momentul radierii, sancțiunea disciplinară nu mai produce efecte juridice și nu poate fi luată în considerare la:

- a) individualizarea unei noi sancțiuni disciplinare;
- b) evaluarea conduitei condamnatului;
- c) schimbarea regimului de executare a pedepsei;
- d) acordarea măsurilor de destindere;
- e) acordarea creditelor pentru progres execuțional;
- f) aplicarea altor instituții prevăzute de prezentul cod.

(5) Prin derogare de la alin. (4), informațiile privind sancțiunile disciplinare radiate pot fi păstrate în evidențele administrației penitenciare exclusiv în scop statistic, analitic sau de audit instituțional, fără a produce efecte juridice asupra situației condamnatului.

(6) Dacă pe parcursul termenelor prevăzute la alin. (1) condamnatul săvârșește o nouă abatere disciplinară, termenul de radiere începe să curgă din nou de la data executării integrale a ultimei sancțiuni disciplinare aplicate.

(7) Directorul instituției penitenciare poate dispune, prin decizie motivată, radierea înainte de termen a unei sancțiuni disciplinare, dacă condamnatul a manifestat o conduită ireproșabilă, a realizat integral obiectivele Planului individual de executare a pedepsei și există suficiente motive pentru a considera că scopurile răspunderii disciplinare au fost atinse.

**Secțiunea 12. Particularitățile executării pedepsei
închisorii în privința condamnaților minori și tineri**

Articolul 257⁴². Dispoziții generale

(1) Condamnații care nu au atins majoratul execută pedeapsa închisorii în centre de detenție pentru minori și tineri, în condiții de detenție adaptate vârstei, nivelului de dezvoltare, nevoilor și personalității lor, cu respectarea dispozițiilor generale ale

prezentului cod și a particularităților prevăzute de prezenta secțiune.

(2) Regimurile de executare aplicate condamnaților minori se organizează potrivit principiilor generale ale executării progresive a pedepsei, fiind adaptate vârstei, nivelului de dezvoltare și necesităților specifice ale acestora. Schimbarea regimului de executare a pedepsei se efectuează în condițiile prezentului cod, cu informarea reprezentantului legal.

(3) Fără a aduce atingere principiilor generale ale legislației execuțional-penale, la executarea pedepsei închisorii în privința minorilor se respectă următoarele principii:

- a) asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului;
- b) individualizării deciziilor privind minorul, ținând cont de vârsta, nivelul de maturitate, particularitățile psihice și fizice, necesitățile individuale și mediul social din care provine;
- c) participării copilului la luarea deciziilor care îl privesc, prin oferirea posibilității reale de a fi ascultat și de a-și exprima opinia;
- d) incluziunii sociale, prin implicarea comunității, autorităților publice, instituțiilor de învățământ, organizațiilor necomerciale și altor actori relevanți în procesul de reintegrare socială;
- e) stimulării educației, dezvoltării personale și formării profesionale a copilului;
- f) menținerii și dezvoltării relațiilor familiale și sociale pozitive, prin întreprinderea măsurilor necesare pentru păstrarea contactului minorului cu familia și alte persoane importante pentru dezvoltarea sa.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică și condamnaților tineri, în condițiile art. 257⁴⁴.

Articolul 257⁴³. Particularitățile detenției

(1) Condamnații minori și tineri beneficiază de un număr și o durată a vizitelor și convorbirilor telefonice mai favorabile decât cele aplicabile condamnaților adulți, potrivit prezentului cod.

(2) În vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării fizice, psihice și morale, condamnaților minori și tineri li se asigură asistență psihologică și posibilitatea menținerii legăturii cu persoanele cu care au relații familiale ori legături afective semnificative.

(3) Condamnatul minor poate fi scutit de obligația de a presta munca compensatorie, dacă participă la activități de resocializare prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei. Participarea la aceste activități se ia în considerare la acordarea creditelor pentru progres execuțional și a altor măsuri prevăzute de prezentul cod.

(4) Activitățile de resocializare ale condamnaților minori și tineri incluse în Planul individual de executare a pedepsei se planifică astfel încât să promoveze sănătatea fizică și psihică, respectul de sine, simțul responsabilității, dezvoltarea competențelor sociale și profesionale și prevenirea recidivei.

(5) Oferta activităților și programelor de resocializare disponibile în cadrul

centrului de detenție pentru minori și tineri trebuie să fie diversificată și adaptată, pe cât posibil, necesităților individuale ale fiecărui condamnat.

(6) Măsurile de destindere se acordă, în special, pentru participarea la activități educative, culturale, sportive sau de formare profesională desfășurate în afara centrului de detenție.

(7) Participarea la activitățile de învățământ se organizează, pe cât posibil, prin prezența fizică la instituția de învățământ, cu aplicarea măsurilor de destindere necesare și cu respectarea cerințelor de siguranță.

Articolul 257⁴⁴. Continuarea executării pedepsei în centre de detenție pentru minori și tineri

(1) La atingerea majoratului în detenție, Comisia pentru executarea pedepselor privative de libertate examinează oportunitatea continuării executării pedepsei de către condamnat în cadrul centrului de detenție pentru minori și tineri până la împlinirea vârstei de 23 de ani (condamnat tânăr).

(2) Continuarea executării pedepsei în cadrul centrului de detenție pentru minori și tineri poate fi refuzată dacă se constată existența cel puțin a unuia dintre următoarele criterii:

- a) condamnatul prezintă unul dintre riscurile prevăzute la art. 204 alin. (6);
- b) nu respectă regimul de executare în care este plasat;
- c) refuză nejustificat îndeplinirea măsurilor prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei;
- d) refuză nejustificat executarea muncii obligatorii prevăzute de lege;
- e) manifestă în mod repetat comportamente incompatibile cu scopul executării pedepsei în cadrul centrului de detenție pentru minori și tineri.

(3) Decizia privind continuarea executării pedepsei în centrul de detenție pentru minori și tineri se motivează și se comunică condamnatului.

(4) Decizia prevăzută la alin. (1) poate fi revizuită ulterior dacă se constată existența cel puțin a unuia dintre criteriile prevăzute la alin. (2).

(5) La împlinirea vârstei de 23 de ani, condamnatul tânăr se transferă într-o instituție penitenciară pentru condamnații adulți, potrivit regimului de executare stabilit.

Secțiunea 13. Particularitățile executării pedepsei în privința condamnatelor gravide și a mamelor care au copii în îngrijire

Articolul 257⁴⁵. Asistența gravidelor și a mamelor care au copii în îngrijire în detenție

(1) În timpul sarcinii, la naștere și după naștere, condamната beneficiază de asistență medicală corespunzătoare stării sale și a copilului.

(2) În cazul implicării în muncă a condamnatelor gravide sau a mamelor care au copii în îngrijire în detenție, se respectă normele speciale privind securitatea și sănătatea în muncă aplicabile femeilor gravide, lăuzelor și mamelor care alăptează.

(3) Asistența medicală acordată în timpul sarcinii include, în special, consultațiile, investigațiile și supravegherea medicală specifică gravidității.

(4) Condamnatelor li se asigură posibilitatea de a naște în instituții medico-sanitare din afara sistemului administrației penitenciare. În cazul în care nașterea are loc în detenție, acest fapt nu se indică în certificatul de naștere al copilului.

(5) După naștere, condamnații și copilului aceștia li se asigură îngrijire medicală specializată, conform necesităților și prescripțiilor medicale.

(6) Condamnații care are în îngrijire un copil cu vârsta de până la 3 ani i se creează condiții pentru locuirea împreună cu acesta. Instituția penitenciară asigură acces permanent la asistență medicală, psihologică și socială pentru mamă și copil. Dezvoltarea copilului se realizează în condiții cât mai apropiate de cele din comunitate și este monitorizată de specialiști, în conformitate cu standardele naționale.

(7) La atingerea vârstei de 3 ani, copilul este încredințat, cu acordul scris al mamei, tatălui, dacă acesta nu este decăzut din drepturile părintești, unei alte persoane indicate de mamă sau autorității tutelare competente. În lipsa acordului mamei, aflarea copilului împreună cu aceasta poate fi prelungită cu cel mult un an, dacă aceasta corespunde interesului superior al copilului și după consultarea autorității tutelare competente.

(8) În regim deschis de executare, dacă aceasta corespunde interesului superior al copilului, copilul poate rămâne împreună cu mama până la împlinirea vârstei de 8 ani. De asemenea, copilul cu vârsta de până la 8 ani poate fi primit să locuiască împreună cu mama după transferarea acesteia în regimul deschis.

(9) Instituția penitenciară organizează, după posibilitate, frecventarea de către copil a serviciilor de educație timpurie din raza teritorială de activitate a instituției.

(10) Pentru protecția sănătății, securității sau dezvoltării copilului, cu avizul autorității tutelare competente, copilul poate fi încredințat persoanelor prevăzute la alin. (7) și înainte de împlinirea vârstei de 3 ani.

(11) Cu acordul scris al mamei, copilul poate fi încredințat persoanelor prevăzute la alin. (7) și înainte de împlinirea vârstei de 3 ani.

(12) Condamnata care a fost plasată în detenție după nașterea copilului poate lua în detenție copilul său cu vârsta de până la 3 ani.

Articolul 257⁴⁶. Particularitățile detenției condamnatelor gravide și ale mamelor care au copii în îngrijire în detenție

(1) Condamnatele gravide și mamele care au copii în îngrijire în detenție execută pedeapsa, de regulă, în regim semiînchis sau deschis. Regimul închis poate fi aplicat doar în cazuri excepționale, dacă evaluarea individuală stabilește existența unor riscuri incompatibile cu executarea pedepsei în alte regimuri.

(2) Normele de alimentare pentru condamnatelor gravide, mamele care alăptează și copiii aflați în îngrijire în detenție se stabilesc de Guvern.

(3) Numărul vizitelor și durata convorbirilor telefonice acordate mamelor care au copii în îngrijire în detenție se dublează față de cele prevăzute pentru regimul de

executare în care acestea sunt plasate.

(4) Copilul poate fi vizitat de tatăl său și de rudele acestuia, la prezentarea actelor justificative, în spații special amenajate, cu respectarea interesului superior al copilului și a eventualelor restricții stabilite prin lege sau prin hotărâri ale autorităților competente.

(5) Cu acordul scris al mamei și cu respectarea interesului superior al copilului, tatăl poate lua copilul în afara instituției penitenciare pentru perioade determinate.

(6) Condamnații gravide și mamele care au copii cu vârsta de până la 3 ani în îngrijire nu pot fi implicate în activități care prezintă riscuri pentru sănătatea sau securitatea lor ori care pot afecta sarcina, alăptarea sau dezvoltarea copilului.

(7) Durata totală a muncii prestate de condamnații gravide sau de mamele care au copii în îngrijire nu poate depăși 6 ore pe zi și 30 de ore pe săptămână. La organizarea muncii se respectă legislația privind securitatea și sănătatea în muncă aplicabilă femeilor gravide și mamelor care alăptează.

(8) Prin derogare de la art. 257¹⁰, condamnată gravidă sau mama care are copil în îngrijire se scutește de obligația prestării muncii obligatorii dacă participă la activități de resocializare prevăzute în Planul individual de executare a pedepsei. Participarea la aceste activități este echivalentă executării obligației respective. Prezentul alineat nu se aplică dacă copilul este înscris într-o instituție de educație timpurie pe întreaga durată a programului zilnic.

(9) Condamnatelor gravide și mamelor care au copii în îngrijire în detenție nu le pot fi aplicate sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 257³⁶ alin. (3) lit. b), c) și f).

(10) Programul zilnic al condamnatelor gravide și al mamelor care au copii în îngrijire în detenție se stabilește de administrația instituției penitenciare, ținând cont de recomandările medicale obligatorii și de necesitatea petrecerii unui timp cât mai îndelungat în afara spațiilor de detenție.

Secțiunea 14. Particularitățile executării pedepsei în privința persoanelor condamnate la detențiune pe viață

Articolul 257⁴⁷. Dispoziții generale

Dispozițiile prezentului cod se aplică persoanelor condamnate la detențiune pe viață în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei secțiuni.

Articolul 257⁴⁸. Principiile executării detențiunii pe viață

(1) Executarea pedepsei detențiunii pe viață urmărește asigurarea securității publice, prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, menținerea ordinii în instituțiile penitenciare și pregătirea condamnatului pentru o eventuală reintegrare socială.

(2) Executarea pedepsei detențiunii pe viață se realizează în baza principiilor individualizării, progresivității, responsabilizării și normalizării condițiilor de detenție.

(3) Condamnatului la detențiune pe viață i se oferă posibilitatea participării la activități educative, ocupaționale, terapeutice și de resocializare pe întreaga durată a

executării pedepsei.

Articolul 257⁴⁹. Aplicarea regimurilor de executare a pedepsei

(1) Persoanelor condamnate la detențiune pe viață li se stabilește inițial regimul închis de executare a pedepsei.

(2) Regimul închis stabilit inițial poate fi schimbat progresiv în regim semiînchis după executarea efectivă a cel puțin 6 ani de detenție în regimul respectiv. Decizia se adoptă de către Unitatea de evaluare și planificare a executării pedepsei din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, în baza evaluării individuale și în condițiile generale prevăzute de prezentul cod.

(3) Regimul semiînchis poate fi schimbat progresiv în regim deschis după executarea efectivă a cel puțin 20 de ani de detenție, dacă evaluarea individuală relevă existența unui risc redus pentru siguranța publică, pentru siguranța detenției și pentru comiterea unor noi infracțiuni.

(4) În cazul plasării în regim deschis, persoanei condamnate la detențiune pe viață i se poate aplica monitorizarea electronică, dacă aceasta rezultă din evaluarea individuală a riscurilor.

(5) Înainte de punerea în executare a deciziei privind transferarea în regim deschis, instituția penitenciară notifică partea vătămată ori succesorul acesteia, dacă persoana respectivă a solicitat anterior să fie informată despre evoluția executării pedepsei.

Articolul 257⁵⁰. Măsurile de destindere aplicate persoanelor condamnate la detențiune pe viață

(1) Măsurile de destindere prevăzute de prezentul cod se aplică persoanelor condamnate la detențiune pe viață în condiții generale, cu particularitățile prevăzute de prezentul articol.

(2) Persoanelor condamnate la detențiune pe viață aflate în regim semiînchis li se pot acorda ieșiri în afara instituției penitenciare:

- a) însoțite de personalul penitenciar;
- b) cu monitorizare electronică.

(3) Ieșirea în afara instituției penitenciare cu monitorizare electronică poate fi acordată numai dacă anterior au avut loc fără incidente cel puțin cinci ieșiri însoțite de personalul penitenciar și dacă evaluarea individuală relevă existența unui risc redus de evadare, recidivă și pericol pentru siguranța publică.

(4) Ieșirea în afara instituției penitenciare fără însoțire și concediul din detenție pot fi acordate persoanelor condamnate la detențiune pe viață numai în circumstanțe excepționale, după executarea unei perioade îndelungate de detenție în regim progresiv și în baza unei evaluări individuale complexe care stabilește existența unui risc redus de evadare, recidivă sau pericol pentru siguranța publică.

(5) La examinarea oportunității acordării măsurilor prevăzute la alin. (4), se ține cont în special de:

- a) conduita condamnatului pe întreaga durată a executării pedepsei;

b) gradul de realizare a Planului individual de executare a pedepsei;
c) sancțiunile disciplinare nestinse (neradiate);
d) participarea la activități educative, de resocializare și muncă;
e) rezultatele evaluării riscurilor;
f) orice alte circumstanțe relevante pentru aprecierea perspectivelor de reintegrare socială.

(6) Măsurile de destindere acordate persoanelor condamnate la detențiune pe viață se supun unei monitorizări sporite și pot fi însoțite de obligații suplimentare necesare pentru protejarea siguranței publice și prevenirea riscurilor de evadare sau recidivă.”

16. Capitolul XXIII se abrogă.

17. La articolul 265, textul „aplicând, după caz, compensarea privilegiată a zilelor de muncă” se exclude.

18. Articolul 266,

La alineatul (1), cuvintele „administrația locului de deținere” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară”;

se completează cu alin. (1¹) cu următorul conținut:

„(1¹) La evaluarea comportamentului condamnatului și a progresului realizat în executarea pedepsei se iau în considerare inclusiv creditele pentru progres execuțional acumulate potrivit art. 257¹³.”

la alineatul (3), cuvintele „administrația locului de deținere” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară”.

19. Articolul 267:

alineatul (1) devine alineat unic și, după cuvântul „condamnatului” se completează cu conjuncția „și”, iar textul „și, după caz, calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă” se exclude;

alineatul (2) se abrogă.

20. La articolul 271¹:

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Asigurarea monitorizării electronice în cazurile prevăzute la alin. (7) lit. a) se efectuează de către instituția penitenciară, iar în cazurile prevăzute la alin. (7) lit. b) și c) - de către organele de probațiune”;

alineatul (7), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) condamnaților în privința cărora se dispun măsuri de destindere, inclusiv condamnaților la pedeapsa detențiunii pe viață plasați în regim deschis de executare a pedepsei.”.

21. Articolul 272 alineatul (2), prima propoziție se completează la final cu textul „, , dacă legea privind aplicarea actului de clemență nu prevede altfel.”.

22. La articolul 275, alineatul (2) se abrogă.

23. La articolul 277 alineatul (2) cuvintele „de peculiu” se substituie cu cuvântul „personal”.

24. Articolele 278 – 280 se abrogă.

25. Articolul 282:

În titlul articolului, cuvintele „administrației locului de deținere” se substituie cu cuvintele „instituției penitenciare”;

alineatul (1) se abrogă;

la alineatul. (2), cuvintele „administrația locului de deținere” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară”;

la alineatul (3), cuvintele „administrația locului de deținere” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară” în ambele cazuri;

alineatul (4), va avea următorul cuprins:

(4) Condamnații cu dizabilități severe sau accentuate, precum și condamnații care au atins vârsta de pensionare și au o capacitate scăzută de auto-deservire, cauzată de circumstanțe de natură fizică sau socială și necesită supraveghere, asistare și îngrijire specializată pot solicita plasarea în aziluri pentru persoane cu dizabilități sau în vârstă. Instituția penitenciară, în termen de 5 zile, expediază organului de asistență socială cererea condamnatului. ”.

26. Articolul 283

la alineatul (2), cuvintele „administrația penitenciarului” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară”;

la alineatul (3), cuvintele „administrația locului de deținere” și „administrația” se substituie cu cuvintele „instituția penitenciară” în ambele cazuri.

27. Articolele 303-305 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 303. Locurile de arest preventiv

(1) Persoanele față de care a fost aplicată arestarea preventivă se dețin în instituțiile prevăzute la art. 175.

(2) În cazul necesității acordării asistenței medicale de urgență, persoanele în privința cărora a fost aplicată arestarea preventivă pot fi internate în spitalele penitenciare, iar în cazurile prevăzute în art. 257²⁴ alin. (4) – în instituțiile medico-sanitare publice, asigurând-li-se paza și/sau supravegherea necesară.

(3) În cazul dispunerii expertizei în temeiurile prevăzute de Codul de procedură penală, persoanele se internează în instituțiile publice de expertiză judiciară în condițiile prevăzute de lege, asigurând-li-se paza și/sau supravegherea necesară.

Articolul 304. Asigurarea ordinii de deținere în locurile de arest preventiv

(1) Asigurarea ordinii de deținere sub arest a preveniților revine personalului locurilor de arest preventiv.

(2) Personalul locurilor de arest preventiv își desfășoară activitatea în conformitate cu prezentul cod, cu Codul de procedură penală și cu alte acte normative.

(3) La solicitarea scrisă a organului de urmărire penală, a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată de fond, instituția de deținere transmite prevenitul organului de poliție pentru a fi adus în față autorității respective.

(4) La solicitarea scrisă a instanței de apel sau recurs, instituția de deținere asigură escortarea prevenitului în față autorității respective.

Articolul 305. Persoanele deținute în locurile de arest preventiv

(1) În locurile de arest preventiv se dețin persoanele față de care a fost aplicată măsura preventivă a arestului preventiv prin încheierea judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată.

(2) În locurile de arest preventiv pot fi deținute, de asemenea:

a) persoanele condamnate prin hotărâre nedefinitivă la pedeapsa închisorii sau la pedeapsa detențiunii pe viață;

b) persoanele condamnate la pedeapsa închisorii sau la pedeapsa detențiunii pe viață, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, până la finalizarea evaluării inițiale și stabilirea regimului de executare;

c) persoanele lăsate în locul de arest preventiv sau transferate în acest loc din instituțiile de executare a pedepsei pentru participarea la acțiuni procesuale în cadrul proceselor penale ori pentru participarea la examinarea cauzelor de către instanțele judecătorești;

d) persoanele condamnate lăsate pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească ale locului de arest preventiv, în condițiile prezentului cod;

e) condamnații aflați în tranzit.

(3) Persoanele prevăzute la alin. (1) și (2) se dețin separat, în condițiile stabilite de prezentul cod, ținând cont de statutul lor procesual și execuțional, de sex, vârstă, starea de sănătate și necesitățile de securitate.”

28. Se completează cu articolul 305¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 305¹. Condamnații lăsați pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească ale locului de arest preventiv

(1) Pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească ale locului de arest preventiv pot fi lăsați condamnați la pedeapsa închisorii, cu consimțământul acestora, în limita necesităților instituției.

(2) Pot fi lăsați pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească numai condamnații care:

a) au fost evaluați ca prezentând un risc redus pentru siguranța detenției;

b) sunt apți din punct de vedere medical pentru executarea muncilor respective;

c) nu au manifestat comportamente incompatibile cu activitățile ce urmează a fi desfășurate;

d) nu fac parte din categoriile de condamnați pentru care legea impune condiții speciale de detenție sau separare.

(3) Decizia privind lăsarea condamnatului pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească se dispune de directorul instituției penitenciare, în baza evaluării individuale și a acordului scris al condamnatului.

(4) Condamnații lăsați pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească sunt cazați separat de persoanele aflate în arest preventiv și de celelalte categorii de persoane deținute, în condițiile prezentului cod.

(5) Condamnații prevăzuți la alin. (1) pot fi implicați în lucrări de întreținere, salubritate, alimentație publică, spălătorie, activități tehnico-gospodărești și alte activități necesare funcționării locului de arest preventiv.

(6) În cazul în care nu mai sunt întrunite condițiile care au stat la baza lăsării condamnatului pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească sau dacă acesta încalcă regimul de detenție, conducerea instituției penitenciare dispune încetarea executării activităților respective și transferarea condamnatului în instituția penitenciară corespunzătoare regimului său de executare.

(7) Modul de selectare, evidență, cazare, supraveghere și implicare în muncă a condamnaților lăsați pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească se stabilește prin regulamentul aprobat de Administrația Națională a Penitenciarelor.”

29. Articolele 306 – 307 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 306. Statutul juridic al persoanei aflate sub arest preventiv

(1) Persoanelor aflate sub arest preventiv li se aplică dispozițiile Capitolului XXII, în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului titlu.

(2) Persoana aflată sub arest preventiv beneficiază de prezumția nevinovăției și este supusă numai restricțiilor inerente executării măsurii preventive, necesare pentru buna desfășurare a procesului penal, menținerea ordinii și siguranței locului de detenție.

(3) Preveniții se dețin în camere individuale sau comune, cu respectarea cerințelor detenției separate prevăzute la art. 309.

(4) Deplasarea preveniților în interiorul locului de detenție se efectuează cu însoțire sau sub supraveghere.

(5) Dreptul preveniților de a primi vizite, de a avea convorbiri telefonice și de a comunica cu reprezentanții mijloacelor de informare în masă poate fi restricționat temporar prin decizia motivată și scrisă a organului de urmărire penală, a procurorului sau a instanței de judecată pe rolul căreia se află cauza penală, dacă exercitarea dreptului respectiv ar putea prejudicia urmărirea penală ori desfășurarea procesului judiciar, iar măsura este proporțională cu situația care a determinat-o.

(6) Preveniții pot fi antrenați, cu acordul lor, la muncă remunerată pe teritorii locului de detenție, în condițiile prezentului cod. Aceștia au obligația de a menține ordinea și igiena spațiului de detenție utilizat.

(7) Preveniților li se pot aplica sancțiuni disciplinare în condițiile prezentului cod, ținându-se cont de durata arestării preventive și de statutul lor procesual. Sancțiunile prevăzute la art. 257³⁶ alin. (2) lit. b) și c) pot fi aplicate pe un termen de cel mult 10 zile, iar sancțiunea izolării disciplinare pe un termen de cel mult 5 zile. Aplicarea sancțiunilor disciplinare nu poate restrânge dreptul la apărare, accesul la avocat sau confidențialitatea comunicărilor cu acesta.

(8) În perioada arestării preventive, dreptul la educație poate fi restricționat temporar prin decizia motivată și scrisă a organului de urmărire penală, a procurorului sau a instanței de judecată pe rolul căreia se află cauza penală, dacă măsura este necesară pentru buna desfășurare a procesului penal și este proporțională cu situația care a determinat-o.

(9) Prevederile referitoare la numărul și periodicitatea vizitelor și convorbirilor telefonice se aplică similar persoanelor plasate în regim semiînchis.

(10) Activitățile educative, psihologice, sociale și de resocializare desfășurate cu preveniții pot avea loc numai în interiorul locului de arest preventiv, sub paza și/sau supravegherea necesară, cu respectarea cerințelor prevăzute la art. 309.

Articolul 307. Dosarul personal al persoanei arestate preventiv

(1) Pentru fiecare persoană arestată preventiv se întocmește dosarul personal. Conținutul, condițiile de gestionare, completare, păstrare și arhivare a dosarului personal se stabilesc prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(2) Persoana arestată preventiv și apărătorul acesteia au acces la dosarul personal, în prezența persoanei desemnate de conducerea locului de arest preventiv, în condițiile prevăzute la art. 203.

(3) Organul de urmărire penală, procurorul și instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală au acces, la cerere, la dosarul personal al persoanei arestate preventiv.

(4) Alte persoane pot consulta dosarul personal numai cu acordul persoanei arestate preventiv sau în cazurile expres prevăzute de lege.

(5) Datele cu caracter personal ale persoanelor arestate preventiv sunt confidențiale și beneficiază de protecția prevăzută de legislația privind protecția datelor cu caracter personal.

30. Se completează cu articolul 307¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 307¹. Dreptul la petiționare și corespondență

(1) Persoana aflată sub arest preventiv are dreptul să adreseze petiții, cereri, plângeri și alte comunicări autorităților publice, instanțelor judecătorești, organelor de urmărire penală, organizațiilor naționale și internaționale competente în domeniul protecției drepturilor omului, precum și altor persoane și organizații, în condițiile prezentului cod.

(2) Exercițarea dreptului la petiționare nu poate atrage sancționarea, discriminarea sau aplicarea unor măsuri restrictive față de persoana aflată sub arest

preventiv.

(3) Corespondența adresată apărătorului, instanțelor judecătorești, procurorului, organului de urmărire penală, Avocatului Poporului, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, mecanismelor naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului, precum și autorităților competente să examineze plângeri privind tratamentele inumane sau degradante nu poate fi deschisă, citită, reținută sau cenzurată.

(4) Expedierea și primirea corespondenței prevăzute la alin. (3) se efectuează în condiții care asigură confidențialitatea comunicării.

(5) Corespondența care nu intră sub incidența alin. (3) poate fi supusă controlului în condițiile prezentului cod, dacă acest lucru este necesar pentru menținerea ordinii și securității locului de detenție ori pentru prevenirea săvârșirii unor infracțiuni.

(6) Restrângerea dreptului la corespondență poate fi dispusă numai prin decizia motivată și scrisă a organului de urmărire penală, a procurorului sau a instanței de judecată pe rolul căreia se află cauza penală, dacă măsura este necesară pentru buna desfășurare a procesului penal și este proporțională cu scopul urmărit.

(7) Persoana aflată sub arest preventiv este informată neîntârziat despre drepturile prevăzute de prezentul articol.”.

31. Articolul 308 se abrogă.

32. La articolul 309:

alineatul (1) devine alineat unic;

litera c) se completează cu cuvintele „și prezintă risc de violență”;

litera e) se abrogă;

alineatul (2) se abrogă.

33. Articolul 310 va avea următorul cuprins:

„Articolul 310. Temeiurile și modul de eliberare a persoanelor aflate sub arest preventiv

(1) Înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurii preventive, în condițiile art. 195 din Codul de procedură penală, constituie temei pentru eliberarea persoanei aflate sub arest preventiv.

(2) Eliberarea persoanei aflate sub arest preventiv se dispune de conducerea locului de arest preventiv, iar în afara orelor de program de către șeful de grup, în temeiul:

a) încheierii judecătorului de instrucție;

b) hotărârii instanței de judecată;

c) ordonanței procurorului care conduce sau, după caz, efectuează urmărirea penală, în cazurile prevăzute de art. 195 din Codul de procedură penală;

d) expirării termenului arestului preventiv.

(3) Încheierea judecătorului de instrucție, hotărârea instanței de judecată și ordonanța procurorului privind eliberarea persoanei aflate sub arest preventiv se execută imediat și fără întârziere după recepționarea acestora de către locul de arest preventiv.

(4) În cazul în care termenul arestului preventiv nu a fost prelungit, persoana este eliberată în ziua și la ora expirării acestuia, dacă nu există un alt temei legal pentru menținerea sa în detenție, inclusiv punerea în executare a unei hotărâri judecătorești prin care s-a aplicat o pedeapsă privativă de libertate ori aplicarea arestului preventiv într-o altă cauză penală. Înainte de eliberare, administrația locului de arest preventiv verifică existența unor alte acte procesuale sau temeiuri legale care justifică detenția persoanei.

(5) Expirarea termenului arestului preventiv în afara orelor de program sau în zilele de repaus nu poate constitui temei pentru amânarea eliberării persoanei.

(6) Persoanei eliberate i se înmânează actele de identitate, bunurile și valorile personale, mijloacele bănești aflate în evidența instituției, precum și o adeverință de eliberare în care se indică perioada aflării sub arest preventiv și temeiul eliberării. La cerere, acestea i se eliberează informații privind situația contului personal și alte date referitoare la perioada detenției.”.

34. Articolul 318:

alineatul (1) devine alineat unic iar cuvintele „inițial într-un penitenciar de tip” se exclud.

alineatul (2) se abrogă.

Art. IV. – Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 48–57, art. 124), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 10 se completează cu alineatul (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) În cadrul sistemului administrației penitenciare pot fi create subdiviziuni specializate responsabile de evaluarea, planificarea și monitorizarea executării pedepselor privative de libertate, coordonarea aplicării sistemului progresiv de executare a pedepselor, precum și exercitarea altor atribuții stabilite de Codul de executare și de actele normative adoptate pentru punerea acestuia în aplicare.”.

2. Articolul 11:

alineatele (2)–(4) se abrogă;

la alineatul (5), textul „, prevăzute pentru instituțiile penitenciare specificate la alin. (2)” se exclude;

la alineatul (6), textul „,prevăzute la alin. (5),” se exclude;

se completează cu alineatele (6¹)–(6³), cu următorul cuprins:

„(6¹) Instituțiile penitenciare asigură executarea pedepselor privative de libertate și a măsurilor preventive privative de libertate în condițiile Codului de executare.

(6²) În cadrul instituțiilor penitenciare pot fi organizate sectoare de deținere destinate executării unuia sau mai multor regimuri de executare, precum și sectoare specializate pentru anumite categorii de persoane private de libertate.

(6³) Profilul funcțional al instituțiilor penitenciare, capacitatea acestora și categoriile de persoane care pot fi plasate în acestea se stabilesc de Administrația Națională a Penitenciarelor în condițiile legii.”.

3. La articolul 13 alineatul (2):

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) asigură punerea în executare a pedepselor penale privative de libertate, a măsurii preventive sub forma arestului preventiv și a sancțiunii arestului contravențional, inclusiv prin aplicarea sistemului progresiv de executare a pedepselor și a mecanismelor de individualizare a executării acestora, în condițiile Codului de executare;”

după litera a) se introduce litera a¹), cu următorul cuprins:

„a¹) efectuează evaluarea, planificarea, monitorizarea și coordonarea executării pedepselor privative de libertate, inclusiv prin intermediul subdiviziunilor specializate constituite în condițiile legii;”.

4. La articolul 53 litera a), cuvintele „de tip închis” se substituie cu cuvintele „pentru deținerea condamnaților maturi”, iar textul „instituțiile penitenciare destinate deținerii și tratării bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici” se substituie cu cuvintele „spitalele penitenciare”.

Art. V. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data de **1 ianuarie 2030**, cu excepția alin. (6)–(9), care intră în vigoare la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi și până la prima reevaluare individuală efectuată potrivit Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, regimul de executare provizoriu aplicabil condamnaților aflați în executarea pedepsei închisorii corespunde tipului penitenciarului stabilit prin sentința instanței de judecată, după cum urmează:

- a) penitenciar de tip închis – regim închis;
- b) penitenciar de tip semiînchis – regim semiînchis;
- c) penitenciar de tip deschis – regim deschis.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi și până la prima reevaluare individuală efectuată potrivit Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, regimul de executare aplicabil condamnaților la pedeapsa detențiunii pe viață se consideră stabilit provizoriu după cum urmează:

- a) condamnaților aflați în regim inițial sau comun – regim închis;
- b) condamnaților aflați în regim înlesnit – regim semiînchis.

(4) Regimurile stabilite provizoriu potrivit alin. (2) și (3) se supun primei reevaluări individuale în condițiile Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, în termen de cel mult 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Până la finalizarea reevaluării, regimurile stabilite provizoriu produc efecte juridice ca regimuri de executare aplicabile.

(5) La examinarea schimbării regimului de executare pentru persoanele aflate în executarea pedepsei la data intrării în vigoare a prezentei legi se ia în considerare întreaga perioadă executată de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(6) Guvernul, în termen de 24 de luni de la data publicării prezentei legi:

- a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aproba, prin hotărâre de Guvern, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Unității de evaluare și planificare a pedepsei, inclusiv atribuțiile, drepturile și obligațiile personalului acesteia;
- c) va aproba modificările necesare la Regulamentul privind organizarea și funcționarea Administrației Naționale a Penitenciarelor, la structura acesteia și la alte acte normative conexe necesare implementării sistemului progresiv;
- d) va modifica efectivul-limită al sistemului administrației penitenciare, la propunerea ministrului justiției, în vederea instituirii și funcționalizării sistemului progresiv de executare a pedepselor privative de libertate;
- e) va asigura mijloacele financiare necesare pentru crearea, finanțarea și ocuparea etapizată, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, a cel puțin 50 la sută din numărul total de unități de personal necesare suplimentar sistemului administrației penitenciare, estimat potrivit standardelor de personal aprobate de Ministerul Justiției;
- f) va asigura elaborarea și aprobarea actelor normative necesare punerii în aplicare a prezentei legi, în limita competențelor stabilite de lege;
- g) va asigura, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, cu modificările operate prin prezenta lege și cu modificările ulterioare, dându-se o nouă numerotare elementelor acestuia și corectându-se, după caz, trimiterile interne.

(7) Ministerul Justiției, în perioada 2027–2029, în limita competențelor funcționale stabilite:

- a) va elabora și va aproba, prin ordin al ministrului justiției, standardele de personal necesare funcționării sistemului progresiv de executare a pedepselor privative de libertate;
- b) va aproba sau va actualiza, după caz, actele normative departamentale necesare implementării sistemului progresiv, inclusiv cele privind evaluarea condamnaților, planificarea executării pedepsei, metodologia de lucru a structurilor specializate și pregătirea profesională a personalului;
- c) va coordona procesul de planificare bugetară necesar implementării sistemului progresiv, inclusiv necesarul de personal, infrastructură, instruire, dotări și soluții informatice;

d) va monitoriza gradul de pregătire instituțională a sistemului administrației penitenciare pentru aplicarea prezentei legi.

(8) Administrația Națională a Penitenciarelor, în perioada 2027–2029, în limita competențelor funcționale stabilite:

a) va identifica regimurile de executare ce pot fi organizate în fiecare instituție penitenciară, capacitățile aferente, sectoarele de detenție și necesitățile de adaptare infrastructurală;

b) va elabora și va implementa instrumentele de evaluare a condamnaților, procedurile interne de lucru, mecanismele de evidență și soluțiile informatice necesare aplicării sistemului progresiv;

c) va organiza instruirea personalului sistemului administrației penitenciare în domeniul evaluării, planificării executării pedepsei, aplicării regimurilor progresive și gestionării riscurilor;

d) va realiza pilotarea etapizată a mecanismelor aferente sistemului progresiv, în limitele compatibile cu legislația în vigoare până la data intrării în vigoare a prezentei legi;

e) va prezenta Ministerului Justiției rapoarte semestriale privind măsurile realizate, riscurile identificate și necesitățile suplimentare pentru implementarea prezentei legi.

(9) Actele normative subsecvente necesare pregătirii instituționale pentru aplicarea sistemului progresiv pot fi elaborate, aprobate și puse în aplicare de la data publicării prezentei legi, în măsura în care reglementează măsuri organizatorice, de planificare, instruire, pilotare, dezvoltare instituțională, bugetare sau administrative. Actele normative subsecvente care reglementează aplicarea nemijlocită a noilor regimuri de executare a pedepsei vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2030.

(10) De la data intrării în vigoare a prezentei legi și până la aducerea integrală a cadrului normativ subsecvent în concordanță cu aceasta, actele normative aplicabile executării pedepselor privative de libertate se aplică în măsura în care nu contravin Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, astfel cum este modificat prin prezenta lege.

Președintele Parlamentului